

Inspraakbundel

Reacties op Voornemen en Participatieplan 'Delta Rhine Corridor Oost'

Inspraakpunt Bureau Energieprojecten
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN
www.bureau-energieprojecten.nl

INHOUDSOPGAVE

Woord vooraf	3
Kennisgeving.....	6

MONDELINGE, SCHRIFTELIJKE EN DIGITALE REACTIES:

Opzoektabel mondelinge, schriftelijke en digitale reacties	9
Alfabetisch overzicht reacties van organisatie.....	10
Reactie 202600070 tot en met 202600462.....	11

Woord vooraf

Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en Gasunie willen een buisleiding voor het transport van CO₂ aanleggen tussen Boxtel en Venlo. Dit initiatief heet de DRC Oost. Van vrijdag 27 maart tot en met donderdag 7 mei 2026 kon u reageren op het Voornemen en het Participatieplan.

Wat houdt de DRC Oost in?

DRC Oost gaat over de realisatie van één ondergrondse buisleiding, inclusief technische installaties. Deze buisleiding wordt gebruikt voor het transport van CO₂ van de Duitse grens bij Venlo naar Boxtel. De route ligt zoveel mogelijk in het gebied dat daarvoor is gereserveerd in het Programma Energie Hoofdstructuur (de 'PEH-strook'). Op onderstaande afbeelding kunt u zien hoe de route loopt. Op Externe link:Delta Rhine Corridor › Gasunie staat een meer gedetailleerde afbeelding waar u kunt zien waar het tracé loopt. De exacte ligging van de buisleiding wordt in het vervolgproces verder uitgewerkt.

Waarom is de DRC Oost nodig?

In het klimaatbeleid speelt het afvangen en opslaan van CO₂ een belangrijke rol. De industrie is verantwoordelijk voor een groot deel van de totale CO₂-uitstoot. Hoewel de sector stappen zet om te verduurzamen, bijvoorbeeld door processen te elektrificeren, is dat niet altijd technisch of economisch haalbaar. In sommige gevallen kan waterstof fossiele brandstoffen vervangen. Voor een deel van de industrie is ook dat niet mogelijk. Daarom is het afvangen en opslaan van CO₂ noodzakelijk. De afgevangen CO₂ wordt opgeslagen in lege gasvelden onder de Noordzee. Om het transport van CO₂ van de industrie naar deze ondergrondse opslaglocaties mogelijk te maken, wordt een ondergrondse buisleiding aangelegd. Zo wordt voorkomen dat CO₂ in de atmosfeer terechtkomt en draagt de DRC Oost bij aan het terugdringen van CO₂ uitstoot.

De procedure

Voor de DRC Oost is de projectprocedure van toepassing. Deze regeling ziet erop toe dat procedures worden afgestemd met initiatiefnemers, bevoegde gezagen, maatschappelijke organisaties, bedrijven, betrokken bestuursorganen, grondeigenaren en burgers. Op deze manier wordt de CO₂-infrastructuur ruimtelijk zorgvuldig ingepast. Dit wordt uiteindelijk vastgelegd in een projectbesluit.

De DRC Oost zit nu in de verkenningsfase. In deze fase worden de mogelijkheden onderzocht om knelpunten binnen het tracé op te lossen. Aan het eind van deze fase nemen de Staatssecretaris van Klimaat en Groene Groei (KGG) in overeenstemming met de Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) een voorkeursbeslissing (VKB). In de VKB wordt aangegeven welk tracé de voorkeur heeft. Dit doen ze op basis van adviezen, onderzoeken en inbreng vanuit de omgeving. In de planuitwerkingsfase wordt de voorkeursbeslissing uitgewerkt. Na deze fase wordt het VKB verder uitgewerkt en het definitieve tracé van de DRC Oost vastgelegd in een projectbesluit.

Als de projectprocedure – over een aantal jaren – helemaal is afgerond, kan de aanleg van de CO₂-buisleiding starten. Deze buisleiding is naar verwachting in 2033 klaar.

Wat doet het ministerie?

De Staatssecretaris van KGG en de Minister van VRO stellen het projectbesluit vast. Besluiten die voor de DRC Oost nodig zijn, worden zoveel mogelijk voorbereid in één gecoördineerde procedure. De Staatssecretaris van KGG coördineert deze procedure.

Samenhang met andere Rijksenergieprojecten in de regio

Er is een aantal andere Rijksenergieprojecten die de DRC Oost kruisen of deels dezelfde route volgen. Dat zijn:

- DRC West: [Delta Rhine Corridor West | RVO.nl](#) voorziet in buisleidingen voor het transport van waterstof en CO2 van Rotterdam, via Moerdijk, tot en met Boxtel. De DRC Oost sluit bij Boxtel aan op de DRC West.
- In het midden van de route loopt het tracé van de DRC Oost samen met een deel van het tracé van Waterstofnetwerk Limburg: [Waterstofnetwerk Limburg | RVO.nl](#). Dit betreft de gemeenten Horst aan de Maas, Peel en Maas, Beesel en Venlo.
- In het noorden van de route kruist de DRC Oost het initiatief Opwaardering Maasbracht – Boxmeer – Dodewaard: [Opwaardering 380 kV hoogspanningsverbinding Maasbracht - Boxmeer - Dodewaard | RVO.nl](#). Dit betreft de gemeenten Land van Cuijk, Venray, Horst aan de Maas en Peel en Maas. Beide initiatieven hebben onderling geen directe interactie.
- In Oost-Nederland zijn plannen om een bestaande aardgasleiding om te bouwen naar een leiding voor het transport van waterstofgas. De buisleiding loopt van Ommen, via Angerlo en Ravenstein naar Boxtel. Bij Boxtel kruist Waterstofnetwerk Oost-Nederland: [Waterstofnetwerk Oost-Nederland | RVO.nl](#) de DRC Oost.
- Eén van de mogelijke routes van het project 380 kV Netuitbreiding Maasbracht – Eindhoven [380 kV Netuitbreiding Maasbracht - Eindhoven | RVO.nl](#) loopt door de gemeenten: Nuenen, Gerwen en Nederwetten, Deurne, Peel en Maas.

Participatie: uw mening en inbreng zijn belangrijk

Dit initiatief raakt de belangen van veel partijen zoals burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen. Het Ministerie van EZK en Gasunie vinden het daarom belangrijk dat deze partijen de mogelijkheid hebben om ideeën in te brengen en mee te denken over het project. In het Voornemen en het Participatieplan staat beschreven hoe de verschillende partijen worden betrokken. Het Participatieplan wordt geactualiseerd bij verschillende fasen die tijdens de projectprocedure doorlopen worden.

Online informatiebijeenkomst

We organiseerden op donderdag 16 april een digitale bijeenkomst. Hierin vertelden we u over de plannen en gaven we antwoord op uw vragen. U kunt de bijeenkomst terugkijken op www.rvo.nl/drc-oost.

Reacties

Op de concept-NRD zijn in totaal 27 reacties binnengekomen. De reacties zijn integraal opgenomen in deze inspraakbundel. U kunt deze inspraakbundel downloaden van www.rvo.nl/drc-oost.

Wat gebeurt er met uw reactie?

Uw reactie op het voorstel wordt betrokken bij het opstellen van een onderzoeksplan, de zogenoemde concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (concept-NRD). In de concept-NRD staat welk tracé-alternatief of welke tracé-alternatieven in de volgende fase van het project worden onderzocht en hoe het onderzoek wordt gedaan. De concept-NRD zal naar verwachting in het voorjaar van 2027 ter inzage liggen.

Uw reactie op het Participatieplan wordt gebruikt om het participatieproces verder uit te werken. Ingediende reacties toetsen we inhoudelijk en bundelen we in een Reactienota. Het Participatieplan zal aan de hand van de nieuwe inzichten geüpdatet worden en tegelijk met de Reactienota, en de concept-NRD gepubliceerd worden.

Wilt u meer weten?

Heeft u vragen over de procedure? Bel dan met telefoonnummer 088 042 47 47.

Meer informatie over de DRC Oost en alle bijbehorende documenten vindt u op www.rvo.nl/drc-oost en www.gasunie.nl/projecten/delta-rhine-corridor. Om op de hoogte te blijven van de DRC Oost, kunt u zich via deze link aanmelden voor de nieuwsbrief: www.gasunie.nl/nieuwsbrief-drc.

Delta Rhine Corridor Oost, Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Kennisgeving Voornemen en Participatieplan

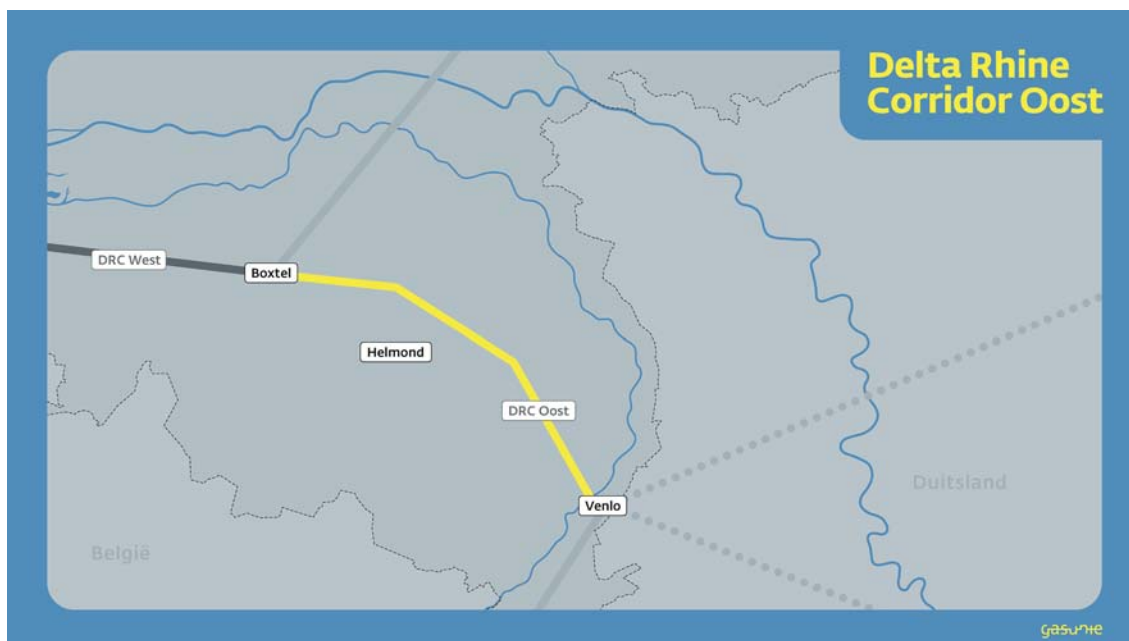
Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en Gasunie willen een buisleiding voor het transport van CO₂ aanleggen tussen Boxtel en Venlo. Dit initiatief heet de DRC Oost.

In deze kennisgeving leest u wat de DRC Oost op hoofdlijnen inhoudt, waarover u kunt meedenken, hoe de omgeving in de procedure wordt betrokken en hoe u kunt reageren.

Van vrijdag 27 maart tot en met donderdag 7 mei 2026 kunt u reageren op het Voornemen en het Participatieplan.

Wat houdt de DRC Oost in?

DRC Oost gaat over de realisatie van één ondergrondse buisleiding, inclusief technische installaties. Deze buisleiding wordt gebruikt voor het transport van CO₂ van de Duitse grens bij Venlo naar Boxtel. De route ligt zoveel mogelijk in het gebied dat daarvoor is gereserveerd in het Programma Energie Hoofdstructuur (de 'PEH-strook'). Op onderstaande afbeelding kunt u zien hoe de route loopt. Op Delta Rhine Corridor › Gasunie staat een meer gedetailleerde afbeelding waar u kunt zien waar het tracé loopt. De exacte ligging van de buisleiding wordt in het vervolgproces verder uitgewerkt.

Waarom is de DRC Oost nodig?

In het klimaatbeleid speelt het afvangen en opslaan van CO₂ een belangrijke rol. De industrie is verantwoordelijk voor een groot deel van de totale CO₂-uitstoot. Hoewel de sector stappen zet om te verduurzamen, bijvoorbeeld door processen te elektrificeren, is dat niet altijd technisch of economisch haalbaar. In sommige gevallen kan waterstof fossiele brandstoffen vervangen. Voor een deel van de industrie is ook dat niet mogelijk. Daarom is het afvangen en opslaan van CO₂ noodzakelijk. De afgevangen CO₂ wordt opgeslagen in lege gasvelden onder de Noordzee. Om het transport van CO₂ van de industrie naar deze ondergrondse opslaglocaties mogelijk te maken, wordt een ondergrondse buisleiding aangelegd. Zo wordt voorkomen dat CO₂ in de atmosfeer terechtkomt en draagt de DRC Oost bij aan het terugdringen van CO₂ uitstoot.

De procedure

Voor de DRC Oost is de projectprocedure van toepassing. Deze regeling ziet erop toe dat procedures

worden afgestemd met initiatiefnemers, bevoegde gezagen, maatschappelijke organisaties, bedrijven, betrokken bestuursorganen, grondeigenaren en burgers. Op deze manier wordt de CO₂-infrastructuur ruimtelijk zorgvuldig ingepast. Dit wordt uiteindelijk vastgelegd in een projectbesluit.

De DRC Oost zit nu in de verkenningfase. In deze fase worden de mogelijkheden onderzocht om knelpunten binnen het tracé op te lossen. Aan het eind van deze fase nemen de Staatssecretaris van Klimaat en Groene Groei (KGG) in overeenstemming met de Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) een voorkeursbeslissing (VKB). In de VKB wordt aangegeven welk tracé de voorkeur heeft. Dit doen ze op basis van adviezen, onderzoeken en inbreng vanuit de omgeving. In de planuitwerkingsfase wordt de voorkeursbeslissing uitgewerkt. Na deze fase wordt het VKB verder uitgewerkt en het definitieve tracé van de DRC Oost vastgelegd in een projectbesluit.

Als de projectprocedure – over een aantal jaren – helemaal is afgerond, kan de aanleg van de CO₂-buisleiding starten. Deze buisleiding is naar verwachting in 2033 klaar.

Wat doet het ministerie?

De Staatssecretaris van KGG en de Minister van VRO stellen het projectbesluit vast. Besluiten die voor de DRC Oost nodig zijn, worden zoveel mogelijk voorbereid in één gecoördineerde procedure. De Staatssecretaris van KGG coördineert deze procedure.

Samenhang met andere Rijksenergieprojecten in de regio

Er zijn een aantal andere Rijksenergieprojecten die de DRC Oost kruisen of deels dezelfde route volgen. Dat zijn:

- De Delta Rhine Corridor West voorziet in buisleidingen voor het transport van waterstof en CO₂ van Rotterdam, via Moerdijk, tot en met Boxtel. De DRC Oost sluit bij Boxtel aan op de DRC West.
- In het midden van de route loopt het tracé van de DRC Oost samen met een deel van het tracé van Waterstofnetwerk Limburg. Dit betreft de gemeenten Horst aan de Maas, Peel en Maas, Beesel en Venlo.
- In het noorden van de route kruist de DRC Oost het initiatief Opwaardering 380 kV hoogspanningsverbinding Maasbracht - Boxmeer – Dodewaard. Dit betreft de gemeenten Land van Cuijk, Venray, Horst aan de Maas en Peel en Maas. Beide initiatieven hebben onderling geen directe interactie.
- In Oost-Nederland zijn plannen om een bestaande aardgasleiding om te bouwen naar een leiding voor het transport van waterstofgas. De buisleiding loopt van Ommen, via Angerlo en Ravenstein naar Boxtel. Bij Boxtel kruist Waterstofnetwerk Oost-Nederland de DRC Oost.
- Een van de mogelijke routes van het project 380 kV Netuitbreiding Maasbracht – Eindhoven | RVO.nl loopt door de gemeenten: Nuenen, Gerwen en Nederwetten, Deurne, Peel en Maas.

Participatie: uw mening en inbreng zijn belangrijk

Dit initiatief raakt de belangen van veel partijen zoals burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen. Het Ministerie van EZK en Gasunie vinden het daarom belangrijk dat deze partijen de mogelijkheid hebben om ideeën in te brengen en mee te denken over het project. In het Voornemen en het Participatieplan staat beschreven hoe de verschillende partijen worden betrokken. Het Participatieplan wordt geactualiseerd bij verschillende fasen die tijdens de projectprocedure doorlopen worden.

Online informatiebijeenkomst

Heeft u nog vragen of wilt u uw ideeën inbrengen? We organiseren een digitale bijeenkomst. Hierin vertellen we u over de plannen en geven we antwoord op uw vragen.

Wanneer? donderdag 16 april om 19.00 – 20.00 uur.
Waar? www.rvo.nl/drc-oost.

Heeft u alvast een vraag? U kunt ze van tevoren aan ons stellen. U kunt het formulier hiervoor op www.rvo.nl/drc-oost vinden. Graag ontvangen wij uw vragen voor woensdag 8 april. Bij het beantwoorden van uw vragen blijft u anoniem.

Aanmelden voor de online informatiebijeenkomst is niet nodig.

U kunt de bijeenkomst later ook terugkijken op deze website.

Wilt u reageren?

U kunt van vrijdag 27 maart tot en met donderdag 7 mei 2026 reageren op het Voornemen en het Participatieplan. In deze periode kunt u deze documenten bekijken op www.rvo.nl/drc-oost.

U kunt op drie manieren reageren.

- Bij voorkeur digitaal: via www.rvo.nl/drc-oost
- Per post:
Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt DRC Oost fase VenP
Postbus 111
9200 AC Drachten
Wilt u uw brief ondertekenen en uw adres vermelden? Dan sturen wij u per brief een ontvangstbevestiging.
- Telefonisch: U kunt op werkdagen tussen 9.00 en 17.00 uur bellen met Bureau Energieprojecten op 088 042 47 47.

Wat gebeurt er met uw reactie?

Uw reactie op het voorstel wordt betrokken bij het opstellen van een onderzoeksplan, de zogenoemde concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (concept-NRD). In de concept-NRD staat welk tracé-alternatief of welke tracé-alternatieven in de volgende fase van het project worden onderzocht en hoe het onderzoek wordt gedaan. De concept-NRD zal naar verwachting in het voorjaar van 2027 ter inzage liggen.

Uw reactie op het Participatieplan wordt gebruikt om het participatieproces verder uit te werken. Ingediende reacties toetsen we inhoudelijk en bundelen we in een Reactienota. Het Participatieplan zal aan de hand van de nieuwe inzichten geüpdatet worden en tegelijk met de Reactienota, en de concept-NRD gepubliceerd worden.

Heeft u hulp nodig?

De overheid vindt het belangrijk dat iedereen mee kan doen. Niet iedereen is even handig met computers. Daarom zijn er Informatiepunten Digitale Overheid. Deze informatiepunten vindt u in de bibliotheken. U kunt er makkelijk binnenlopen om uw vragen over websites van de overheid te stellen. Bijvoorbeeld voor het op de computer bekijken van documenten die bij dit project horen. Vraag ernaar bij de bibliotheek bij u in de buurt. Voor meer informatie kunt u terecht op de website: www.informatiepuntdigitaleoverheid.nl.

Wilt u meer weten?

Heeft u vragen over de procedure? Bel dan met telefoonnummer 088 042 47 47. Of stel uw vragen tijdens de online informatiebijeenkomst.

Meer informatie over de DRC Oost en alle bijbehorende documenten vindt u op www.rvo.nl/drc-oost en Delta Rhine Corridor › Gasunie. Om op de hoogte te blijven van de DRC Oost, kunt u zich via deze link aanmelden voor de nieuwsbrief: www.gasunie.nl/nieuwsbrief-drc.

Opzoektabel mondelinge, schriftelijke en digitale reacties

In onderstaande tabel kunt u met het registratienummer het nummer van de reactie opzoeken. Door te klikken op uw reactienummer wordt u automatisch doorverwezen naar de reactie. De reacties zijn opgenomen vanaf pagina 11.

Reacties op Voornemen en Participatieplan 'Delta Rhine Corridor Oost'

Registratienummer	Reactienummer
202600070	202600070
202600071	202600071
202600072	202600072
202600073	202600073
202600074	202600074
202600075	202600075
202600076	202600076
202600084	202600084
202600108	202600108
202600110	202600110
202600119	202600119
202600125	202600125
202600127	202600127
202600132	202600132
202600135	202600135
202600142	202600142
202600147	202600147
202600150	202600150
202600151	202600151
202600152	202600152
202600153	202600153
202600154	202600154
202600156	202600156
202600157	202600157
202600158	202600158
202600163	202600163
202600462	202600462

Alfabetisch overzicht reacties van organisatie

Reacties op Voornemen en Participatieplan 'Delta Rhine Corridor Oost'

Reactienummer	Organisatie
202600119	CPO Lindesfarm, SINT-OEDENRODE
202600142	Flow vastgoed, SON EN BREUGEL
202600157	Flow vastgoed bv, SON EN BREUGEL
202600154	Geling Advies B.V., DE RIPS
202600158	Gemeente Deurne, College van Burgemeester en Wethouders, DEURNE
202600108	Gemeente Venlo, College van Burgemeester en Wethouders, VENLO
202600125	Havenbedrijf Rotterdam N.V., ROTTERDAM
202600163	Ministerium für Umwelt, Naturschutz und Verkehr des Landes Nordrhein-Westfalen, DÜSSELDORF
202600135	Natuur en Milieufederatie Limburg, BELFELD
202600156	Provincie Limburg, Gedeputeerde Staten, MAASTRICHT
202600071	Stichting LeefGeluk, BEEK EN DONK
202600147	Stichting Werkgroep Behoud de Peel, DEURNE
202600152	Stichting Wijkoverleg Dorpsraad Belfeld, BELFELD
202600151	TenneT TSO B.V., ARNHEM
202600127	Toverland, HERTEN
202600462	Wandelnet, ROERMOND
202600132	Waterleiding Maatschappij Limburg, MAASTRICHT
202600150	Waterschap De Dommel, Het dagelijks bestuur, BOXTEL
202600076	Waterschap Limburg, Het dagelijks bestuur, ROERMOND

Reactie 202600070 tot en met 202600462

Verzonden: 4/1/2026 8:32:40 AM

Onderwerp:

Project: Delta Rhine Corridor Oost - V&P

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Uw zienswijze/reactie:

hallo, ik zie jullie tekst/info over het Voornemen&Participatieplan DRC. Hoe verhoudt dit V&P zich tot een Nota Reikwijdte en Detailniveau?

Volgt NRD op V&P of is vervangt het V&P het NRD? Wat is verschil tussen NRD en V&P

kunt u me dat zeggen?

(...en als ze beiden in procedure blijven bestaan: kan je op beide reageren?

Verzonden: 4/2/2026 12:47:31 PM
Onderwerp:
Project: Delta Rhine Corridor Oost - V&P
Achternaam: [REDACTED]
Tussenvoegsel(s): [REDACTED]
Voorletters: [REDACTED]
Straat: [REDACTED]
Huisnummer: [REDACTED]
Postcode: [REDACTED]
Woonplaats: [REDACTED]
Land: Nederland
Telefoonnummer: [REDACTED]
E-mailadres: [REDACTED]
Als: Maatschappelijke organisatie
(Mede) namens:
Organisatie: Stichting LeefGeluk

Uw zienswijze/reactie:

De werkzaamheden zullen impact hebben op natuur en bodemleven. Daarnaast tasten de werkzaamheden de leefbaarheid aan. Zijn er compensatiemaatregelen voorzien? Zo ja, op welke wijze kunnen er voorstellen hiervoor worden ingediend?

In het gebied tussen Beek en Donk (Gemeente Laarbeek) en Gemert hebben er de laatste decennia veel infrastructurele projecten plaatsgevonden zonder rekening te houden met de kwaliteit van het landschap en historische verbindingen. Met het plan Het Vergeten Landschap willen dat er bij nieuwe investeringen tevens kwaliteitsversterkende maatregelen worden getroffen.

108660248_11450982_240529_Vergeten_Landschap_Landschap_tussen_grenzen.pdf

VERGETEN LANDSCHAP

Landschap op de grens van Beek en Donk, Boerdonk en Gemert

Mei 2024

In opdracht van:

Rotary Gemert-Bakel / Laarbeek

Opgesteld door:

**DEN
KKA
MER**

In samenwerking met:

Heemkundekring Erthepe
Heemkundekring De Lange Vonder
Heemkundekring De Kommanderij Gemert
Waterschap Aa en Maas
Gemeente Laarbeek
Gemeente Meierijstad
Gemeente Gemert-Bakel
Damen Chataignier

Inleiding

Voorwoord, doel van het document met bijbehorende tijdlijn en leeswijzer

1 Landschap gevormd door water

Analyse van de verschillende waterwegen door de tijd met zijn functie en karaktereigenschappen.

2 Landschap doorkruisen

Een groot netwerk van regionale wegen, lokale wegen, wandelnetwerk, fietsnetwerk, ondergrondse infrastructuur, hoogspanningsmasten, bruggen en berminrichting.

3 Landgebruik

Invulling van de diverse percelen als akkers, grasland, bossen, en zonneweiden met bijbehorende flora en fauna.

4 Landschap beleven

Ontspanning, vermaak, bewustwording en leren van cultuurhistorische waarden door de aanwezigheid van kastelen, horeca, wandelroutes, boeren leven, overnachtingsmogelijkheden en diverse objecten.

5 Opgaves voor de toekomst

Prikbord met kansen voor de komst en bundeling van opgaves uit het project 'Over en Weer'.

Bronnen

INLEIDING

Voorwoord

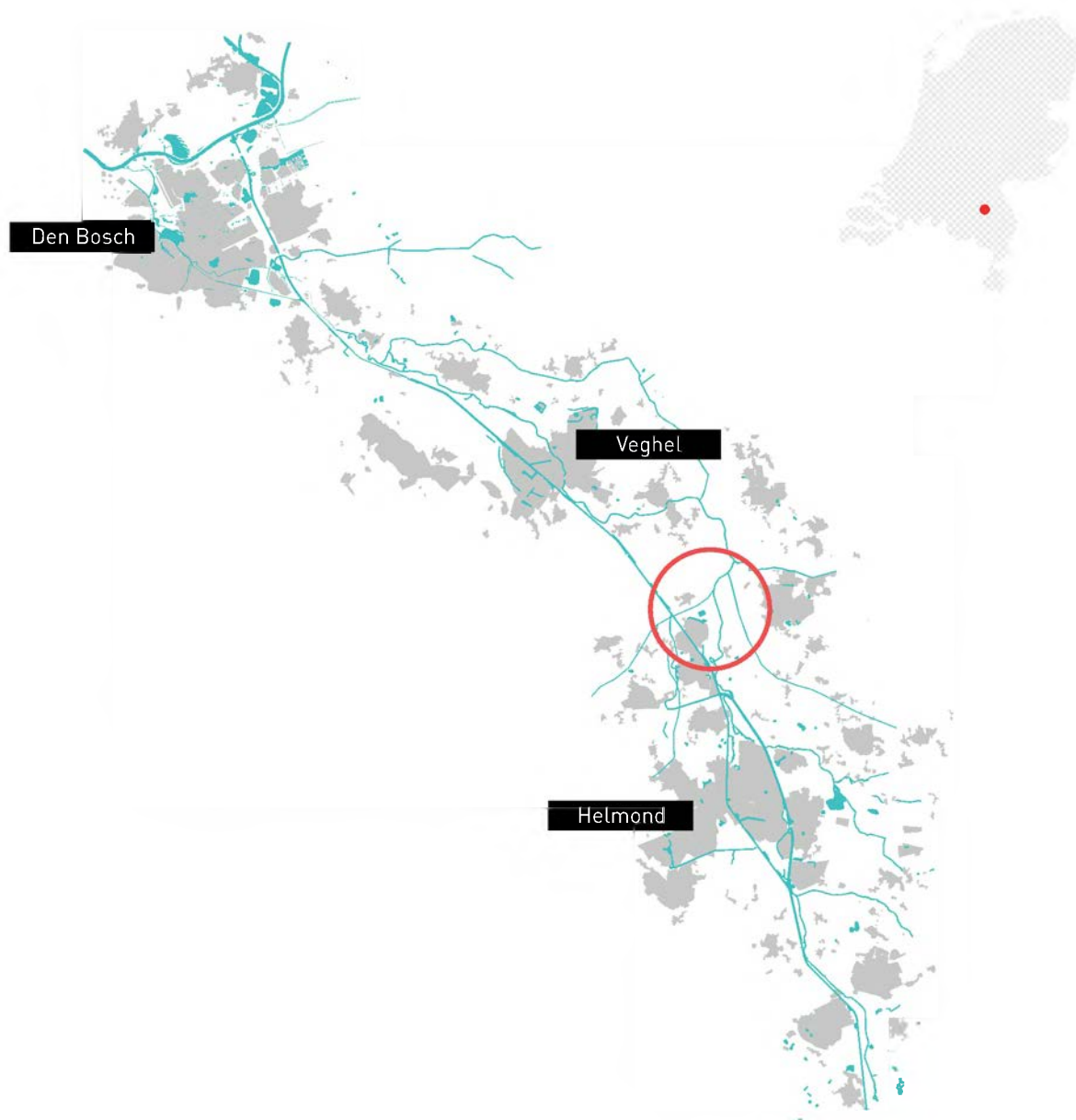
Deze inspirerende studie is tot stand gekomen op een moment dat Waterschap Aa en Maas gaat starten met het terugbrengen van een meanderend bekenstelsel in het gebied dat wij betitelen als het Vergeten Landschap.

Dit gebied tussen Beek en Donk, Gemert en Boerdonk oogt functioneel. Landbouw, infrastructuur en een efficiënte afvoer van overtollig water heeft hier lange tijd de prioriteit gehad. Echter, als gevolg van klimaatverandering, het noodzakelijke herstel van biodiversiteit en de toenemende behoefte aan landschapsbeleving zijn er nieuwe inzichten ontstaan.

Ook al zijn woningbouw, ruimte voor verkeer en industrieterreinen nog steeds actuele onderwerpen in lokale, regionale en provinciale politieke agenda's. Toch voelt iedereen dat het ook anders kan en moet: landschapsherstel, ruimte voor meanderende beken, aanplant van heggen en landschapselementen, herstel van cultuurhistorische dragers en recreatieve ontsluiting.

Deze "andere" agenda komt alleen goed tot zijn recht wanneer er integraal gekeken wordt naar de opgaven die we hebben in het landschap. En dan niet alleen vanuit een cultuurhistorische en ecologische bril maar ook vanuit een besef dat we voor de toekomst de allerbelangrijkste vestigingsvoorwaarde voor onze bewoners moeten zien te borgen: een groen, vitaal en toegankelijk landschap voor een gezonde en prettige woonomgeving én met perspectief voor ondernemers.

Deze integrale aanpak staat overigens niet op zichzelf. We zien dit beschouwende onderzoek als een antwoord op het streven van Van Gogh Nationaal Park en Novex De Peel naar een landschap vol ruimte voor natuur en water waarin wonen, recreëren en ondernemen in balans zijn. Het Vergeten Landschap koppelt in fysieke zin de ambities van deze twee regionale landschappelijke gebiedsontwikkelingen.

Geïnspireerd door de gezamenlijke Heemkundekringen, die met het plan Over en Weer de historische context haarfijn in beeld hebben gebracht, willen we nu de volgende stap gaan zetten. Vandaar dat we in het overzicht van kansen ook prioriteiten formuleren waarmee we het proces op gang willen brengen om met het Vergeten Landschap een onvergetelijke indruk achter te laten. Wij danken alle partners voor hun bijdrage en in het bijzonder Denkkamer die met haar kennis en expertise een grote bijdrage heeft geleverd om dit plan vorm te kunnen geven.

Rotary Gemert-Bakel / Laarbeek

Doel

Het Broekdal wat zich grofweg uitstrekt van kasteel Eyckenlust tot het gebied waar de snelle loop in de Aa uitmondt heeft een bijzonder karakter en zit boordevol verhalen.

Met het voorliggend beschouwend onderzoek willen we dat bijzondere karakter ontrafelen en de lezer enthousiasmeren. De diverse initiatieven en daarmee samenhangende energie in en rondom het gebied bieden prachtige kansen. Doel van het onderzoek is om vanuit het enthousiasme en de energie het gebied integraal te ontwikkelen, tot een gebiedsvisie te komen en fondsen te werven om uitvoering te geven aan een aantal concrete projecten.

Leeswijzer

De eerste vier hoofdstukken omschrijven het gebied elk vanuit een eigen perspectief: water, infrastructuur, landgebruik en recreatie.

Per hoofdstuk wordt er ingezoomd op de ontstaansgeschiedenis en de situatie zoals we deze heden ten dagen kennen. Deze verdiepende analyse resulteert een in een overzicht met diverse kansen voor de toekomst.

Hoofdstuk vijf brengt al deze kansen en opgaves samen in één overzicht. Op deze manier komen interessante samenwerkingsmogelijkheden naar voren.

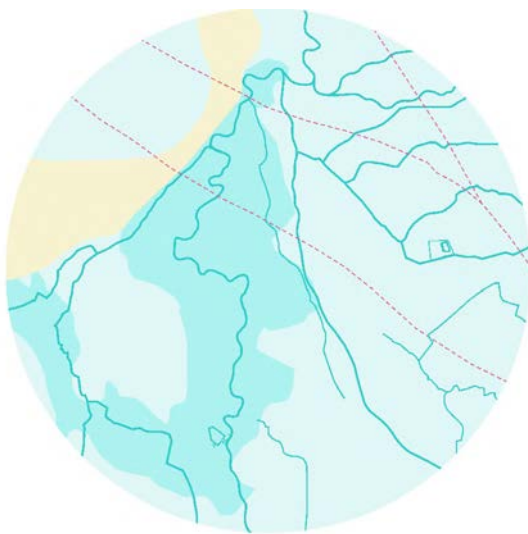
Hier wordt ook verder ingegaan op de verhalen vanuit het project 'Over en Weer', opgesteld door de Heemkundekringen.

-
- Juli 2016: gebiedsvisie Blauwe Poort Laarbeek**
(l.o.v. Waterschap Aa en Maas & gemeente Laarbeek)
 - 2018: uitvoering fase 1 Blauwe Poort, realisatie waterberging en waterhouderij**
(Waterschap Aa en Maas)
 - 2021: voorbereidingen fase 2 Blauwe Poort, beekontwikkeling**
(Waterschap Aa en Maas)
 - Februari 2021: rapportage Project Over en Weer**
(Heemkundekring Erthepe, Heemkundekring De Lange Vonder, Heemkundekring De Kommanderij Gemert)
 - Februari 2023: onderzoek en inventarisatie van het landschap**
(l.o.v. Rotary Gemert-Bakel)
 - November 2023: verzamelen van kansen diverse disciplines en belanghebbende**
(l.o.v. Rotary Gemert-Bakel)
 - Gebiedsvisie vergeten landschap**
 - Vormgeven/uitwerking van deelopgaves**
 - 2e helft 2024: start werkzaamheden fase 2 Blauwe Poort, beekontwikkeling**
(Waterschap Aa en Maas)

1 LANDSCHAP GEVORMD DOOR WATER

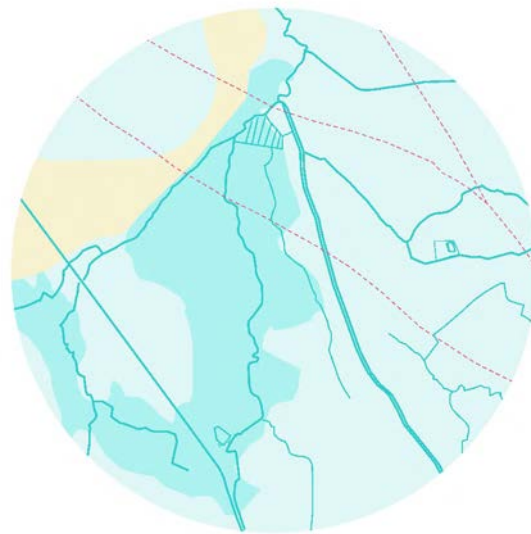
1.1 Ontwikkeling

<1800 (indicatief)

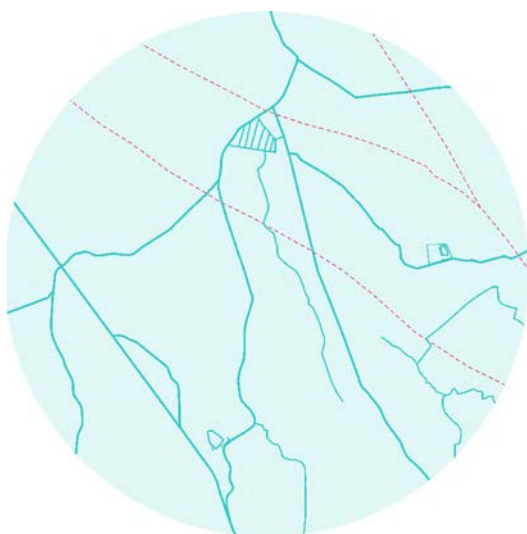
Natuurlijke waterlopen die elk een eigen weg vinden tussen de Midden Brabantse Dekzandrug en Peelhorst. Met een groot overstromingsgebied in het lager gelegen gedeelte.

Snelleloop als landweer bestaande uit twee greppels met aardewal vanaf ca 1380.

1880

Kanaal: Zuid-Willemsvaart (start aanleg 1822).

1947

Kanaliseren van de Boerdonkse Aa en Aa tot een rechte waterloop.

Kanaliseren van de Snelleloop [1947] waarbij de dubbele greppel wordt samengebracht tot één waterloop.

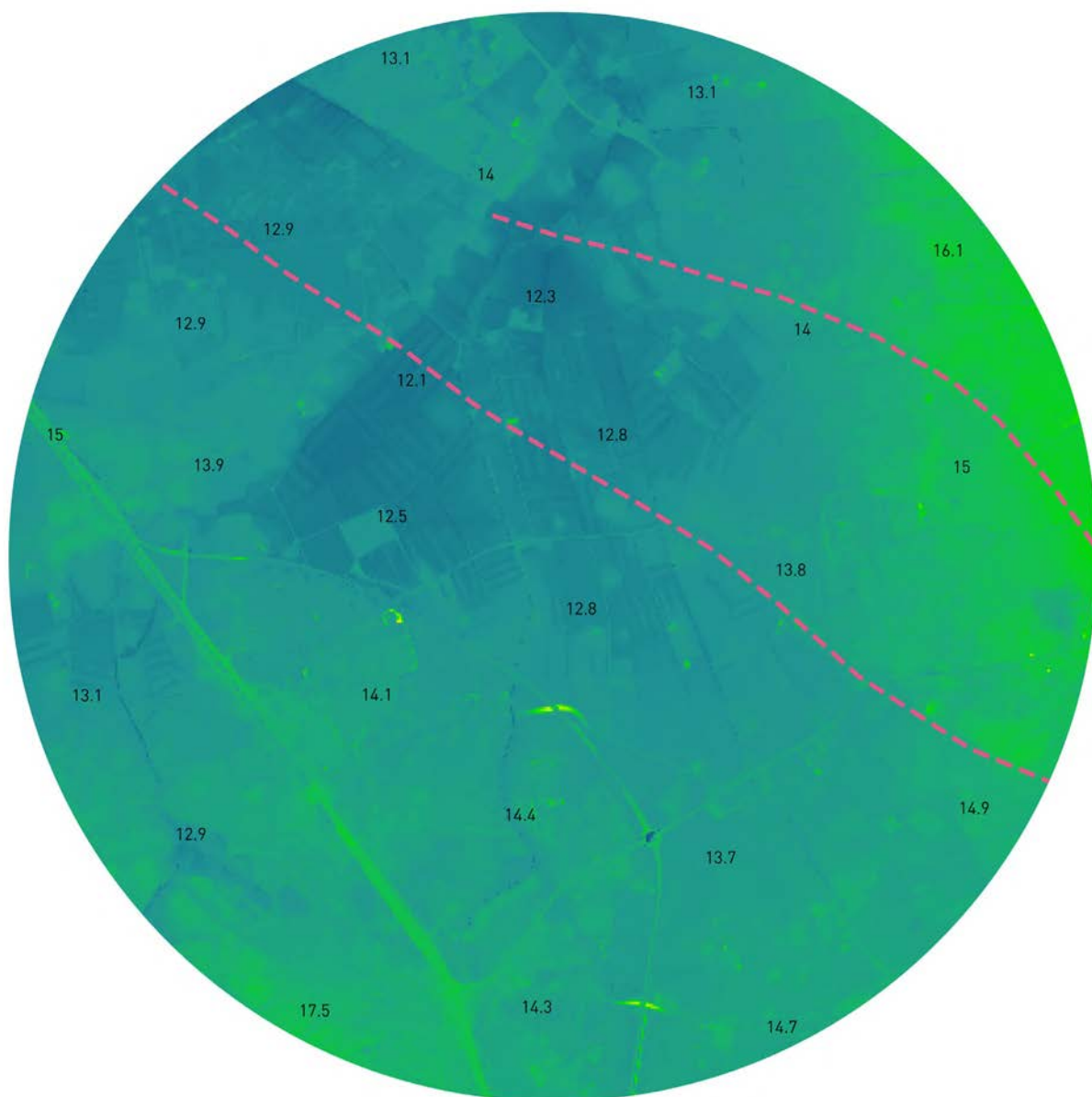
Huidige situatie

Gedeeltelijke herinrichting Snelleloop als dubbele waterweg met ecologische zone.

Plannen voor de herinrichting Aa, een meanderende waterloop met ecologische zones.

Waterberging en waterhouderij in Laarbeek.

1.2 Bodem

De aanwezige geologische breuklijnen hebben een aanzienlijke invloed gehad op het landschap en hebben gezorgd voor opvallende hoogteverschillen en landschappelijke kenmerken.

De hoger gelegen gebieden zijn in de meeste gevallen bedekt met bossen, landbouwgronden of zelfs bewoning. De lagere gebieden kenmerken zich door weilanden, beekdalen en moerassige gebieden. Voorheen werden deze lagere gebieden vooral gebruikt voor de productie van hooi. Tussen hoog en laag het kenmerkende donkenlandschap met vestigingsplaatsen, landbouwgrond en zandduinen.

- Dekzandvlakte
- Dekzandrug
- Plateau-achtige horst
- Vlakte van ten dele
verspoelde dekzanden of
löss
- Beekoverstromingsvlakte
- Beekdalbodem
- Dalvormige laagte
- Breuklijn

Het landschap langs de Peelrandbreuk heeft ook invloed gehad op de waterhuishouding. Door de hoogteverschillen kunnen beken en rivieren hun weg vinden door het landschap, soms met steile overgangen tussen hoger en lager gelegen delen. Dit heeft geleid tot de vorming van unieke ecologische niches en heeft landschappelijke variatie gecreëerd.

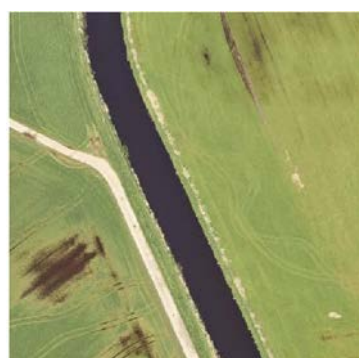
1.3 Soorten waterwegen

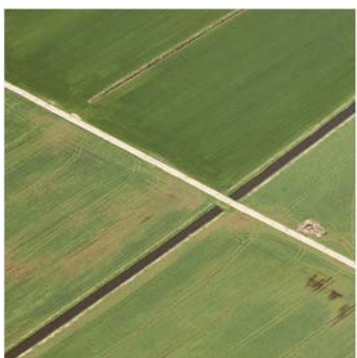
A. Snelleloop:
enkele waterweg

B. Snelleloop:
dubbele greppel

C. Aa:
Huidige situatie

D. Boerdonkse Aa

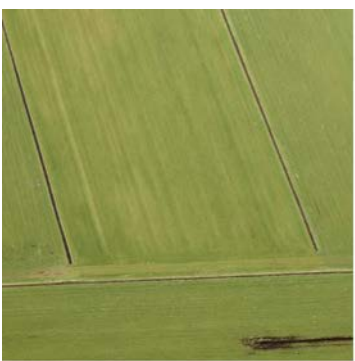
E. Aa:
herinrichtingsplan

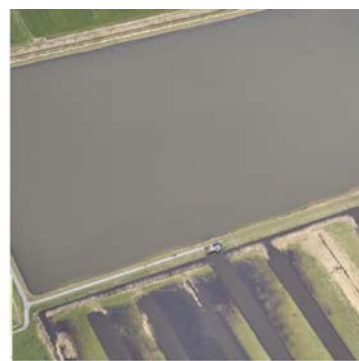
F. Liesloop

G. Leijgraaf

H. Sloten

I. Waterberging &
waterhouderij

A. Snelleloop

Een landweer op de grens tussen Gemert en Laarbeek.

De benedenloop van de Snelleloop kent een lange geschiedenis. Al in de middeleeuwen gekanaliseerd en gegraven als grens tussen Gemert en de naburige dorpen Beek en Donk en Aarle-Rixtel. Er zijn verklaringen uit de 15e eeuw dat de landweer in de 14e eeuw is aangelegd. De landweer is gegraven als een dubbele waterloop, gescheiden door een wal, een cultuurhistorisch unicum. De geschillen over de dorpsgrenzen en met name over het onderhoud van de Snelleloop zijn talrijk en goed gedocumenteerd in het boek "Grensconflict zonder limieten" en de daarbij behorende verfilming. De dubbele loop bleef lange tijd bestaan en verdween in fasen. Het dubbele tracé van Beeksedijk tot aan de Aa verdween als dubbele loop in het jaar 1947. In dat jaar startte de samenvoeging van de Walgraaf en de Snelleloop. Restanten van de dubbele loop tussen Beeksedijk en Tereyken bleven nog langer bestaan.

De dubbele loop bij de uitmonding in de Aa anno 1816.

B. Snelleloop: heringericht

Herstel van de Landweer

Het gedeelte van de ecologische verbindingszone tussen Tereiken en de Beeksedijk is eveneens aangelegd, waarbij de middeleeuwse wal gespaard bleef en de dubbele waterloop werd hersteld. Het profiel van de waterlopen is echter ecologisch ingericht en heeft niet het uiterlijk van een oude landweer. De gedeelten tussen Beeksedijk en de Aa en ook het gedeelte tussen Gemert en Bakel ten zuiden van Tereiken is heringericht. De dubbele wal is hersteld. Het profiel van de dubbele loop met de wal daartussen is destijds op een aantal plaatsen ingemeten. Het bijzondere daar is dat er nog deels een dubbele wal aanwezig was. Het nog aanwezige stuk van de dubbele wal kon daarvoor als voorbeeld dienen.

De herstellende dubbele loop.

C. Aa

Een van oorsprong kronkelende rivier door het landschap.

De waterloop “Aa” is een belangrijke natuurlijke waterweg die door het landschap van de regio stroomt. De Aa is een rivier die zijn oorsprong heeft in het oosten van Noord-Brabant en door verschillende gemeenten, waaronder Laarbeek, loopt voordat hij uiteindelijk uitmondt in de Maas.

De Aa speelt een cruciale rol in het lokale waterbeheer en de hydrologie. Het fungeert als een afvoerkanaal voor regenwater en smeltwater, waardoor het een belangrijke bijdrage levert aan het beheersen van waterstanden en het voorkomen van overstromingen. Daarnaast voorziet het omliggende landbouwgronden van water voor irrigatie en draagt het bij aan het in stand houden van ecologische systemen.

De waterloop heeft een gevarieerd karakter, met delen die breder en rustiger zijn en andere delen die smaller en sneller stromend zijn. Het fungeert als habitat voor verschillende soorten planten en dieren, zoals waterplanten, vissen en watervogels.

Langs de oevers van de Aa lopen op diverse plekken paden, waardoor bezoekers kunnen genieten van het landschap.

D. Boerdonkse Aa

De veelzijdige rol van de Boerdonkse Aa in regenwaterafvoer, natuurbehoud en leefgebied.

De Boerdonkse Aa is een van de vele waterlopen die door het landschap van de regio stromen en een belangrijke rol spelen in het afvoeren van regenwater en het beheren van het lokale watersysteem.

Zowel de Goorloop, beginnend in Lierop, als de Donkervoortsche Loop, beginnend in Lieshout monden uit in de Boerdonkse Aa in het buitengebied van de gemeente Meierijstad. Van daaruit stroomt de beek in noordoostelijke richting door het landelijke gebied van Noord-Brabant, langs weilanden, akkers en natuurgebieden. Het is een typisch voorbeeld van een laaglandbeek die zich kenmerkt door een relatief traag stromende waterloop.

De beek heeft ecologische waarde en biedt leefgebied aan verschillende planten- en diersoorten. Ook kan het een belangrijke rol spelen in het voorkomen van overstromingen in het gebied.

De Boerdonkse Aa is van historisch en landschappelijk belang en draagt bij aan het karakteristieke landschap van Noord-Brabant. Wandelaars en natuurliefhebbers kunnen langs de oevers van de beek genieten van de rustige omgeving en de natuurlijke schoonheid van het gebied verkennen.

E. Herinrichtingsplan

Waterschap Aa en Maas

De herinrichting van de waterloop Aa, Boerdonkse Aa en Snelleloop door Waterschap Aa en Maas is een project waarbij de natuurlijke loop van de rivier wordt verbeterd/ herontworpen met verschillende doeleinden.

Waterlopen zullen op een aantal plaatsen weer meanderen met daarbij minder steile overs. Zo ontstaat meer dynamiek en een grotere diversiteit aan planten en dieren.

Aanplanten van struiken en bomen in de ecologische verbindingszone waar de doelsoorten baat bij hebben en het maken van vispassages bij enkele stuwen en gemalen. Zo krijgen vissen meer ruimte om zich te verplaatsen.

F. Liesloop

Loop door het beekdal richting het Liesven

Historische kaart met Liesloop en Liesven

G. Leijgraaf

Beek richting de Snelleloop

De Leijgraaf is een beek beginnend in De Mortel. Ter hoogte van de Daalhorst komt er de Broekloop bij. In de middeleeuwen stroomde de Leijgraaf (toen genoemd De Locht) via Bribrake, waar de oude weg tussen Gemert en Beek en Donk werd gekruisd, naar het noorden richting Liesloop. Nu mond hij in de Snelleloop uit.

H. Sloten

De begrenzing van weilanden.

De sloten langs akkers zijn smalle, langgerekte waterlopen die grenzen aan landbouwgronden. Ze spelen een belangrijke rol in het waterbeheer en de landbouwpraktijken in de regio.

Deze sloten, ook wel greppels genoemd, worden aangelegd om overtollig water af te voeren van de akkers en het omringende land. Ze fungeren als drainagekanalen en helpen bij het reguleren van het grondwaterpeil, vooral

tijdens natte periodes of na hevige regenval. Hierdoor wordt voorkomen dat het land te drassig wordt, wat schadelijk kan zijn voor gewassen. De keerzijde is dat de sloten meer water kunnen afvoeren dan gewenst, wat verdroging in de hand werkt.

De sloten langs de akkers zijn vaak netjes en recht aangelegd om het water efficiënt af te voeren. Ze zijn meestal ondiep en hebben een aflopend profiel om het water van de hoger gelegen velden naar lagere gebieden te leiden.

Naast hun rol in waterbeheer hebben deze sloten ook ecologische waarde. Ze kunnen dienen als leefgebied voor verschillende planten en dieren, zoals waterplanten, insecten en amfibieën. Veel sloten kenden voorheen een begroeiing met aan weerszijden een elzenhaag. De perceelrandbegroeiing is grotendeels verdwenen. Herstel ervan zal de ecologische waarde verhogen. Het is belangrijk dat deze sloten goed worden onderhouden waardoor overtollig water afgevoerd kan worden, of juist in droge periodes wordt vastgehouden in het gebied.

I. Waterberging & waterhouderij

Waterberging én natuurontwikkeling.

De waterberging is een acht hectare groot natuurlijk ingericht gebied met een karakteristiek slotenpatroon van de Hollandse polder, dat veel water kan opvangen tijdens hoosbuien. Overtollig regenwater van het naastgelegen bedrijventerrein wordt via een sifonduiker onder de provinciale weg met stuwtjes naar de waterberging geleid. Op die manier loopt dit gebied in natte periodes vol. De waterhouderij is een bovengronds bassin dat wordt gevoed uit de waterberging. De houderij is, ondanks de natuurvriendelijke oevers, kunstmatiger dan de berging, waar natuurontwikkeling naast waterberging een belangrijk doel is. De relatief lage ligging van het gebied nabij het beekdal van de Aa maakt het ondergronds bergen van regenwater beperkt mogelijk waardoor het vasthouden van het water boven het maaiveld de beste optie is op deze locatie. Het water van de berging wordt naar de houderij gepompt en vanuit daar kunnen boeren gebruik maken van het water in periodes van droogte.

1.4 Water en fauna regulatie

○ Vispassage

▲ Stuw

⚡ Stuw met brug

■ Gemaal

Vispassages, stuwen en gemalen zijn allemaal componenten van het waterbeheer die een balans moeten vinden tussen menselijke behoeften en ecologische duurzaamheid. Het juiste ontwerp en de juiste implementatie van deze structuren zijn van cruciaal belang om zowel de waterinfrastructuur als de natuurlijke ecosystemen te ondersteunen.

1.5 Kansen

Aanwezige elementen

- Waterlopen
- Sloten
- Meanderen Aa
- Vispassage
- Stuw
- Stuw met brug
- Gemaal

Kansen voor de toekomst

- 1 Herinrichting ter voorkoming droogte door te snelle afvoer
- 2 Oorspronkelijk loop Boerdonkse Aa terugbrengen
- 3 Reconstructie van de landweer langs de Snelleloop
- 4 Uitbreiden van vispassages
- 5 Landschappelijke laagte inzetten voor waterberging
- 6 Herinrichting Aa doorzetten naar Kasteel Eyckenlust
- 7 Terugbrengen voormalige perceelsrandbegroeiing langs sloten
- 8 Terugbrengen van historische elementen of markeren van historische plaatsen: bijv. Liesloop met Liesven.

0 0,5 1km

2 LANDSCHAP DOORKRUISEN

2.1 Ontwikkeling

<1800 (indicatief)

Verbindingen over de hoger gelegen delen in het landschap: Midden Brabantse Dekzandrug en Peelhorst.

Oude verbindingsweg tussen Gemert en Beek en Donk via grenspunt Bribake of het Diepgat.

1880

Uitbreiding netwerk vanuit de eerste ontginningen.

1960

Binnengebied meer toegankelijk met diverse wegen richting boerderijen vanuit de ruilverkaveling.

Huidige situatie

N279 en N272 doorsnijden oude wegenstructuren.

2.2 Soorten infrastructuur

A. Regionale wegen:
N279 N272

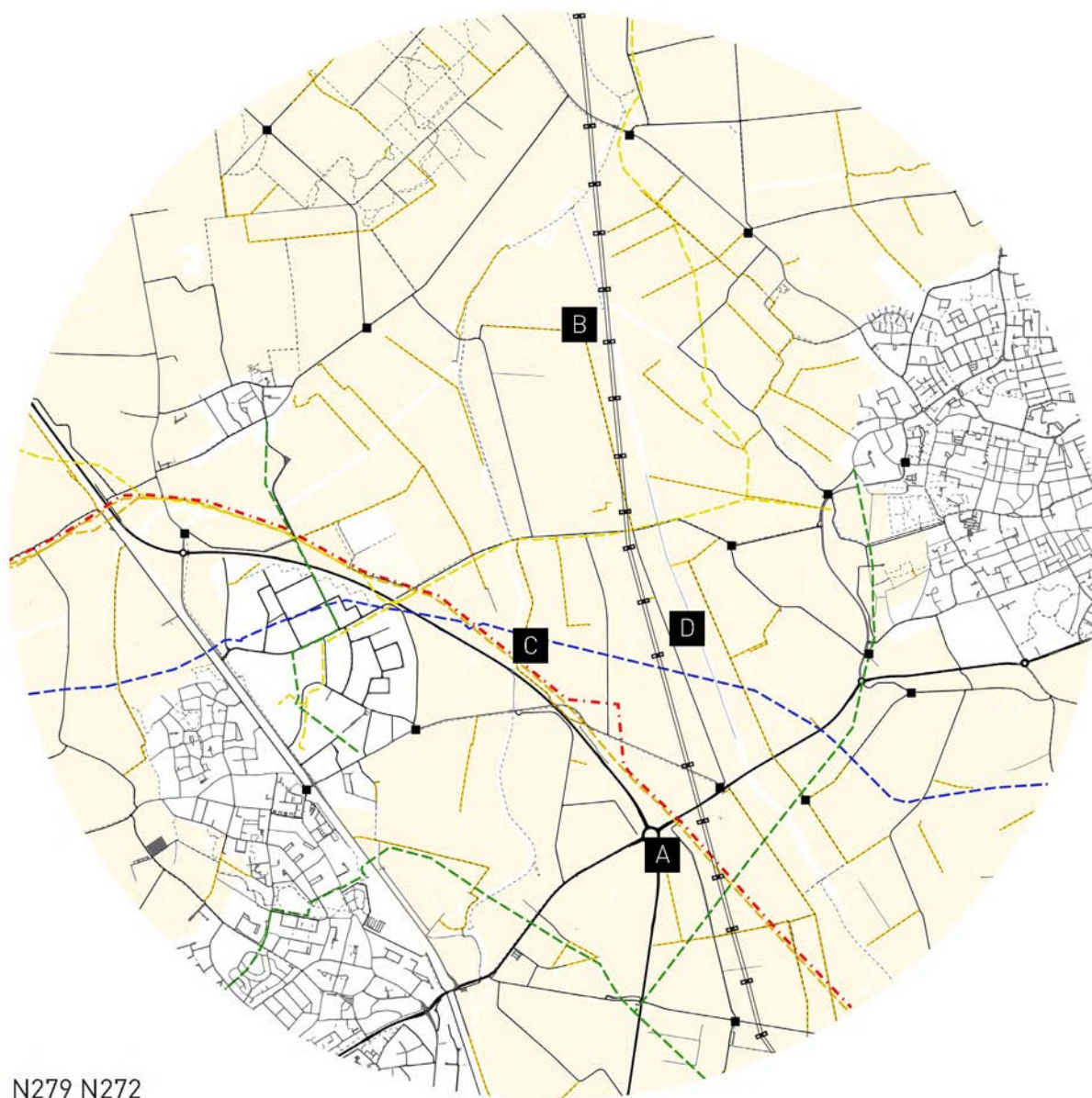
B. Lokale wegen en paden

C. Ondergrondse infra

D. Hoogspanningsmasten

N279 N272

Onverharde wegen

Ondergrondse infra

Hoogspanningsmast

Fietsknooppunten

A. Regionale wegen

N279

De N279 doorkruist diverse gemeenten, waaronder Veghel, Helmond en Asten, en verbindt deze steden en dorpen met elkaar. Naast regulier wegverkeer kan de N279 ook dienen als een belangrijke verbindingsroute voor vrachtverkeer en transport in de regio, aangezien het verschillende industriële en commerciële gebieden doorkruist. Het traject van de N279 is onderhevig aan verkeersstromen en verkeersdrukke, vooral tijdens de spitsuren. In december van vorig jaar werd het Provinciaal Inpassingsplan (PIP) N279 voor dit traject door de Raad van State vernietigd. De reden hiervoor was dat het plan in strijd was met de eisen van een goede ruimtelijke ordening en de rechtszekerheid. Dit nieuws wijst op de voortdurende uitdagingen en discussies rondom de verkeerssituatie op de N279 tussen Veghel en Asten en de inspanningen van lokale belanghebbenden en de provincie om tot een passende oplossing te komen die voldoet aan de wettelijke en ruimtelijke vereisten. Het is een belangrijk onderwerp voor de betrokken gemeenten en de regio, en verdere besprekingen zullen naar verwachting plaatsvinden om een geschikte oplossing te vinden voor deze verkeersproblematiek.

N272

De N272 is een provinciale weg gelegen in de Nederlandse provincie Noord-Brabant. Deze weg strekt zich uit door verschillende gemeenten en heeft zowel een regionale als lokale betekenis. In het bijzonder speelt de N272 een cruciale rol in de bereikbaarheid van Gemert en de omliggende dorpen.

Recentelijk heeft de provincie Noord-Brabant aangekondigd dat ze van plan zijn om verbeteringen aan te brengen aan de N272 en de aangrenzende Peeleindseweg bij Gemert. Het voornaamste doel van deze aanpak is om deze wegen toekomstbestendig te maken. Dit omvat het verbeteren van de doorstroming van het verkeer, het verhogen van de veiligheid op de weg en het bevorderen van de algehele leefbaarheid in de dorpen die door deze wegen worden bediend.

B. Lokale wegen & paden

Kenmerkende structuren in het coulisselandschap

De voor het Brabantse landschap zo kenmerkende paden en wegen, veelal gelegen tussen lanen van bomen in het coulisselandschap, zorgen al generaties lang voor een fraaie beleving van het landschap. Het profiel bestaat vaak uit één vlak verharding of verdicht zand, grasberm, bomenlaan en een greppel. Kruisend door het buitengebied maken wandelaars, fietsers, automobilisten en agrariërs samen en tegelijkertijd gebruik van deze typerende wegen en paden.

C. Ondergrondse infra

Delta rhine Corridor

Door de Delta Rijn Corridor wordt vanaf 2028 enerzijds CO₂ getransporteerd om het elders op te slaan. Anderzijds worden CO₂-vrij of CO₂-arm geproduceerde waterstof als energiedrager of grondstof aan klanten langs de route geleverd. Deze leidingen zullen zich uitstrekken van Rotterdam, via Moerdijk, naar Chemelot in Geleen en verder naar de Duitse grens bij Venlo.

De exacte locaties voor de buisleidingen van de Delta Rijn Corridor worden momenteel nog onderzocht. Wat wel al vaststaat, is dat in Nederland de SVB-strook als basis dient. Dit is een speciaal gereserveerde zone door de Rijksoverheid voor het transport van gevaarlijke stoffen via buisleidingen. Deze gereserveerde ruimte loopt door het onderzoeksgebied parallel aan de N279.

D. Hoogspanningsmasten

Netwerk tussen Aarle Rixtel en Uden

De hoogspanningsverbinding tussen Aarle Rixtel en Uden, met een spanning van 150 kV, loopt dwars door het Vergeten Landschap. Deze verbinding maakt gebruik van vakwerkmasten van het Donaumast-model, die dienen als steunmasten voor de elektriciteitsleidingen. Het beheer van deze verbinding valt onder TenneT, de nationale netbeheerder voor elektriciteit in Nederland, en deze verbinding is in bedrijf sinds 1975.

2.3 Verbindingen

- Wegen
- Paden
- Bruggen: enkel voor fietsers, voetgangers
- Bruggen: auto, fietsers, voetgangers
- Doodlopende wegen

2.5 Kansen

Kansen voor de toekomst

- 1 Oversteekpunt voor verbinding Beek en Donk met Vergeten Landschap
- 2 Oversteekpunten veiliger en aantrekkelijker maken voor voetgangers
- 3 Snelfietspad aantrekkelijk en veilig
- 4 Knooppunt ondergrondse infra potentiële locatie vernieuwde energie installaties
- 5 Versterken verbinding 't Hurkske en Vergeten Landschap
- 6 Versterken verbinding Eyckenlust met Vergeten Landschap
- 7 Versterken verbinding Kasteel Gemert met Vergeten Landschap
- 8 Oversteekpunt richting de Hulst
- 9 Markeren oud grenspunt Bribrake bij Broekweg
- 10 Herstellen van oude infrastructuur: wegen met bijborende bermtypes
- 11 Markeren vroege routing over Dekzandrug en Peelhorst

0 0,5 1km

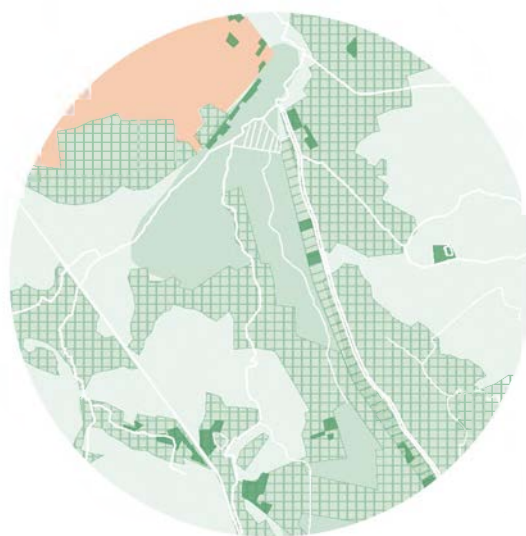
3 LAND- GEBRUIK

3.1 Ontwikkeling

<1800 (indicatief)

Midden Brabantse Dekzandrug met
overstromingsgebied

1920

Kleinschalige coulisselandschap fasegewijs
ontstaan, samenhangend met de
ontginningsgeschiedenis.

Overstromingsgebied diende voor
gezamenlijk hooiproductie.

Onderhoudsvakken langs de Snelleloop:
private percelen met verplicht onderhoud
aan de loop.

Dekzandrug bedekt met heide, wordt
langzaam volgepland met mix aan
dennensoorten.

1955

Percelen vergroten in tijden van de ruilverkaveling, waardoor het coulisselandschap verdwijnt en het overstromingsgebied wordt verkaveld. Beekdalen, loop en sloten zorgen voor de afwatering van het gebied.

Diverse productiebossen.

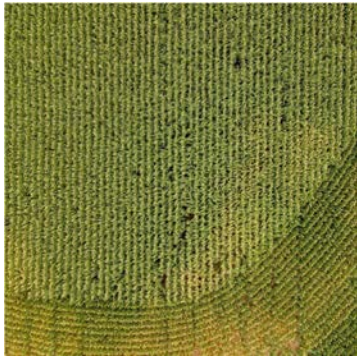
Huidige situatie

Grote percelen met grasland en akkers.

Aangelegde waterhouderij.

Komst van zonneweides.

3.2 Soorten inrichting

A. Akkers

B. Grasland

C. Bossen

D. Zonneweides

E. Coulisselandschap

F. Onderhoudsvakken

G. Cultuurhistorische
groenstructuren

A. Akkers

Aan de flanken van de dorpen

Vanwege het natte karakter van het gebied zijn er relatief gezien weinig akkers aanwezig in het hart van het gebied. Akkerlanden kwamen vroeger vooral op de hoger gelegen flanken, aan de randen van de dorpen.

B. Grasland

Binnen de groenstructuren van het coulisselandschap

Binnen de groene structuur van het coulisselandschap kwamen door de natte omstandigheden vooral kleinschalige graslanden voor. Na de tweede wereldoorlog zijn deze graslanden in oppervlak gegroeid door de schaalvergroting die optrad in het landschap.

C. Bossen

Mix van droge en natte bosgebieden

De oudste bossen komen voor aan de randen. Pas later ontstonden (moeras)bosjes in het natte middengebied. Al deze bossen dienden als productiebossen, veelal gebruikt voor stookhout. 't Hurkske is het enige bosgebied toegankelijk voor recreatief gebruik.

Het Hurkske is een ca. 170 ha. groot bosgebied, dat omringd wordt door agrarisch gebied. Het Hurkske was oorspronkelijk een heidegebied en het is tussen 1900 en 1928 ingeplant met diverse naaldboomsoorten: Zeeden, Zwarte den, Weymouthden, Hemlockspar, Fijnspar, en Douglasspar. Erin gelegen is het Rauwven, een ven met enigszins kalkrijk water. In het ven en zijn directe omgeving komt een palet aan amfibieën- als plantensoorten voor. Op de oevers groeit er het zeldzame moerashertshooi en op kale, zon beschenen plekjes kan men de levendbarende hagedis tegenkomen.

Voor de mens zijn er voorzieningen aangebracht in de vorm van afwisselende wandelpaden. Er is ook een route die speciaal voor rolstoelgebruikers is ingericht.

Historische kaart omstreeks 1900

Historische kaart omstreeks 1955

D. Zonneweides

Zonneweide Blauwe Poort

Zonneweide de Blauwe Poort is gelegen op een drassig grasland. Dit past bij het karakter van de beekoverstromingsvlakte. Schuin door de zonneweide lopen twee greppels, die het natte karakter versterken. Ook de sloten rondom het zonnepark versterken het natte karakter. Over het hele perceel is de bodem verschaald door het maaisel af te voeren en de bodem niet te bemesten. Door de verschraling en extensiever beheer ontstaat een kruidenrijke vegetatie met soorten als echte koekoeksbloem, gewone brunel en gewone margriet, en wordt het gebied aantrekkelijker voor insecten, amfibieën en vogels. De velden met zonnepanelen hebben rondom watergangen met natuurvriendelijke oevers, ook wel plas dras oevers genoemd. In de natuurvriendelijke oevers rondom de velden met zonnepanelen ontstaan rietkragen. Deze rietkragen begeleiden het zicht en maskeren deels de zonnepanelen.

Zonneweide Snelleloop

De gebied, ook wel bekend als Liesvelden, kan worden onderverdeeld in twee gedeeltes, namelijk de ontwikkeling van de zonneweide en daarnaast de ontwikkeling van het beekherstel en bijbehorende ecologische verbindingszone. De komst van de zonneweide maakt het mogelijk om beide ontwikkelingen door te voeren. Middels een gedeeltelijke ruilverkaveling en verkoop van gronden zullen de aangrenzende gronden van de Snelleloop en de Aa in eigendom komen van het Waterschap. Hierdoor heeft het Waterschap ruimte om tot de ontwikkeling van het beekherstel te komen. De tussenliggende ruimte, van ongeveer 18 hectare zal worden ingezet als zonneweide. Voor zonneweide Snelleloop is op dit moment de vergunning verleend. Realisatie moet nog worden uitgevoerd.

Inrichtingsplan zonneweide Blauwe Poort opgesteld door bureau Waardenburg

Inrichtingsplan zonneweide Snelleloop opgesteld door Studio REDD

F. Onderhoudsvakken

Privégronden met plicht voor onderhoud Snelle Loop

Het onderhoud van de landweer was een verplichting van Aarle, Rixtel en Beek. Daarvoor werden langs de landweer percelen grond uitgegeven met de verplichting van de eigenaar om 'zijn' stuk van de landweer te onderhouden. Die 'onderhoudsvakken', gescheiden door slootjes en elzenheggen zijn weer gedeeltelijk hersteld tijdens de herinrichting van de Snelleloop met bijbehorende aanleg van de ecologische verbindingzone.

G. Landgoederen

Kasteel Gemert

Kasteel Gemert is eind 14e eeuw ontstaan als kasteelcomplex en ligt binnen de bebouwde kom van het dorp Gemert, direct ten zuiden van de Sint-Jansonthoofding Kerk. Het terrein van kasteel Gemert bestaat uit de hoofdburcht met voorburcht gelegen in een park in landschapsstijl, de twee carrés, begraafplaats, ommuurde moestuin, diverse weilanden en landbouwgronden. Het kasteel met omliggende tuin- en parkaanleg is beschermd als complex historische buitenplaats, de tuin- en parkaanleg is beschermd als rijksmonument.

Kasteel Eyckenlust

De kern van de aanleg wordt gevormd door het ruim omgrachte vijfhoekige kasteleiland, toegankelijk middels het poortgebouw; tussen de poort en het hoofdgebouw een korte laan beplant met ca. 200 jaar oude linden eindigend op een voorpleintje. Op 19de-eeuwse topografische kaarten is te zien dat vanaf de huidige Bosscheweg een toegangslaan liep, iets ten oosten van de huidige laan die in ca. 1941 in de as van het hoofdgebouw is aangelegd; de oude laan volgde eerst een recht tracé en liep vervolgens met een bocht naar het poortgebouw toe. Vanaf de Gemertseweg liep een tweede toegangslaan evenwijdig aan de grillig verlopende rivier de Aa; hiervan zijn delen bewaard gebleven.

3.3 Natuurbeheer & natuurtypen (Provincie Noord-Brabant)

- Dennen-, eiken- en beukenbos
- Haagbeuken- en essenbos
- Hoog- en laagveenbos
- Rivier- en beekbegeleidend bos
- Kruiden- en faunarijk grasland
- Kruidenrijk- of faunarijke akker
- Vochtig bos met productie
- Droog bos met productie
- Nat schraalland
- Poel en kleine historische wateren
- Beek en bron
- Zoete plas
- Houtwal en houtsingel
- Bossingel
- Elzensingel
- Laan
- Om te vormen landbouwgrond naar natuur
- Cultuurhistorisch waardevol gebied
- Historisch groen

3.4 Kansen

Aanwezige elementen

- Grasland
- Akkerland
- Bos
- Bomenlanen
- Ecologische zone
- Onderhoudsvakken

Kansen voor de toekomst

- 1 Coulisselandschap als drager herintroduceren
- 2 Onderhoudsvakken terugbrengen: kruidrijk grasland, hagen en sloten
- 3 Bossages verbinden middels ecologische zone
- 4 Oplossen knelpunten leefgebied dassen: dassentunnels
- 5 Groenstructuren landgoederen beter verbinden met gebied
- 6 Uitbreiden rivier- en beekbegeleidende bossen
- 7 Historische bomenlanen herstellen

0 0,5 1km

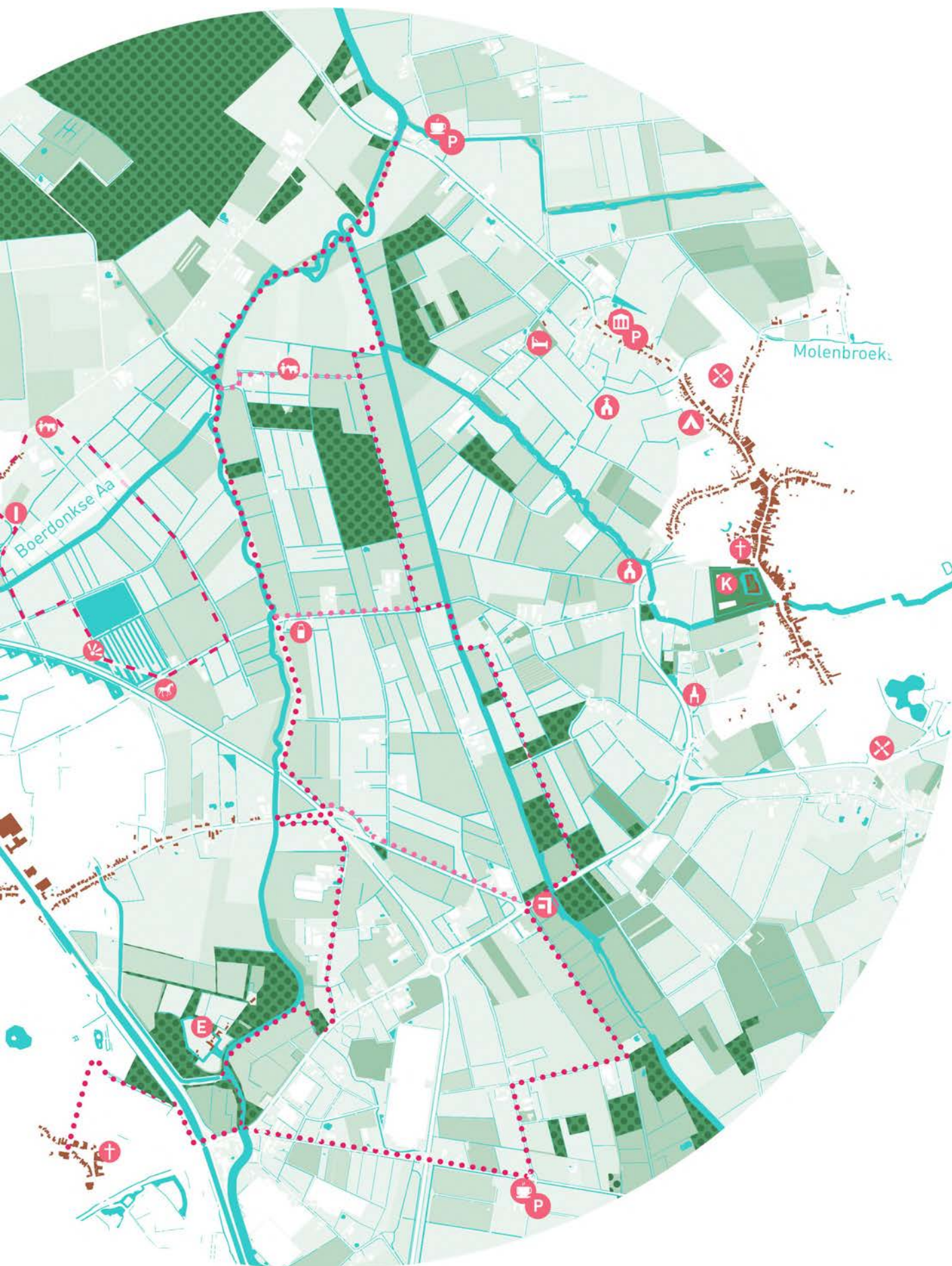

4 LANDSCHAP BELEVEN

4.1 Recreatie, kunst en cultuurhistorie

- Kasteel Gemert
- Kasteel Eyckenlust
- Kerk Gemert, Boerdonk, Beek en Donk
- Veldkapel Heilige Gerlachus en Sint Joriskapel
- Molen De Bijenkorf en molen De Volksvriend
- Zorgboerderij De Liesvelden en zorgboerderij Leekzicht
- Boerderijwinkel Hoeve Lange Vonder
- Herberg De Brabantse Kluis en KOKS
- Boerenbondsmuseum
- De Veldschuur Gemert
- Dorpscamping Gemert
- Uitkijktoren
- Klaida: Poort van Gemert
- Vensters in het landschap
- De galg
- Parkeren
- Wandelroute Recht en Orde
- Wandelroute Blauwe Poort
- Grenspaal Kerveheester met bijbehorend infobord
- Tiendpaal
- Landdrift - Tiny Houses

4.2 Soorten beleving

A1. Kasteel Eyckenlust

A2. Kasteel Gemert

B1. Horeca: Koks

B2. Horeca: Herberg de Brabantse Kluis

C1. Wandelroute: Orde en Recht

C1. Wandelroute: waterhouderij

D1. Boeren leven:
Boerenbondsmuseum

D2. Boeren leven:
zorgboerderij

D3. Boeren leven:
boerderijwinkel

E1. Overnachten: De
Veldschuur

E2. Overnachten:
Dorpscamping Gemert

F1. Objecten: historische
verhaal van de plek

F2. Objecten: uitkijktoren

F2. Objecten: kunst

A. Kastelen

Kasteel Gemert

Het Kasteel van Gemert is een betoverende plek met een rijke geschiedenis die teruggaat tot de vroege 15e eeuw. De Europese connecties van Gemert zijn opmerkelijk: de ridderlijke Duitse Orde, oprichters en bewoners van het kasteel tot 1809, vertegenwoordigen een belangrijke geestelijke beweging in Europa, vergelijkbaar met de Tempeliers, de Johannieters en de Maltezer Orde. Vanaf het einde van de 19e eeuw kreeg het kasteel een nieuwe rol als onderdeel van een internationaal religieus en cultureel netwerk, nu geassocieerd met de Jezuïetenorde. Na de verkoop in 2017 wordt het kasteel op dit moment herbestemd tot hotel met restaurant en spa-wellness en een aantal appartementen.

Kasteel Eyckenlust

Landgoed Eyckenlust, al in bezit van de familie de Jong van Beek en Donk sinds 1745, is onlosmakelijk verbonden met de ontwikkeling van Beek en Donk. Met de komst van de Zuid-Willemsvaart in 1826 is een enorme economische impuls gegeven aan de omgeving, maar werd het landgoed ook letterlijk afgesneden van Beek en Donk. De huidige eigenaar streeft ernaar de historische betekenis van het landgoed voort te zetten en te vernieuwen voor toekomstige generaties. Een masterplan waar het gaat om natuur, cultuur en maatschappelijke betrokkenheid, ontwikkeld door Strootman Landschapsarchitecten en Floris Alkemade in samenwerking met de gemeente, vormt de basis voor duurzame en toekomstgerichte ontwikkeling, met nauwe betrokkenheid van de gemeente, waterschap Aa en Maas, provincie Noord-Brabant en de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed.

B. Horeca

Koks

De locatie Koks heeft een rijke geschiedenis die teruggaat naar de tijd van handelsroutes en goederentransport over de Aa tussen Gemert en Den Bosch en staat ook wel bekend als Haven Koks of Herberg Koks. Deze locatie diende als een belangrijk oversteekpunt met een brug,

waar goederen werden vervoerd, zoals turf van Gemert naar Den Bosch en mest van Den Bosch naar Gemert voor landbouwdoeleinden. De akkers rondom Koks profiteerden van deze mest. Hier eindigde het transport over de Aa, een verdere reis richting Beek en Donk was niet mogelijk. Bovendien diende de locatie als halte voor de tram. De opvallende bocht in de weg werd veroorzaakt door de brug over de Aa, op dit moment nog altijd herkenbaar. Na de overname van de horecalocatie in 2020 heeft de oude hoeve een flinke metamorfose ondergaan en is het zalencentrum/restaurant volledig verbouwd en gerenoveerd. Vanaf de horecagelegenheid loopt langs de Aa een wandelpad dat toegang biedt tot het Vergeten Landschap.

Brabantse Kluis

De herberg bevindt zich in een langgevelboerderij die naar schatting uit 1850 stamt. In 1903 werd het naastgelegen klooster gebouwd. Aanvankelijk diende de boerderij als onderkomen voor vee, met ruimte voor varkens, paarden en koeien, en tevens een woongedeelte voor de boer. Later werd de schuur voornamelijk gebruikt als opslagplaats voor machines, terwijl vakantiegasten van de zusters in het woongedeelte verbleven. Op dit moment is De Brabantse Kluis een combinatie van restaurant, hotel, boerderij en streekwinkel, met mogelijkheden voor zaalverhuur.

C. Wandelroutes

Orde en recht

De wandelroute “Recht en Orde” loopt door het cultuurhistorisch waardevolle gebied van het Broek en het Leek. De wandelroute kan gestart worden op verschillende locaties, waaronder het Heuvelplein bij ‘De Kaak’, Herberg de Brabantse Kluis en café-restaurant De Koksehoeve. De route heeft een totale lengte van 19 kilometer, inkorten van de route is goed mogelijk. De route passeert een tal val cultuurhistorische elementen, een deel nog zichtbaar, een deel verdwenen.

Blauwe Poort

De wandelroute langs de waterhouderij De Blauwe Poort laat zien wat water betekent, wat je ermee kunt doen en van

welk belang het is. Het wandelpad geeft mooie doorkijkjes naar de watergangen die gegraven zijn. De uitkijktoren biedt een uitzicht over het gebied.

D. Boeren leven

Boerebondsmuseum

Het Boerenbondsmuseum is een weergave van een Brabants dorp aan het begin van de vorige eeuw. Door de authentiek ingerichte boerderijen (met levende en zeer aaibare dieren), het gezellige dorpsplein met ambachtshuisjes en boerderijtjes, een plattelandsschooltje en een aantal werkende fabriekjes waan je je op het Brabantse platteland anno 1900.

Gevestigd bij het geboortehuis van pater Van den Elsen, grondlegger van diverse Nederlandse coöperaties, ligt het Boerenbondsmuseum letterlijk op de geboortegrond van het coöperatieve gedachtengoed. In het museum worden regelmatig demonstraties verzorgd, ambachten getoond, boter en kaas gemaakt en brood gebakken zoals vroeger.

Zorgboerderij de Liesvelden

Zorgboerderij De Liesvelden in Beek en Donk biedt voor een diverse doelgroep, waaronder ouderen, mensen met dementie, jonge mensen met dementie, personen met een verstandelijke beperking, mensen met niet-aangeboren hersenletsel en individuen met een lichamelijke beperking een zinvolle dagbesteding. Dankzij samenwerking met Zorgboog in Balans, praktijkondersteuners, huisartsen, casemanagers en fysiotherapeuten van fysiotherapie Kemps en Rijf, kunnen ze de benodigde zorg bieden wanneer dat nodig is. Naast de zorgboerderij is het ook een melkveebedrijf waar melkrobots 110 koeien melken. Daarnaast is er jongvee en kleinvee, zoals kippen, pony's, paarden, konijnen en honden.

Boerderijwinkel De Lange Vonder

De boerderij in Beek en Donk bestaat sinds 1935 en is een langgevelboerderij met een Franse kap. In het verleden werd de boerderij gebruikt voor het houden van varkens en koeien. Het omliggende terrein was vroeger moerassige grond, bekend als broekgrond. Toen de mensen naar

het dorp moesten, staken ze over via een bruggetje, een soort lange plank met een leuning aan één kant, ook wel bekend als een “vonder”, vandaar de naam ‘Hoeve Lange Vonder’. Sinds 2003 een schapenhouderij met bijbehorende boerderijwinkel, waar voornamelijk lamsvlees wordt verkocht.

E. Overnachten

Veldschuur

Luxe geschakeld gastenverblijf voor maximaal 10 personen in het buitengebied van Gemert; een deel van 6 en een deel van 4 personen met elk een eigen badkamer en toilet.

Dorpscamping

Kleinschalige camping (2ha) met 25 toerplaatsen aan de rand van het dorp.

F. Objecten

Uitkijktoren

Bij de waterhouderij bevindt zich een uitkijktoren en diverse uitkijkpunten zodat je een mooi overzicht over het water hebt. Zo kun je op een bijzondere manier ervaren wat water betekent, wat je ermee kunt doen en van welk belang het is.

Venster in het landschap

De aanleg van de N279 tussen Beek en Donk en Helmond, dwars door de weilanden, heeft bestaande verbindingen verbroken en het Brabantse landschap ingrijpend verstoord. In 2002 creëerde kunstenaar Alice Helenklaken doorzichtige paarden. Deze paarden symboliseren de overgang tussen de nieuwe weg en het traditionele landschap. Ze zijn gemaakt van twee centimeter dik staalplaat en lijken natuurlijk in het gras te bewegen. Elk beeld is uniek, en bij het klooster is zelfs een veulen toegevoegd om een meditatiepad naar een kruisbeeld aan te duiden. In totaal staan er 11 van deze paarden verspreid langs een zes kilometer lang traject.

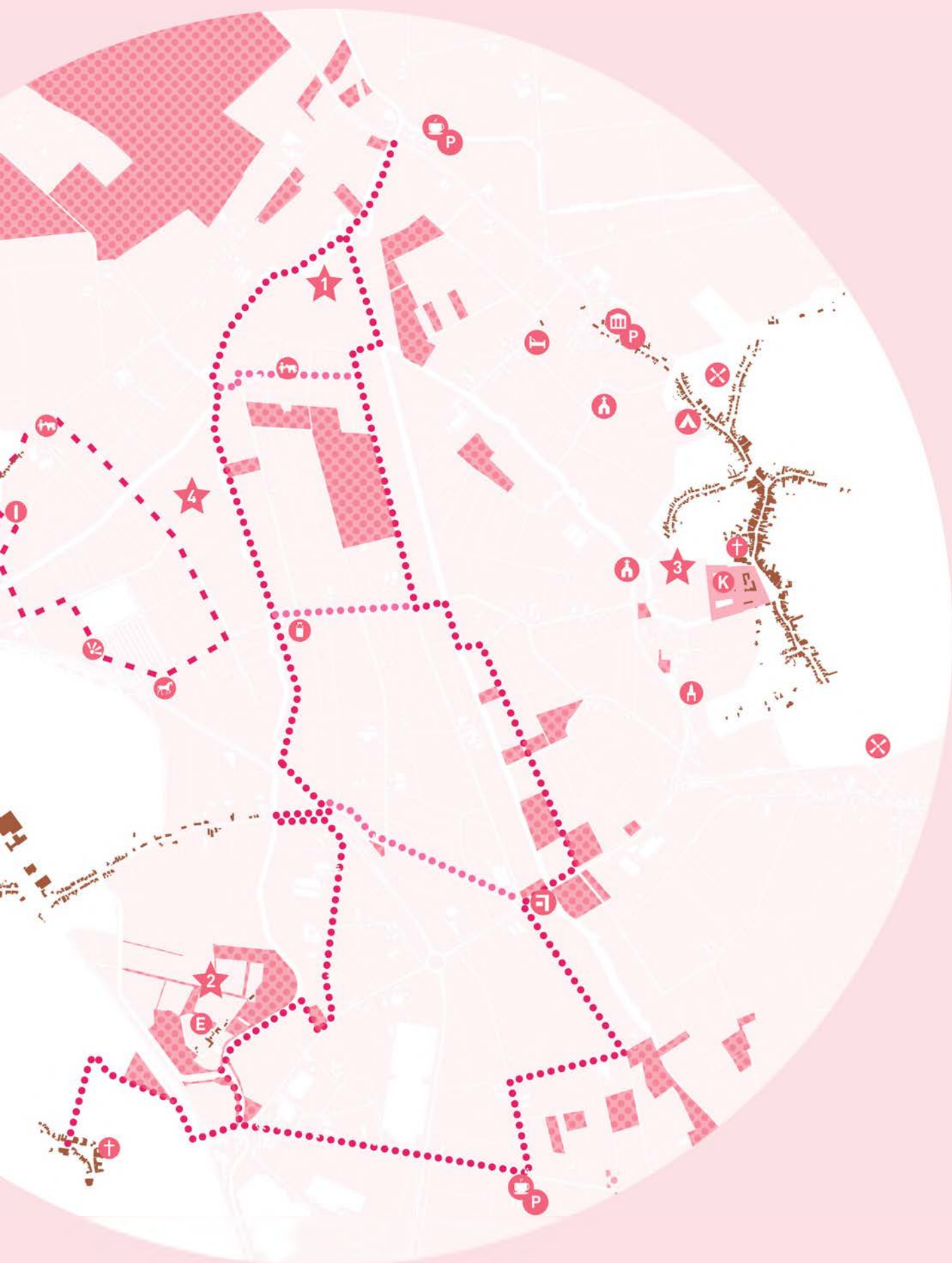
4.3 Kansen

Kansen voor de toekomst

- 1 Cultuurhistorische beleving versterken met objecten uit Over en Weer
- 2 Versterken verbinding Eyckenlust met Vergeten Landschap
- 3 Versterken verbinding Kasteel Gemert met Vergeten Landschap
- 4 Wandelroutes koppelen

0 0,5 1km

5 OPGAVES VOOR DE TOEKOMST

5.1 Prikbord met kansen

- Water
- Infrastructuur
- Landgebruik
- Recreatie

5.2 Kansen inventarisatie

- ★ 1 Herinrichting ter voorkoming droogte door te snelle afvoer
- ★ 2 Oorspronkelijk loop Boerdonkse Aa terugbrengen
- ★ 3 Reconstructie van de landweer langs de Snelleloop
- ★ 4 Uitbreiden van visspassages
- ★ 5 Landschappelijke laagte inzetten voor waterberging
- ★ 6 Herinrichting Aa doorzetten naar Kasteel Eyckenlust
- ★ 7 Terugbrengen voormalige perceelsrandbegroeiing langs sloten
- ★ 8 Terugbrengen van historische elementen of markeren van historische plaatsen: bijv. Liesloop met Liesven.
- ★ ...

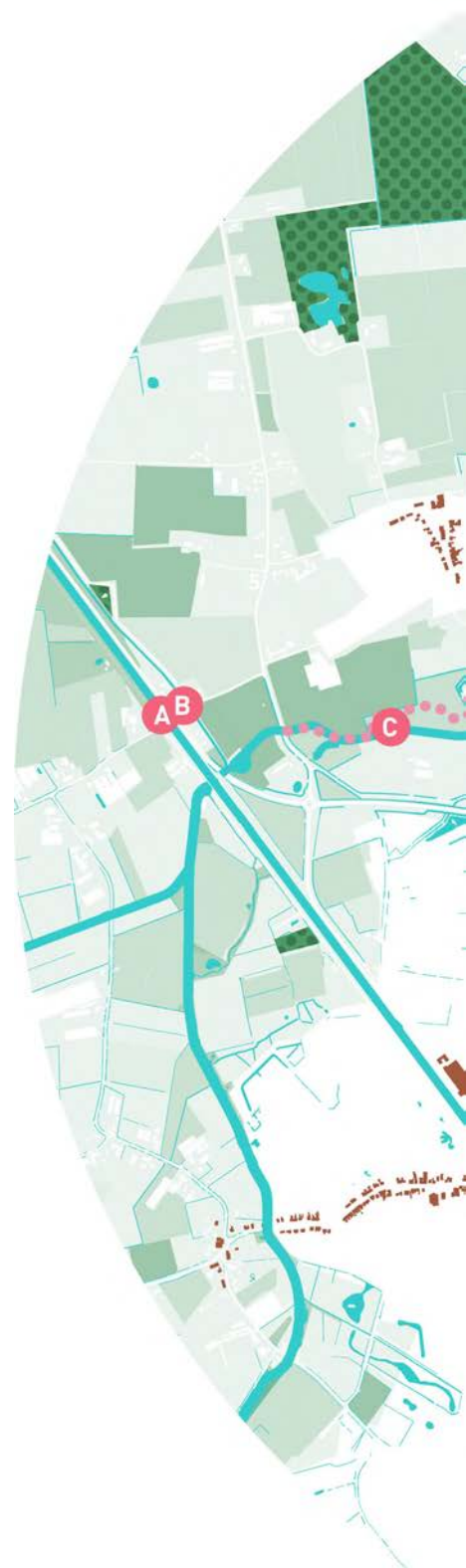
- ★ 1 Oversteekpunt voor verbinding Beek en Donk met Vergeten Landschap
- ★ 2 Oversteekpunten veiliger en aantrekkelijker maken voor voetgangers
- ★ 3 Snelfietspad aantrekkelijk en veilig
- ★ 4 Knooppunt ondergrondse infra potentiële locatie vernieuwde energie installaties
- ★ 5 Versterken verbinding 't Hurkske en Vergeten Landschap
- ★ 6 Versterken verbinding Eyckenlust met Vergeten Landschap
- ★ 7 Versterken verbinding Kasteel Gemert met Vergeten Landschap
- ★ 8 Oversteekpunt richting de Hulst
- ★ 9 Markeren oud grenspunt Bribrake bij Broekweg
- ★ 10 Herstellen van oude infrastructuur: wegen met bijborende bermtypes
- ★ 11 Markeren vroege routing over Dekzandrug en Peelhorst
- ★ ...

- 1 Coulisselandschap als drager herintroduceren
- 2 Onderhoudsvakken terugbrengen: kruidrijk grasland, hagen en sloten
- 3 Bossages verbinden middels ecologische zone
- 4 Oplossen knelpunten leefgebied dassen: dassentunnels
- 5 Groenstructuren landgoederen beter verbinden met gebied
- 6 Uitbreiden rivier- en beekbegeleidende bossen
- 7 Historische bomenlanen herstellen
- ...

- 1 Cultuurhistorische beleving versterken met objecten uit Over en Weer
- 2 Versterken verbinding Eyckenlust met Vergeten Landschap
- 3 Versterken verbinding Kasteel Gemert met Vergeten Landschap
- 4 Wandelroutes koppelen
- ...

1 Projecten Over en Weer

- A** Kijkvenster Ponteveer
- B** Monument buurtschap Ponteveer
- C** Het ommetje 'De Kleine (Boerdonkse) Aa'
- D** Reconstructie steenoven
- E** Prieel
- F** Ontsluiting naar het Boerenbondsmuseum / Gemert-dorp en de Hurkse bossen
- G** Voorde, vonder en grenspaal bij Bribrake
- H** Visgeweer
- I** Aansluiting Boerdonkse Aa en Aa
- J** Rivierduinen langs de Aa
- K** Herstel van de landweer
- L** Informatievoorziening bij recreatief netwerk

A. Kijkvenster Ponteveer

Herinnering voormalig veer Zuid-Willemsvaart en onderbreking van 'Den Langen Dijk' door kanaal.

Al jaren houdt de regio zich bezig met het opwaarderen van de als maar drukker wordende N279. In 2014 was er een voorkeursalternatief vastgesteld, aanhakend bij de zogenaamde Ruit van Eindhoven. Nauwelijks was de inkt droog of het draagvlak voor deze oplossing brokkelde af en uiteindelijk werd het plan afgeschoten.

In 2016 startte een nieuwe fase van onderzoek naar het opwaarderen van de N279, hetgeen uitmondde in het definitieve plan om de N279 onder andere geheel ongelijkvloers te maken. De Raad van State verwees de plannen in 2021 naar de prullenbak om reden dat het qua ruimtelijke ordening onvoldoende onderbouwd was. Nu is de provincie aan zet om te komen met nieuwe plannen. Het lange wachten op duidelijkheid is weer begonnen.

B. Monument buurtschap Ponteveer

Verwijzing Veerhuis, oversteek Zuid-Willemsvaart en voormalige molen.

Toen de plannen met betrekking tot de N279 nog overeind stonden, is deontwerper Marc Smits uit Boerdonk gevraagd voorstellen te ontwikkelen met betrekking tot het zicht op het Ponteveer en de buurtschap daaromheen. Hij heeft een driedimensionaal beeld gemaakt voor beide plekken, waarvan hier enkele beelden om een indruk van zijn ontwerp te geven. Er is ook een animatie beschikbaar. Het kijkvenster op Ponteveer is bedoeld om de aandacht te vestigen op de oude doorgaande route en het latere ponteveer over het kanaal. Het kijkvenster zal aan de westkant van het kanaal komen. Voor de vormgeving wordt gedacht aan een soort kijkvenster, zoals dat geplaatst is bij het verdwenen kasteel van Mierlo.

C. Het ommetje ‘De Kleine (Boerdonkse) Aa’

Volgt de Boerdonkse Aa met aansluiting nabij gelegen wandelroutes

Het tracé van het ommetje moet nog in detail uitgewerkt worden.

Inmiddels is overleg gestart met Sonja van Uden, initiatiefnemer van Landdrift. Zij wil een perceel van circa 4,5 hectare regenereren dat gelegen is in ons projectgebied. In dit plan worden de aanleg van nieuwe natuur, een aanpassing van de beekoevers, agrobosbouw met kippen, tijdelijk en off-grid wonen en de teelt van eenjarige gewassen samengevoegd (www.landdrift.nl).

Het oude tracé van de Boerdonkse Aa loopt over dit perceel en we gaan samen bekijken of een gedeelte van de oude loop van de Boerdonkse Aa zichtbaar gemaakt kan worden. Bovendien is er een mogelijkheid om het ommetje over het terrein te laten lopen, maar dan moet er nog wel een bruggetje of duiker verplaatst worden. De bestaande duiker wordt door het waterschap verwijderd.

D. Reconstructie steenoven

Bouw replica steenoven. Verwijzing naar voormalige lokale stenenproductie in een veldoven.

De plek waar wij de replica van de steenoven bij voorkeur wilden plaatsen, is onhaalbaar gebleken. In overleg met het waterschap komt die nu iets noordelijker te liggen richting het punt waar de Snelleloop/Walgraaf en Aa samenvloeien. Op die plek wordt een soort van ‘dode arm’ van de Aa aangelegd, waar vissen kunnen paaien. Tevens is dit ook de plek waar een brug of een trekpontje aangelegd zou kunnen worden over de Aa om naar de oostelijke oever over te steken. De brug die er nu nog ligt, moet gesloopt moet vanwege instortingsgevaar.

De bedoeling is om de replica van de steenoven vleermuisvriendelijk te maken. Daarvoor hebben we vleermuisdeskundige Carlo Wijnen geraadpleegd. Hij heeft adviezen gegeven voor de inrichting van het interieur van de steenoven. Volgens hem zullen langoorvleermuizen zich hier best op hun plaats voelen en zou de steenoven als kraamkamer voor deze soort kunnen gaan functioneren.

E. Prieel

Herbouw prieel zoals dat vroeger lag in snijpunt van de Aa en de Snelleloop met daarin infoborden.

De plek die we in gedachten hadden voor plaatsing van het prieel, namelijk aan de Gemertse kant van de Snelleloop/Walgraaaf, waar hij oorspronkelijk ook stond, is niet haalbaar gebleken omdat het waterschap daar over te weinig grond beschikt. We zullen hem ten zuiden van de Walgraaaf dienen te plaatsen.

Rotary Gemert-Bakel, Laarbeek heeft zich bereid verklaard voor het prieel deskundigheid en een substantieel financieel bedrag te leveren.

F. Ontsluiting naar het Boerenbondsmuseum / Gemert-dorp en de Hurkse bossen

Wandelpad nabij Boerenbondsmuseum verbinden via bruggetje over de Rips met het Leek.

In de huidige plannen van het waterschap is het mogelijk om de onderhoudspaden langs de Snelleloop als wandelpad te gebruiken. Op korte termijn moet besloten worden aan welke kant van de Snelleloop het pad moet komen. Daarbij moet rekening gehouden worden met een mogelijkheid om de Snelleloop (na de reconstructie zijn het twee waterlopen) over te steken en aan te sluiten bij zandpaden in de Hulst in Gemert.

In de plannen van het waterschap wordt ook rekening gehouden met een wandelpad richting de Coxse baar en de Hurkse bossen.

G. Voorde, vonder en grenspaal bij Bribrake

Herstel van de dubbele loop als landweer tussen Gemert en Beek en Donk door aanleg van een “voorde”, grenspaal en infobord.

Het plangebied van het waterschap langs de Snelleloop reikt niet tot het oude grenspunt Bribrake bij de Broekweg. Dit deelproject zal pas aan de orde komen als het waterschap de plannen hiervoor oppakt. Dit deelproject staat daarom nu in de wacht.

H. Visgeweer

Terugbrengen van een vennetje langs de Aa in de Liesvelden met daarin reconstructie van een visgeweer. Realisatie samen met Waterschap.

In diezelfde ‘dode arm’ van de Aa zouden ook symbolen van een visgeweer gestalte kunnen krijgen. Een visgeweer is een staketsel, bestaande uit schotten en staken met gevlochten rijshout ertussen en palen waar tussen fuiken werden gehangen. Met palen en een enkel schot zou een visgeweer aangegeven kunnen worden met daarbij een bord met tekst en uitleg, mogelijk in combinatie met de info over de steenoven om daarmee een woud van infoborden te voorkomen.

I. Aansluiting Boerdonkse Aa en Aa

Picknickplaats met informatiebord over de herinrichting van het gebied.

Zeker nu het Waterschap Aa en Maas zo goed als klaar is met de plannen voor de uitvoering van fase II van De Blauwe Poort en mogelijk al eind 2023 de schop in de grond gaat, kunnen wij aan de gang gaan met het aanleggen van dit ommetje. Bij dit ommetje willen we graag een aantal infopunten plaatsen. Eén ervan betreft de plaats waar de Boerdonkse Aa en de Aa voorheen bij elkaar kwamen. Marc Smits heeft hiervoor een ontwerp gemaakt. Het waterschap reserveert een plaats hiervoor.

J. Rivierduinen langs de Aa

Schuilhut voor wandelaars met informatiebord over prehistorische bewoning.

Deelproject 12 (Rivierduinen langs de Aa) is een deelproject dat nu ook wordt opgepakt en waarbij een informatiebord wordt geplaatst op een van de rivierduinen, waarlangs het geplande ommetje zal komen te lopen.

K. Herstel van de landweer

Combinatie met inrichtingswerkzaamheden van een ecologische verbindingzone langs de Snelleloop. Realisatie samen met Waterschap.

In de plannen van Waterschap Aa en Maas is het herstel van de landweer op het terrein dat het waterschap in eigendom verkrijgt, uitdrukkelijk opgenomen. Het wordt een landweer met een dubbele loop. Aan de noordzijde blijft de Snelleloop even breed als ze nu is met een stuw bij de uitloop in de Aa om water vast te kunnen houden. Aan de zuidzijde van de landweer komt een smallere stromende beek die zonder belemmering uitstroomt in de Aa. De huidige brug met stuw verdwijnt om plaats te maken voor een bredere overgang zonder stuw, waardoor onderhoudsmachines gemakkelijker de Walgraaf / Snelleloop kunnen oversteken. Tussen de twee waterlopen wordt de oude wal gereconstrueerd op de manier waarop dat ook al bij Grotel is gerealiseerd. Overigens wordt slechts een deel van de landweer gereconstrueerd, voor zover deze binnen het plangebied van het waterschap valt.

L. Informatievoorziening bij recreatief ontwerp

Doorlopend deelproject

Deelproject 14 (informatievoorziening bij recreatief netwerk) is een doorlopend deelproject, waarbij op geschikte plaatsen informatie wordt gegeven over alle deelprojecten. Wat voor de toekomst nog aan de orde moet komen is een mogelijke aanpassing van het wandelroutenetwerk in het gebied, zodat de nieuwe wandelroutes daarin zijn opgenomen. Het betreft het geplande ommetje, maar tevens nieuwe ontsluitingen naar Boerenbondsmuseum en de Hurkse bossen in Erp.

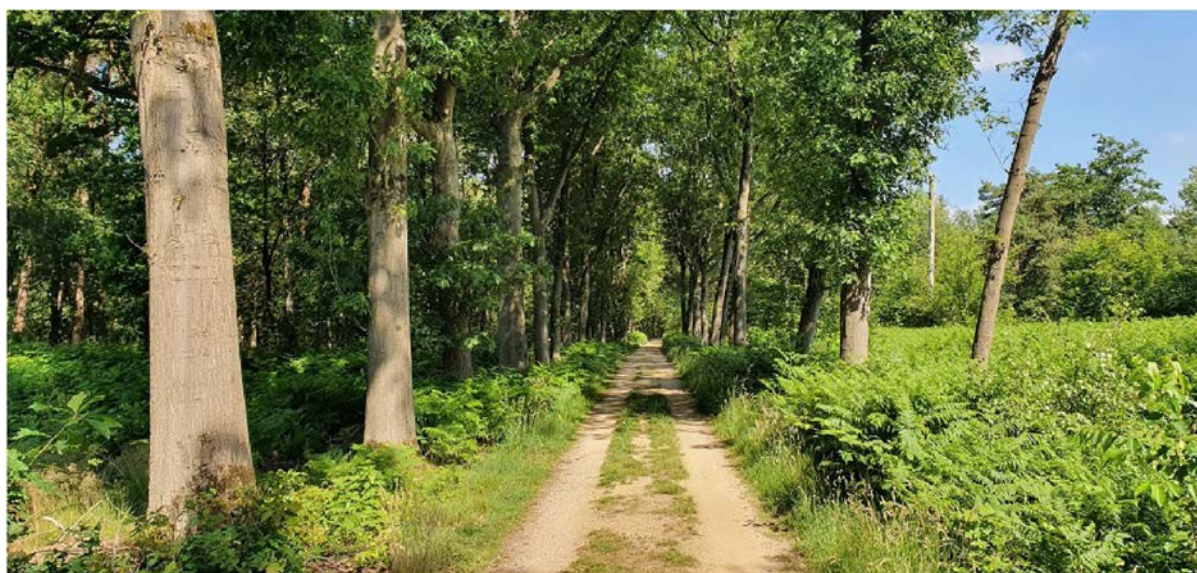
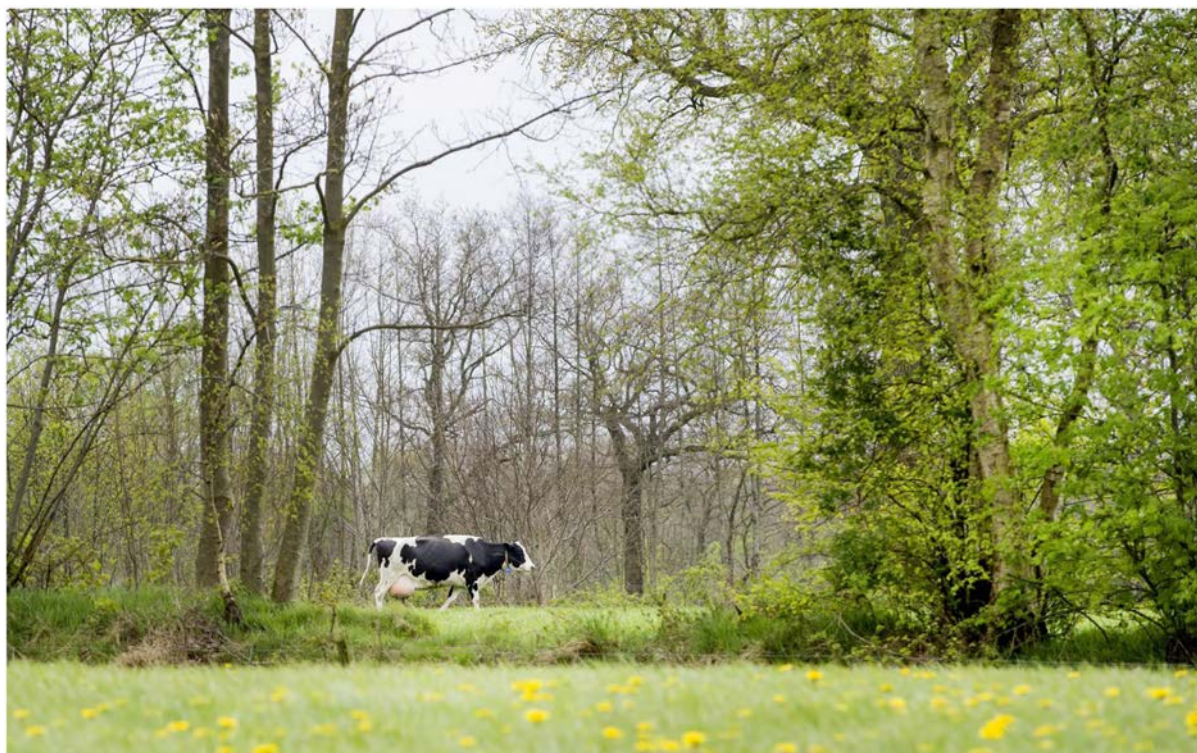
1 Coulisselandschap als drager herintroduceren

Herintroductie coulisselandschap doen we samen.

Wanneer de verschillende stakeholders zoals boeren, gemeenten, particulieren, verenigingen en waterschap zich verenigen ontstaat er een kans om het kenmerkende coulisselandschap te herintroduceren. Het aanplanten van heggen kan gezamenlijk gebeuren in de vorm van plantdagen of als buitenactiviteit voor lokale scholen. De identiteit van het gebied zal een boost krijgen waardoor er verschillende kansen ontstaan voor de lokale economie, herstel van biodiversiteit en het tegengaan van verdroging.

Plantdagen in Stokkum

De Mortelen Oirschot

262700051

BRONNEN

Bronnen

Boerenbondsmuseum Gemert (z.d.). <https://www.boerenbondsmuseum.nl/>

Bureau Waardenburg (2021). Natuur-inclusief ontwerp zonnepark de Blauwe Poort

De Brabantse kluis (z.d.). Ons Bedrijf, de geschiedenis. <https://www.brabantsekluis.nl/ons-bedrijf/#:~:text=Oorspronkelijk%20was%20de%20huidige%20boerderij,de%20zusters%20in%20het%20woongedeelte.>

Gasunie (z.d.). Delta Rhine Corridor. <https://www.gasunie.nl/projecten/delta-rhine-corridor>

Hoeve Lange Vonder (z.d.). Historie schaaпshoeve. <https://www.hoevelangevonder.nl/wordpress/over-ons-2/historie-2/>

Hylkema Erfgoed (2019). Masterplan herstel, herbestemming en transformatie Kasteel Gemert

IVN Natuureducatie (z.d.). Het Hurkske met het Rauwven. <https://www.ivn.nl/afdeling/veghel/het-hurkske/>

Land van de Peel (z.d.). Kasteel Eyckenlust. <https://www.landvandepeel.nl/nl/locaties/3466205054/kasteel-eyckenlust-beek-en-donk>

Land van de Peel (z.d.). Venster in het Landschap. <https://www.landvandepeel.nl/nl/locaties/3629536678/venster-in-het-landschap>

Land van de Peel (z.d.). Wandelroute “Recht en Orde” Laarbeek. <https://www.landvandepeel.nl/nl/routes/682837503/wandelroute-recht-en-orde-laarbeek#:~:text=De%20wandelroute%20Recht%20en%20Orde,19%20km%20en%20is%20bewegwijzerd.>

F. Leenders, M. Philipsen, M Strijbosch en J. Timmers (2023). Over en Weer, Cultuurhistorie beleven langs de grenzen van Beek en Donk, Boerdonk en Gemert, versie januari 2023.

Provincie Noord-Brabant (2019). Blauwe Poort: Waterberging en waterhouderij in Laarbeek <https://www.klimaatadaptatiebrabant.nl/voorbeelden/voorbeelden-detail/235/Blauwe-Poort-waterberging-en-waterhouderij-in-Laarbeek>

Provincie Noord-Brabant (z.d.). N272 Beek en Donk – Gemert <https://www.brabant.nl/onderwerpen/verkeer-en-vervoer/wegenprojecten-in-brabant/n272-n615-beek-en-donk-gemert>

Stadskrant Veghel (2022). Gemeente en partners willen weer in gesprek met provincie over aanpak N279. <https://www.kliknieuwsveghel.nl/nieuws/algemeen/192373/gemeente-en-partners-willen-weer-in-gesprek-met-provincie-over->

Stichting in Arcadië (2021). Kasteel Gemert, Tuinhistorisch onderzoek en waardestelling

Strootman Landschapsarchitecten i.s.m FAA (2023). Gebiedsvisie Landgoed Eyckenlust en omgeving

Studio REDD (2021). Landschappelijke inpassing Snelleloop

TenneT TSO (2020). Netkaart Nederland (TenneT) – HoogspanningsNet. <https://www.hoogspanningsnet.com/netkaarten/actuele-netkaarten/tennet/>

Timmers, Jan (2005). Het historisch landschap aan de benedenloop van De Snelleloop, Gemerts Heem 2005 nr 1.

Timmers, Jan (2008). De Walgraaf en de Snelle Loop. Een landweer op de grens van de vrije heerlijkheid Gemert, Gemerts Heem 2008, nr 3

Timmers, Jan (2024). Grenspunt Bribrake of Het Diepgat, Bij de oude weg naar Beek en Donk, Gemerts Heem 2014 nr. 1.

Van Zoggel, Henrie (2020). De Blauwe Poort – Laarbeek – Wandelen door een waterhouderij. Ambulare. <https://www.ambulare.nl/de-blauwe-poort-laarbeek-wandelen-door-een-waterhouderij/>

Waterschap Aa en Maas (z.d.). Blauwe poort Laarbeek. <https://www.aaenmaas.nl/blauwe-poort-laarbeek/>

Zorgboerderij De Liesvelden (z.d.). <http://www.zorgboerderijdeliesvelden.nl/>

Beeldverantwoording

1. Landschap gevormd door water

Luchtfoto Snelleloop – Aa

Bron: Gemeente Laarbeek

1.2 bodem

Hoogtekaart Beek en Donk, Boerdonk, Gemert 2023

Bron: Actuele Hoogtebestand Nederland

Bodemkaart

Bron: Atlas van de Regio

1.3 Soorten waterwegen

Luchtfoto Snelleloop enkele waterweg

Bron: Gemeente Laarbeek

Luchtfoto Snelleloop dubbele greppel

Bron: Gemeente Laarbeek

Luchtfoto Aa

Bron: Gemeente Laarbeek

Luchtfoto Boerdonkse Aa

Bron: Gemeente Laarbeek

Herinrichtingsplan Aa

Bron: Waterschap Aa en Maas

Topografische kaart ca 1840 met Liesloop en Liesven

Bron: heemkundekring De Kommanderij Gemert

Luchtfoto Leijgraaf

Bron: Gemeente Laarbeek

Luchtfoto weilanden Liesvelden

Bron: Gemeente Laarbeek

Luchtfoto waterberging waterhouderij De Blauwe Poort

Bron: Gemeente Laarbeek

De dubbele loop bij de uitmonding in de Aa ca 1880

Bron: heemkundekring De Kommanderij Gemert

De herstellde dubbele loop

Bron: Jan Timmers

Herinrichtingsplan Aa
Bron: Waterschap Aa en Maas

1.4 Water en fauna regulatie

Vispassage
Bron: Vlaamse Milieumaatschappij

Stuw
Bron: Waterschap Aa en Maas

Stuw met brug
Bron: Waterschap Aa en Maas

Gemaal
Bron: Waterschap Aa en Maas

2. Landschap doorkruisen

Luchtfoto Liesvelden
Bron: Gemeente Laarbeek

2.2 Soorten infrastructuur

Luchtfoto rotonde N279 N272
Bron: Gemeente Laarbeek

Luchtfoto lokale weg
Bron: Gemeente Laarbeek

Ondergrondse infra
Bron: Omroep Brabant

Luchtfoto weilanden en bomenlanen
Bron: Gemeente Laarbeek

3. Landgebruik

Luchtfoto weilanden
Bron: Gemeente Laarbeek

3.2 Soorten inrichting

Luchtfoto akkers
Bron: Gemeente Laarbeek

Luchtfoto grasland
Bron: Gemeente Laarbeek

Luchtfoto bossen
Bron: Gemeente Laarbeek

Luchtfoto zonneweide De Blauwe Poort
Bron: Gemeente Laarbeek

Topografische kaart coulisselandschap
Bron: Topotijdreis

Luchtfoto onderhoudsvakken
Bron: Gemeente Laarbeek

Luchtfoto cultuurhistorische groenstructuren
Bron: Gemeente Laarbeek

Historische kaart omstreeks 1900
Bron: Topotijdreis

Historische kaart omstreeks 1955
Bron: Topotijdreis

Inrichtingsplan zonneweide Blauwe Poort
Bron: Bureau Waardenburg

Inrichtingsplan zonneweide Snelleloop
Bron: Studio REDD

Topografische kaart ca 1920
Bron: Topotijdreis

3.3 Natuurbeheer en natuurtypen

Natuurbeheer en natuurtypen
Bron: Provincie Noord-Brabant

4. Landschap beleven

Op bezoek bij de koeien
Bron: Brabantse Kluis

4.2 Soorten beleving

Kasteel Eyckenlust
Bron: Land van de Peel

Kasteel Gemert
Bron: Visit Brabant

Horeca Koks
Bron: Visit Brabant

Horeca Herberg de Brabantse Kluis
Bron: Land van de Peel

Wandelroute Orde en Recht
Bron: Land van de Peel

Wandelroute waterhouderij
Bron: Mooi Laarbeek

Boeren leven Boerenbondsmuseum
Bron: Eindhovens Dagblad

Boeren leven zorgboerderij
Bron: Leekzicht zorgboerderij

Boeren leven boerderijwinkel
Bron: Land van de Peel

Overnachten De Veldschuur
Bron: De Veldschuur Gemert

Overnachten Dorpscamping Gemert
Bron: Park4Night

Objecten historisch verhaal van de plek
Bron: Land van de Peel

Objecten uitkijktoren
Bron: Land van de Peel

Objecten kunst
Bron: Tij Kools

5. Opgaves voor de toekomst

Referentie theehuis
Bron: A1 architects

Aanplantdag Stokkum
Bron: Maarkels nieuws

De Mortelen Oirschot
Bron: Ambulare

De overige beelden zijn gemaakt door Denkkamer.

Wanneer desondanks beeldmateriaal wordt getoond waarvan u (mede)rechthebbende bent en u voor het gebruik daarvan niet als bron of rechthebbende wordt genoemd, ofwel geen toestemming geeft voor het gebruik, dan kunt u contact met ons opnemen.

Niets uit deze uitgave mag, geheel of gedeeltelijk, op welke wijze dan ook, worden gekopieërd, gereproduceerd of gepubliceerd zonder voorafgaande uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van Denkkamer.

Verzonden: 4/2/2026 1:51:52 PM

Onderwerp:

Project: Delta Rhine Corridor Oost - V&P

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Uw zienswijze/reactie:

Beste mensen, helemaal geschocked was ik toen ik las over dit project en het hele project. Dit is toch echt niet milieuvriendelijk en een oplossing voor de hoge CO2 uitstoot. Het zou er zelfs voor kunnen zorgen dat bedrijven nog meer CO2 gaan uitstoten, terwijl het zeer dringend noodzakelijk is dat de uitstoot flink wordt teruggebracht en niet dat het wordt opgeslagen ten koste van natuur en milieu, zoals ook onder de Noordzee bijvoorbeeld. Dit voelt aan als een project ten gunste van de geldbezitters en heeft niets meer te maken met het verbeteren van het klimaat wat toch een eerste prioriteit zou moeten zijn van de regering en ook van de EU. Hopelijk gaan jullie andere oplossingen vinden die echt helpen, vooral ook voor de toekomstige generaties. Geld kun je nog steeds niet eten en met zulke plannen wordt niets opgelost wat vervuiling betreft. Met hartelijke groeten en veel succes met het vinden van echte oplossingen zoals het terugbrengen van autogebruik, vermeerderen van milieuvriendelijke energie, weg met het gas en de olie en kernenergie en kolen en de vervuilende industrie!

Verzonden: 4/2/2026 11:05:15 PM
Onderwerp:
Project: Delta Rhine Corridor Oost - V&P
Achternaam: [REDACTED]
Tussenvoegsel(s): [REDACTED]
Voorletters: [REDACTED]
Straat: [REDACTED]
Huisnummer: [REDACTED]
Postcode: [REDACTED]
Woonplaats: [REDACTED]
Land: Nederland
Telefoonnummer: [REDACTED]
E-mailadres: [REDACTED]
Als: Particulier
(Mede) namens:
Organisatie:

Uw zienswijze/reactie:

Goedemorgen,

Hartelijk dank voor de uitgebreide informatie. Fijn dat ik als inwoner op deze manier wordt geïnformeerd, maar ik heb moeite om de ligging van het voorgestelde trace te duiden. Is het mogelijk om aan de info ook een zoombare kaart toe te voegen op een ondergrond die meer oriëntatiepunten bevat (bijv. luchtfoto of in ieder geval aanduiding bebouwd, onbebouwd)?

Alvast bedankt voor uw reactie.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Verzonden: 4/5/2026 1:51:47 PM

Onderwerp:

Project: Delta Rhine Corridor Oost - V&P

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Uw zienswijze/reactie:

Als belastingbetaler in een land met de hoogste belastingen van de wereld vind ik het van belang dat op de uitgaven die hiermee gedaan worden kritisch dienen te worden bekeken. De financiële omvang van dit project is mij niet bekend, maar dit gaat ongetwijfeld over enorme bedragen die hoogstwaarschijnlijk achteraf nog hoger zullen uitvallen dan aanvankelijk begroot. Dit betekent dat op zijn minst de revenuen van het project in relatie dienen te staan met de belastinggelden die hieraan worden gespendeerd. Indien dit niet het geval is, of niet goed onderbouwd kan worden, dient te worden heroverwogen om de middelen alternatief worden aangewend. We leven immers in een situatie van geldschaarste en er zijn heel veel doelen waaraan de middelen in die situatie dan beter besteed zouden kunnen worden,

Het nuttig effect van het voorliggend project voor de transport en opslag van CO² en het daarmee voorkomen dat dit in de atmosfeer terecht komt, is op zijn minst twijfelachtig. Zoals u zou dienen te weten is CO² zeer belangrijk voor de groei van alle bomen en planten. In het verleden was het CO²-gehalte vele malen hoger en dit kwam ten goede aan de natuur. Een verdere (beoogde) daling van het huidige CO²-gehalte kan zeer negatieve consequenties hebben voor de natuur, dieren en mensen (hongersnood). De gedachte dat de recente stijging van het CO²-gehalte de oorzaak zou zijn van de "klimaatopwarming" (ik zet dit tussen haakjes omdat deze term inmiddels vervangen is door klimaatverandering) is een aanname die door steeds meer wetenschappers wordt verworpen. Het is eerder andersom, een stijging van de gemiddelde temperatuur wordt, in een iets later tempo, gevolgd door een toename van het CO²-gehalte. Door de enorme hoeveelheid geld die wordt verkwist aan de beoogde daling van het CO²-gehalte (een daling in 2040 van 90% ten opzichte van 1990!) is hier sprake van klimaatzwendel en dit gaat de Nederlandse gezinnen tienduizenden euro's kosten. In de huidige verslechterende economische situatie is dat volstrekt onverantwoord en het betreffende project dient niet verder te komen dan de tekentafel. Elke euro die vanuit de belastinginkomsten hieraan wordt gefinancierd is helemaal onverantwoord en overbodig.

Verzonden: 4/7/2026 5:50:04 PM

Onderwerp:

Project: Delta Rhine Corridor Oost - V&P

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Uw zienswijze/reactie:

Zie bijlage

Van: Bureau Energieprojecten <bureauenergieprojecten@minezk.nl>

Verzonden: maandag 30 maart 2026 12:33

Aan: [REDACTED]

CC: Bureau Energieprojecten <bureauenergieprojecten@minezk.nl>

Onderwerp: V2603 25441: Zorgen/vragen omtrent mogelijke tracévoering CO₂-leiding (DRC Oost) over perceel

Hi [REDACTED],

Er is een vraag binnengekomen bij klantcontact betreffende DRC-Oost.

Zou jij deze vraag willen (laten) oppakken en ons informeren wanneer het afgehandeld is?

Alvast bedankt.

Bericht:

U bent/werkt bij: Particulier/Woningeigenaar

Onderwerp: Energieprojecten zoals hoogspanning en waterstofnetwerken*

Vragen/opmerkingen:

Betreft: Zorgen en vragen omtrent mogelijke tracévoering CO₂-leiding (DRC Oost) over perceel [REDACTED]

Geachte heer/mevrouw,

Naar aanleiding van de recent gepubliceerde informatie over de plannen voor de ondergrondse CO₂-leiding (DRC Oost) heb ik kennisgenomen van de bijbehorende PEH-strook waarbinnen het toekomstige tracé nader wordt uitgewerkt. Bij bestudering van deze zone blijkt dat deze over een aanzienlijk deel van ons perceel aan de [REDACTED] te [REDACTED] loopt en zelfs dwars door onze woning zou kunnen vallen.

Deze constatering roept bij ons ernstige vragen en zorgen op, die wij graag onder uw aandacht brengen:

Onzekerheid over mogelijke inbreuk op het perceel

Hoewel wij begrijpen dat de PEH-strook een globale zone betreft en dat de exacte ligging van de leiding pas in een later stadium wordt bepaald, geeft de huidige situering aanleiding

tot onduidelijkheid over de mogelijke impact op ons eigendom. Wij verzoeken u daarom om duidelijk aan te geven of binnen deze fase gesteld kan worden dat er geen sprake zal zijn van een daadwerkelijke inbreuk op ons perceel en onze woning, dan wel welke scenario's nog worden overwogen.

Effect op waarde en verkoopbaarheid van onze woning

De openbaar toegankelijke informatie – waarin ons perceel binnen de zone lijkt te vallen – kan gevolgen hebben voor de marktwaarde, de financierbaarheid en de verkoopbaarheid van onze woning gedurende de planontwikkeling. Wij vernemen graag welke maatregelen of waarborgen vanuit uw organisatie worden voorzien om deze risico's te beperken of te compenseren.

Verzoek om verduidelijking van vervolgstappen en tijdlijnen

Om de impact op onze persoonlijke situatie beter te begrijpen, ontvangen wij graag een overzicht van de komende besluitvormingsstappen, nader onderzoek en momenten waarop wij als perceeleigenaar betrokken worden of inspraak kunnen leveren.

Wij hechten eraan tijdig en volledig geïnformeerd te worden, gezien de mogelijke gevolgen voor onze woon- en leefsituatie. Wij verzoeken u daarom om een inhoudelijke reactie op bovenstaande punten.

Met vriendelijke groet,

[Redacted signature block]

Contactgegevens

Naam: [Redacted]

E-mailadres: [Redacted]

Telefoon: [Redacted]

Postcode: [Redacted]

Huisnummer: [Redacted]

Verzonden: 4/8/2026 3:45:45 PM

Onderwerp:

Project: Delta Rhine Corridor Oost - V&P

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Postbus

Huisnummer: 2207

Postcode: 6040 CC

Woonplaats: Roermond

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Overheid

(Mede) namens:

Organisatie: Waterschap Limburg

Uw zienswijze/reactie:

Zie onze reactie in de bijlage

108736965_11463610_Zienswijze_Waterschap_Limburg_op_Voornemen_DRC-Oost.pdf

Bezoekadres

Maria Theresialaan 99
6043 CX Roermond

Postadres

Postbus 2207
6040 CC Roermond

IBAN: NL10NWAB0636750906
KvK: 67682065

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt DRC Oost - Voornemen en Participatieplan
Postbus 111
9200 AC Drachten

088 88 90 100
info@waterschaplimburg.nl
www.waterschaplimburg.nl

datum 1 april 2026
uw kenmerk
zaaknr. 2023-Z8730
documentnr. WLDOC-390959707-209395
onderwerp Reactie op Voornemen en Participatieplan DRC-Oost

Geachte mevrouw, meneer,

Met de kennisgeving van 27 maart 2026 over het project DRC-Oost nodigt u belanghebbenden uit om een reactie te geven op het voornemen en het participatieproces. Wij maken hier graag gebruik van aangezien het project een impact gaat hebben op het watersysteem en onze assets. Zo kruist het leidingtracé ongeveer 35 watergangen, 5 rioolwatertransportleidingen en een areaal grondwater-afhankelijke landbouw en natuur.

Wij vinden vroegtijdige betrokkenheid belangrijk om de procedures zo soepel mogelijk te laten verlopen en zijn dan ook positief over de ambtelijke en bestuurlijke overleggen die al zijn geweest. Wij spreken onze waardering uit voor het voorgenomen participatieproces dat duidelijk is beschreven en voldoende mogelijkheden biedt om als waterschap inbreng te geven, af te stemmen en samen oplossingen en kansen te bespreken. Een goede basis voor een constructieve samenwerking, waarbij zorgvuldigheid voor ons boven snelheid gaat.

Wat betreft het voornemen willen wij u met deze brief alvast attenderen op de onderwerpen en locaties waar wij elkaar gaan ontmoeten.

Als waterschap staan wij voor voldoende water, schoon water, veilige waterkeringen, droge voeten en efficiënte afvalwaterzuivering. Bij de Delta Rhine Corridor (DRC-oost) is Waterschap Limburg direct betrokken als:

1. bevoegd gezag voor het oppervlaktewatersysteem
2. bevoegd gezag voor oppervlaktewaterkwaliteit
3. bevoegd gezag voor grondwateronttrekkingen
4. eigenaar/beheerder van assets als percelen, kunstwerken, transportleidingen, watergangen etc.
5. bevoegd gezag voor de waterkeringen

Rond de watergangen en waterkeringen liggen zones waarop de geldende Waterschapsverordening van Waterschap Limburg van toepassing is. Een Omgevingsvergunning wateractiviteit is nodig voor handelingen als verleggen, droogleggen, dempen, vergraven van watergangen; voor bronbemaling; voor lozingen in oppervlaktewater en voor activiteiten nabij waterkeringen. Wij toetsen in onze

vergunningverlening op effecten in en nabij watergangen en op de effecten op grondwater-afhankelijk functies, bijvoorbeeld als gevolg van bronbemaling.

Aangezien delen van het nieuw aan te leggen tracé liggen in gebieden met hoge grondwaterstanden nabij beschermde natuur is de wijze van aanleg hier een kritisch aandachtspunt. Wij gaan er van uit dat de korte en lange termijneffecten van de verschillende technieken van aanleg op de grondwaterstanden zorgvuldig worden onderzocht. In het bijzonder wijzen wij u op N2000-gebied Deurnsche & Mariapeel. Bij bronbemaling heeft retourbemaling altijd de voorkeur boven lozen op oppervlaktewater.

Waar onze watergangen worden gekruist of geraakt is een zorgvuldige keuze nodig in de wijze waarop. Niet alle watergangen kunnen eenvoudig worden afgedamd en verpompt omdat de afvoer te groot is. In die gevallen zal een boring de voorkeur hebben. Als wel kan worden afgedamd of drooggelegd, vragen wij om een zorgvuldig hydrologisch en ecologisch protocol dat de negatieve effecten beperkt en om goede afspraken voor het geval er veel neerslag valt of zich een langere periode van droogte voordoet.

Wij adviseren u om vergunningsaanvragen op tijd aan te kondigen en ons verzoek is om in vooroverleggen al zoveel mogelijk punten met elkaar te bespreken om de procedures zo soepel mogelijk te laten verlopen. Mogelijk zijn er in enkele projecten synergiekansen aanwezig die het waard zijn om gezamenlijk te verkennen. In ieder geval is een goede afstemming over ruimte en planning nodig.

De locaties waar de leidingtracés waterhuishoudkundige werken, (buiten)beschermingszones hiervan, of (natte) natuur raakt, zijn onder te verdelen in: rioolwatertransportleidingen, watergangen, hydrologische gevoelige gebieden en projecten.

Watergangen

1. Kanaal van Deurne	19. Regelhorst
2. Helenavaart	20. Lange Heide
3. Grauwveen 2	21. Everlose Beek
4. Dorperpeel	22. Leeuwerik
5. Grauwveen 1	23. Dekeshorst
6. Aanvoerleiding Dorperpeel	24. Kwistbeek
7. Zijtak Kabroeksebeek	25. Peelkes
8. Kabroeksebeek	26. Bosbeek
9. Rengsveen	27. Tasbeek
10. Kaalbergsvan	28. Pannekeu
11. Sevenumse Peel	29. Gansbeek
12. Driekooien	30. Paterslossing
13. Den Omzwenk	31. De Pater
14. Peelloop	32. 2 ^e Zijtak Paterslossing
15. Steegbergheide	33. Oude 2 ^e Zijtak Belfelderbroekbeek
16. Wertemer	34. Belfelderbroekbeek
17. Kleefsedijk	35. Belfeldse Molenbeek
18. Groote Molenbeek	

Waterkeringen

1. Mogelijk: nieuwe ligging primaire waterkering Baarlo (dijktraject 70)

Rioolwatertransportleidingen en persleidingen

1. Griendtsveen-America
2. Koningslust-Helden
3. Helden-Maasbree
4. Kessel-Baarlo
5. Reuver-Belfeld

Natura 2000

1. Deurnsche Peel & Mariapeel

Hydrologische gevoelige gebieden (niet uitputtend)

1. Peel
2. Groote Molenbeek
3. Regelhorst
4. 't Heeske
5. Langhout
6. In de Horsten
7. Schelkensbeek
8. Steilrand Belfeld-Tegelen
9. Aalsbeek-Holzmühle
10. Jammerdaal

Projecten

1. Griendtsveen (wateroverlastmaatregelen)
2. Optimalisatie wateraanvoer (groot onderhoud Peelkanalen en verdeelwerken)
3. Groote Molenbeek (doorstroommoeras)
4. Lagg-zone Kabroeksebeek (natuurontwikkeling)
5. Subirrigatie Mariapeel (waterbeschikbaarheid)
6. Dijkversterking DR70 Baarlo (Hoogwaterbeschermingsprogramma)
7. Dijkversterking DR71 Belfeld - nazorgfase (Hoogwaterbeschermingsprogramma)
7. Herinrichting Paterslossing (beekherstel)
8. Herinrichting Aalsbeek (beekherstel): [Aalsbeek - Waterschap Limburg](#)

Uiteraard kunnen wij van alle genoemde locaties en zones digitale kaartlagen aanleveren.

Ten aanzien van het voorgenomen tracé zien wij nu geen logische alternatieven. Wel zien wij dat de zone op verschillende locaties slechts net een watergang raakt. Daar kunnen wij ons voorstellen dat een kleine tracéaanpassing de impact aanzienlijk verkleint.

Wij wensen u succes met de planvoorbereidingen en vertrouwen op een prettige samenwerking.

Bel met [REDACTED] op [REDACTED] als u vragen heeft. Mailen kan ook naar [REDACTED]

Wilt u het zaaknummer 2025-Z14724 noemen als u ons belt of mailt. Dan kunnen wij u beter helpen.

Hoogachtend,
namens het dagelijks bestuur,

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]
02-04-2026

Verzonden: 4/16/2026 8:05:16 PM
Onderwerp:
Project: Delta Rhine Corridor Oost - V&P
Achternaam: [REDACTED]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [REDACTED]
Straat: [REDACTED]
Huisnummer: [REDACTED]
Postcode: [REDACTED]
Woonplaats: [REDACTED]
Land: Nederland
Telefoonnummer: [REDACTED]
E-mailadres: [REDACTED]
Als: Particulier
(Mede) namens:
Organisatie:

Uw zienswijze/reactie:

ik had de vraag gesteld of er contact is met de waterschappen. Jullie antwoord: er is contact met de waterschappen.

Waterschap Limburg heeft een project "lagg zone kabroeksebeek" aan de vossenheuvel in America. Tijdens een van de gesprekken met dit Waterschap was het hun niet bekend dat er een rijksproject zou komen. dan vraag ik mij af waar de miscommunicatie (nu al) zit. Het zou natuurlijk wel heel erg zonde zijn van onze dure belasting centen als waterschap Limburg straks iets gemaakt heeft wat DRC dan weer gaat afbreken omdat de leiding er doorheen moet. al zet ik ook grote vraagtekens bij het lagg zone project...

graag hoor ik jullie reactie.

Verzonden: 4/23/2026 4:13:55 PM
Onderwerp:
Project: Delta Rhine Corridor Oost - V&P
Achternaam: [REDACTED]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [REDACTED]
Straat: Postbus
Huisnummer: 3434
Postcode: 5902 RK
Woonplaats: Venlo
Land: Nederland
Telefoonnummer: [REDACTED]
E-mailadres: [REDACTED]
Als: Overheid
(Mede) namens:
Organisatie: Gemeente Venlo

Uw zienswijze/reactie:

De bijgaande brief bevat de inspraakreactie van het College van B&W van de gemeente Venlo.
Belangrijkste aandachtspunten:

1. Het feit dat er géén geen zoekgebied meer is tussen de A74 en de A67 betekent dat de impact op een aantal waardevolle natuurgebieden en kwetsbare landschappen geringer zal zijn dan in het oorspronkelijke plan uit 2023. Dat neemt niet weg dat ook de PEH-strook tussen Reuver en Tegelen waardevolle natuurgebieden en kwetsbare landschappen doorkruist. Wij verzoeken u deze impact tijdens de realisatie en exploitatie tot een minimum te beperken. Daar waar de impact niet door boringen verminderd kan worden, verwachten wij herstel van natuur- en cultuurhistorische structuren en een ruimhartige compensatie in afstemming en samenspraak met ons.

2. We hebben begrepen dat de precieze locatie van de grensovergang nog niet bekend is. We pleiten ervoor om het tracé op Venloos grondgebied daar waar mogelijk te beperken en ons te blijven betrekken bij de definitieve zoekgebied en keuze van de locatie voor de grensovergang.

108921123_11495207_uitgaande_brief_Bureau_Energieprojecten_Inspraakpunt_DRC_Oost.pdf

GEMEENTEBESTUUR

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt DRC Oost - Voornemen en Participatieplan
Postbus 111
9200 AC Drachten

uw kenmerk -
uw brief d.d. -

ons kenmerk 647638
behandelaar Werken en bereikbaarheid
telefoonnummer [REDACTED]
contact www.venlo.nl/contact
collegebesluit d.d. 21 april 2026
bijlage(n) -
datum

onderwerp Voornemen en voorstel voor Participatie Waterstofnetwerk Limburg

VERZONDEN

Geachte heer / mevrouw,

23 APR. 2026

Graag maken wij gebruik van de mogelijkheid om te reageren op het 'Voornemen en voorstel voor Participatie Delta Rhine Corridor Oost' dat op 27 maart 2026 door u ter inzage is gelegd.

Terugblik op het oorspronkelijke Delta Rhine Corridor (DRC) project

Zoals wij u in onze inspraakreactie van 16 mei 2023 (kenmerk: 49019) op het 'Voornemen en Voorstel Participatie Delta Rhine Corridor' (V&P) hebben gemeld, staan wij positief tegenover de realisatie van ondergrondse buisleidingen. Wij hebben begrepen dat deze inspraakreactie door u wordt meegenomen in de huidige procedure. Graag brengen we echter ook onze brief van 8 februari 2024 (kenmerk 132509) aan de toenmalige minister van Economische Zaken en Klimaat onder uw aandacht, waarin we onze teleurstelling hebben uitgesproken over het schrappen van buisleidingen voor gevaarlijke stoffen uit het DRC-project. We blijven pleiten voor buisleidingen en de routing van spoorgoederenvervoer van gevaarlijke stoffen via de Betuweroute.

Aandachtspunten DRC Oost

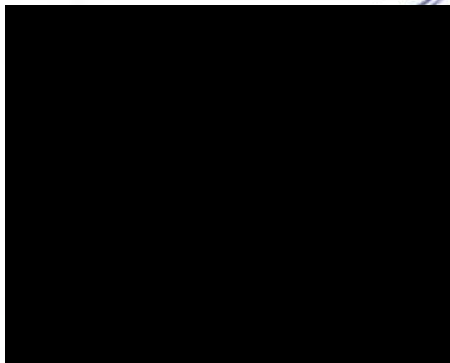
Wij stellen het zeer op prijs dat u de afzonderlijke gemeenten, waaronder Venlo, ambtelijk en bestuurlijk betreft bij het proces en de procedures. Wij maken graag gebruik van uw aanbod om deel te nemen aan de ambtelijke en bestuurlijke overleggen en aan de communicatiewerkgroep.

Het feit dat er géén zoekgebied meer is tussen de A74 en de A67 betekent dat de impact op een aantal waardevolle natuurgebieden en kwetsbare landschappen geringer zal zijn dan in het oorspronkelijke plan uit 2023. Dat neemt niet weg dat ook de PEH-strook tussen Reuver en

Tegelen waardevolle natuurgebieden en kwetsbare landschappen doorkruist. Wij verzoeken u deze impact tijdens de realisatie en exploitatie tot een minimum te beperken. Daar waar de impact niet door boringen verminderd kan worden, verwachten wij herstel van natuur- en cultuurhistorische structuren en een ruimhartige compensatie in afstemming en samenspraak met ons.

We hebben begrepen dat de precieze locatie van de grensovergang nog niet bekend is. We pleiten ervoor om het tracé op Venloos grondgebied daar waar mogelijk te beperken en ons te blijven betrekken bij de definitieve zoekgebied en keuze van de locatie voor de grensovergang.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Venlo

de burgemeester

Antoin Scholten

Verzonden: 4/23/2026 6:16:12 PM

Onderwerp:

Project: Delta Rhine Corridor Oost - V&P

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: Stichting Natuurbeheer Brongebied Aalsbeek, www.aalsbeek.nl

Organisatie:

Uw zienswijze/reactie:

Ivm met de herpetologische potenties van het gebied tussen de Aalsbeek en aangrenzend Duitsland is het erg belangrijk dat de strook slim wordt afgewerkt.

Het uiteindelijk tracé afdekken met humusarm autochtoon zand en ruim uitstrooien van heidemaaisel. Af en toe een NZ greppeltje van 80 cm diep voor de benodigde microhabitats. Na een jaar of drie al een mooie Calluna-vegetatie met veel mogelijkheden voor de herpetofauna. En kost bijna niks....

Verzonden: 4/26/2026 9:33:19 PM
Onderwerp:
Project: Delta Rhine Corridor Oost - V&P
Achternaam: [REDACTED]
Tussenvoegsel(s): [REDACTED]
Voorletters: [REDACTED]
Straat: [REDACTED]
Huisnummer: [REDACTED]
Postcode: [REDACTED]
Woonplaats: [REDACTED]
Land: Nederland
Telefoonnummer: [REDACTED]
E-mailadres: [REDACTED]
Als: Buurt en/of bewonersorganisatie
(Mede) namens:
Organisatie: CPO Lindesfarm

Uw zienswijze/reactie:

Er loopt een procedure "wijziging omgevingsplan" ivm ruimtelijke ontwikkelingen op onze percelen N5, N6 en N37.

De beschermingszone DRC Oost loopt over N3 en N24.

Dit betekent dat de ruimtelijke plannen (5 kleine huizen, natuurontwikkeling, collectieve woonvorm) hier niet invallen.

Nu begrijpen wij dat RWS een zienswijze wil indienen omdat onze percelen en dus de voorziene ontwikkeling wel in het zoekgebied van 250 m breedte valt.

De gemeente geeft aan dat zij op deze manier worden gedwongen om geen positief besluit te kunnen nemen inzake de wijziging van het omgevingsplan.

In het kader van participatie komen wij graag spoedig in overleg met alle betrokken partijen teneinde te voorkomen dat er een negatieve zienswijze wordt ingediend terzake onze mooie en erg duurzame plannen!

Verzonden: 4/28/2026 11:35:46 AM

Onderwerp:

Project: Delta Rhine Corridor Oost - V&P

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Postbus 6622

Huisnummer: 909

Postcode: 3002 AP

Woonplaats: Rotterdam

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Overheidsbedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: Havenbedrijf Rotterdam N.V.

Uw zienswijze/reactie:

Geachte mevrouw/meneer,

In de bijlage staat onze reactie op het V&P DRC - Oost.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

108946542_11501676_20260422_Reactie_op_Voornemen_en_Participatieplan_DRC_Oost.pdf

Bureau Energieprojecten Inspraakpunt DRC Oost
- Voornemen en Participatieplan
Postbus 111
9200 AC Drachten

Datum 24 april 2026
Ons kenmerk HBR400027471-1419833673-95
Aantal bijlagen -
Contactpersoon [REDACTED]
E-mail [REDACTED]

Onderwerp: Reactie op Voornemen en Participatieplan DRC Oost

Geachte heer/mevrouw,

Wij danken u voor de mogelijkheid om te reageren op het door RVO gepubliceerde Voornemen en Participatieplan (V&P) voor het project Delta Rhine Corridor Oost (DRC Oost).

In deze reactie bouwen wij voort op onze eerdere zienswijze (referentie HBR400026089-19606135-117, verzonden op 14 oktober 2025), ingediend naar aanleiding van het op 5 september 2025 gepubliceerde Voornemen en voorstel voor Participatie, het Participatieplan en de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) voor Delta Rhine Corridor West (DRC West).

Specifiek voor de waterstofinfrastructuur verwijzen wij daarnaast naar onze eerdere reacties van 29 januari 2025 ("reactie op conceptvoorstel aanpassing uitrolplan d.d. 10 december 2024") en 27 juli 2023 ("reactie consultatie uitrolplan").

Strategisch belang van DRC Oost

Als grootste haven- en industriecluster van Nederland en als centrale schakel in de Noordwest-Europese energie- en grondstoffentransitie onderstreept Havenbedrijf Rotterdam het strategische belang van DRC Oost. Het project is cruciaal voor de verdere uitrol van het nationale en internationale CO₂-transportnetwerk én voor de toekomstige koppeling tussen het Nederlandse en Duitse waterstofnetwerk.

DRC Oost vormt een noodzakelijke aanvulling op DRC West en is van doorslaggevend belang voor:

- een robuuste (toekomstige) waterstofaansluiting van het Rotterdamse haven- en industriecluster op Chemelot en het Duitse achterland, in het bijzonder het Ruhrgebied;
- een robuuste CO₂-aansluiting van Chemelot en het Ruhrgebied op de offshore transport- en opslaginfrastructuur vanuit Rotterdam;
- het voorkomen van fragmentatie in de Nederlandse waterstof- en CO₂-infrastructuur;
- het behoud en de verduurzaming van industriële clusters in Nederland en het achterland en de versterking van het ARRR-cluster;
- de internationale concurrentiepositie van Nederland als energie- en moleculen hub.

Datum 24 april 2026

Ons kenmerk HBR400027471-1419833673-95

Samenhang DRC West en Oost

Havenbedrijf Rotterdam benadrukt dat DRC West en DRC Oost inhoudelijk en programmatisch met elkaar verbonden zijn. Vanuit het perspectief van gebruikers en investeerders functioneert de Delta Rhine Corridor als één samenhangend systeem. Een versnelde realisatie van DRC Oost, waarbij deze net zo snel beschikbaar is als DRC west, draagt bij aan een:

- optimale infrastructuurkeuzes;
- zekerheid voor gebruikers over de gehele supply chains;
- vermindering risico op uitwijk naar alternatieve havens of routes buiten Nederland.

Investeringszekerheid en timing

Voor CO₂-emittenten en investeerders in de volledige CCS-keten (afvang, transport en opslag) is tijdige beschikbaarheid van DRC Oost essentieel. Zonder duidelijkheid over een concrete Ready for Operation-datum kunnen geen bindende investeringsbeslissingen of contracten worden genomen. Langdurige onzekerheid werkt verlamdend en leidt er toe dat emittenten uitwijken naar alternatieven met meer zekerheid, waardoor de beoogde schaalvoordelen van het systeem niet worden gerealiseerd. Voor beoogde waterstofproducenten en –afnemers geldt op termijn hetzelfde. Wij vragen in het bijzonder aandacht voor de volgende punten:

- **Gelijktijdige aansluiting van clusters**
Vanuit concurrentie- en systeem oogpunt met betrekking tot de H₂-leidingen is het van groot belang dat de belangrijkste industriële clusters zo snel en gelijktijdig mogelijk worden aangesloten, waaronder Rotterdam, Chemelot en de verbinding richting Duitsland. Indien er een aantoonbaar risico is op vertraging van de CO₂-leiding in DRC Oost/ het Duitse deel van de aansluiting, dan verdient het traject Rotterdam-Moerdijk als onderdeel van DRC West prioriteit om vertraging voor DSC (de verbinding tussen Moerdijk, Zeeland en Antwerpen) te vermijden.
- **Zekerheid**
Zolang onzekerheid bestaat over de tijdige realisatie van DRC Oost, blijven bedrijven alternatieve CCS of H₂-routes overwegen, waaronder via zeehavens buiten Nederland. Dit vergroot het risico op versnippering van volumes, wat leidt tot hogere systeemkosten en een verzwakking van de Nederlandse en Rotterdamse positie in de internationale waterstof- en CCS-keten.
- **Grensovergang Venlo (waterstof)**
Het is strategisch noodzakelijk om de mogelijkheid van een grensovergang bij Venlo voor de waterstofleiding – naast de CO₂-leiding – structureel beschikbaar te houden en expliciet op te nemen in de planning voor de periode na 2033. Gezien de onzekerheden in planning aan zowel Nederlandse als Duitse zijde blijven wij ervoor pleiten om deze verbinding op te nemen in fase 4 van het uitrolplan en expliciet te benoemen binnen DRC Oost. Indien vertraging optreedt bij de grensovergang via Zevenaar, dient Venlo naar voren te worden gehaald naar fase 3. Op termijn zullen alle grensovergangen noodzakelijk blijken. Het borgen van deze optie is een no-regret-besluit zodra de waterstofmarkt op schaal tot ontwikkeling komt.

Datum 24 april 2026

Ons kenmerk HBR400027471-1419833673-95

Wij onderschrijven het belang van zorgvuldige en transparante participatie, zoals beschreven in het Participatieplan. Tegelijkertijd benadrukken wij dat bij de ruimtelijke inpassing van DRC Oost expliciet rekening moet worden gehouden met:

- toekomstige capaciteitsuitbreiding;
- aanvullende leidingen in latere fasen binnen de SVB- / PEH-stroken.

De energietransitie bevindt zich nog in een vroege fase. Infrastructuur die onvoldoende schaalbaar is, leidt onvermijdelijk tot hogere (maatschappelijke) kosten en extra belasting voor de omgeving in latere projectfasen.

Structurele afstemming

In eerdere projectfasen is gebleken dat regelmatig, collectieve afstemming tussen industriële afnemers/ gebruikers, Havenbedrijf Rotterdam, Gasunie en de andere netwerkbeheerders van grote waarde is voor de informatievoorziening en betrokkenheid van de gehele keten. Wij pleiten ervoor deze afstemming ook voor DRC (West en Oost) structureel voort te zetten, zodat:

- verwachtingen over planning realistisch blijven;
- investeringsbeslissingen beter aansluiten op infrastructuurontwikkeling;
- transparantie richting regio's en omgeving wordt versterkt.

Havenbedrijf Rotterdam is graag bereid hier actief aan bij te dragen.

Het Havenbedrijf Rotterdam ondersteunt het Voornemen om DRC Oost via een zorgvuldige projectprocedure verder te brengen. Tegelijkertijd benadrukken wij dat tempo, samenhang en gelijktijdigheid doorslaggevend zijn voor het succes van de Delta Rhine Corridor als geheel.

Wij zien uit naar de voortzetting van de constructieve samenwerking en blijven ons inzetten om DRC Oost – in samenhang met DRC West en de Delta Schelde Corridor (DSC)– te ontwikkelen tot een robuuste en toekomstbestendige infrastructuur voor Rotterdam, Nederland en Noordwest-Europa.

Met vriendelijke groet,
Havenbedrijf Rotterdam N.V.

Verzonden: 4/28/2026 3:33:59 PM
Onderwerp:
Project: Delta Rhine Corridor Oost - V&P
Achternaam: [REDACTED]
Tussenvoegsel(s): [REDACTED] [REDACTED]
Voorletters: [REDACTED]
Straat: Schoolstraat
Huisnummer: 8
Postcode: 6049 BN
Woonplaats: Herten
Land: Nederland
Telefoonnummer: [REDACTED]
E-mailadres: [REDACTED]
Als: Bedrijf
(Mede) namens: Attractiepark Toverland
Organisatie: Toverland

Uw zienswijze/reactie:

Zie bijlage voor inhoudelijke reactie

108952732_11502693_20260428_TOV002_Zienswijze_drc_oost_V1.0_incl._B1_en_B2.pdf

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt DRC Oost fase VenP
Postbus 111
9200 AC Drachten

Sevenum, 28 april 2026

Betreft: Indienen zienswijze op Voornemen en Participatieplan

Geachte heer/mevrouw,

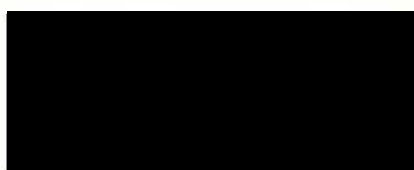
Hierbij dient Attractiepark Toverland haar zienswijze in op Voornemen en Participatieplan van het Project DRC Oost, dat ter inzage is gelegd.

De bijgevoegde zienswijze is namens Toverland opgesteld door adviesbureau Kragten, dat ons in dit dossier inhoudelijk en procesmatig begeleidt. De zienswijze wordt door Toverland onderschreven en namens ons ingebracht.

Wij verzoeken u deze zienswijze te betrekken bij de verdere uitwerking en in het bijzonder in de (concept) Notitie Reikwijdte en Detailniveau.

Voor eventuele toelichting zijn wij uiteraard graag bereid deze te geven.

Met vriendelijke groet,

Attractiepark Toverland

Memo

Aan Projectbureau Energieprojecten, Inspraakpunt DRC Oost fase VenP

Van Kragten BV namens Toverland

Betreft Zienswijze n.a.v. kennisgeving Voornemen en Participatieplan DRC Oost

Datum 28-04-2026

Op 26 maart 2026 publiceerde u in de Staatscourant de kennisgeving van het Voornemen en Participatieplan in verband met de toekomstige aanleg van een buisleiding voor het transport van CO₂ tussen Boxtel en Venlo, de DRC Oost.

Bijgaand treft u onze zienswijze hierop aan.

Inleiding

Toverland is gevestigd binnen de gemeente Horst aan de Maas en is de afgelopen 20 jaar uitgegroeid tot een van de top-drie attractieparken van Nederland. De komende jaren is een groei voorzien van 1 naar 3,74 miljoen bezoeken op jaarbasis. Naast fysieke uitbreiding van het attractiepark is daarbij ook voorzien in verschillende vormen van verblijfsrecreatie zodat Toverland zal uitgroeien tot een Short Stay Destination Resort van internationale allure. Toverland vervult nu al een groot bovenregionaal belang, en dit wordt in de toekomst enkel groter. De geplande uitbreiding vindt deels plaats tussen de Middenpeelweg en het bestaande attractiepark. Dwars door dit gebied loopt op dit moment een deel van de PEH-reserveringszone en bestaande gasleidingen.

Het door u gepubliceerde voornemen houdt in dat in de PEH-zone een CO₂ leiding wordt aangelegd. Toverland heeft daarom groot belang bij dit voornemen.

Onze zienswijze spitst zich toe op een aantal hoofdthema's:

1. Koppeling PEH II en waterstof
2. MER in plaats van OER
3. Participatie

Ad 1 koppeling PEH II

In het Voornemen op hoofdlijnen geeft u aan dat de nieuwe CO₂-buisleiding zoveel mogelijk zal worden aangelegd in de gereserveerde strook uit het Programma Energiehoofdstructuur (PEH). Over de ligging van deze gereserveerde strook ter hoogte van Toverland vindt al langere tijd overleg plaats met onder andere de gemeente, provincie en het Rijk. Partijen zijn het erover eens dat een leidingstrook dwars over het terrein van Toverland zowel ruimtelijk als functioneel niet wenselijk is en zoeken samen naar een alternatieve oplossing.

In dat kader is door Toverland een zienswijze ingediend op de Concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) van Programma Energiehoofdstructuur II (PEH II), waarin een concreet alternatief is voorgesteld.

Naar wij hebben begrepen, staat het Rijk er niet onwelwillend tegenover om deze variant in het nog op te stellen milieueffectrapport voor de PEH II volwaardig te onderzoeken en af te wegen als alternatief tracé ter plaatse van Toverland. Zolang deze mer-procedure nog niet is afgerond, en de uiteindelijke ligging van deze reserveringszone voor de PEH II dus nog ter discussie staat, is het niet correct om vanuit DRC Oost nu al een claim te leggen op de invulling van deze reserveringszone (bijvoorbeeld door de aanleg van CO₂-leidingen) ter plaatse van het bestaande tracé. In het door u gepubliceerde voornemen lijkt er ten onrechte van te worden uitgegaan dat de reserveringszone ter plaatse 'op de goede plek ligt'.

U geeft aan dat de CO₂-leiding zo veel mogelijk zal worden aangelegd binnen de PEH-reserveringszone. Mocht de verlegging van de PEH-zone zoals hierboven beschreven niet doorgaan, dan willen we dat voor de CO₂-leiding van DRC-Oost ter plaatse van Toverland gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om de leiding buiten de PEH-zone aan te leggen en het alternatieve tracé dat onderstaand is genoemd, wordt gevolgd.

Ook voor de waterstofleiding als onderdeel van de DRC en de verlegging van de gasleidingen ter plaatse van Toverland wordt overleg met betrokken instanties gevoerd om deze te verplaatsen. In dit kader verwijzen we volledigheidshalve naar de zienswijze op dat voornemen dat we recentelijk hebben ingediend.

Alternatief tracé

Zoals hierboven is aangegeven wordt er al lange tijd met het ministerie van Klimaat en Groene Groei, Rijkswaterstaat, de projectorganisaties van de Delta Rhine Corridor Oost en het Waterstofnetwerk Limburg, de provincie Limburg en de gemeente Horst aan de Maas verkend of de PEH-reserveringsstrook ter plaatse van Toverland kan worden verlegd. Partijen zijn het erover eens dat een leidingstrook dwars over het terrein van Toverland ruimtelijk en functioneel gezien niet wenselijk is. Partijen zijn het met elkaar eens dat er een goed alternatief beschikbaar is: De zogenaamde 'Blauwe bocht'. Dit alternatieve tracé is inmiddels in diverse beleidsdocumenten verankerd.

De provincie Limburg heeft dit alternatief opgenomen in haar nieuwe provinciale omgevingsvisie (POVI 2026) die in mei 2026 door Provinciale Staten zal worden vastgesteld:

"POVI Paragraaf 9.3.3 Aardgas

Bijzonder aandachtspunt in het bestaande hogedrukaardgasnetwerk in Limburg zijn de aardgasleidingen direct naast Attractiepark Toverland. In de uitbreidingsplannen van Toverland komen deze leidingen in het attractiepark te liggen. In samenwerking met de gemeente Horst aan de Maas en de initiatiefnemers het ministerie van Klimaat en Groene Groei, Gasunie, Hynetwork en Toverland onderzoeken we of deze leidingen verplaatst kunnen worden naar het 'blauwe bocht'-tracé, aan de westzijde van de Middenpeelweg. Op basis van dit onderzoek dient mede bepaald te worden wie van de initiatiefnemers deze verplaatsing gaat betalen. Wel maken we ons sterk richting de Gasunie dat de werkzaamheden voor deze verplaatsing gelijktijdig plaatsvinden met de aanleg van de CO₂-leidingen binnen het Delta Rhine Corridor-project in het 'blauwe bocht'-tracé, waardoor werk-met-werk gemaakt wordt en de hinder voor de omgeving wordt geminimaliseerd. Onze betrokkenheid betekent ook dat we in de rijksprojectprocedure voor deze CO₂-leidingen de verantwoordelijke minister verzoeken om voor dit deel ook de verplaatsing van de aardgasleiding planologisch-juridisch te faciliteren".

POVI paragraaf 9.3.6 Delta Rhine Corridor

"Bij de situering van nieuwe buisleidingen komen we op voor de veiligheid, gezondheid, leefbaarheid en goede ruimtelijke inpassing (inclusief natuur en landschap). Extra aandacht dient uit te gaan naar de inpassing in en rond natuurgebieden (Natura 2000 en Natuurnetwerk Limburg), het gebied aan de oostzijde van Venlo, de beperkt beschikbare ruimte tussen Sittard en Limbricht en ter hoogte van Toverland in Sevenum. Wat betreft Toverland zijn we een voorstander van het alternatieve 'blauwe bocht'-tracé. We verzoeken in de rijksprojectprocedure voor deze CO₂-leidingen de verantwoordelijke minister om voor dit deel ook de verplaatsing van de aardgasleiding planologisch-juridisch te faciliteren. Bij de aanleg van nieuwe buizen dienen door de initiatiefnemer koppelkansen benut te worden.

Ook de gemeente Horst aan de Maas heeft in de vastgestelde Omgevingsvisie Horst aan de Maas de gewenste verlegging vastgelegd. Deze is weergegeven (stippellijn) op onderstaande uitsnede van de Omgevingsvisie.

Gelet op het voorgaande zijn wij van mening dat de verlegging van de CO2-leiding en de PEH III-reservering volgens de Blauwe bocht, daarom om Toverland heen, volwaardig in de NRD, Plan-MER en Integrale effectenanalyse moet worden meegenomen en in de voorkeursbeslissing expliciet moet worden afgewogen. Wij verzoeken u deze bij de verdere planuitwerking als zodanig op te nemen.

Ad 2. MER i.p.v. OER

U geeft aan dat u een Plan-MER op gaat stellen ten behoeve van een voorkeursbeslissing en ten behoeve van een opvolgend formeel besluit. Daarnaast geeft u aan een vrijwillige integrale effectenanalyse (iea) op te stellen waarin u de effecten van een plan op vijf thema's onderzoekt, namelijk techniek, toekomstvastheid, omgeving, kosten en milieu. Wij waarderen dat u vrijwillig breder kijkt dan enkel milieuargumenten. Echter, niet is aangegeven wat onder 'omgeving' wordt verstaan.

Wij verzoeken u nadrukkelijk om ook de effecten voor de economie mee te laten wegen in de afweging om te komen tot een voorkeursvariant. Om die reden vragen wij om geen MER maar een OER (Omgevings Effect Rapportage) op te stellen en daarin ook de effecten op de economie mee af te wegen waarbij de economische effecten voor Toverland specifiek worden beschouwd.

Ad 3 Participatie

In paragraaf 2.5 van de notitie geeft u aan dat bij de verdere uitwerking van DRC Oost en de bijbehorende besluitvorming vanuit integraliteit rekening wordt gehouden met andere initiatieven (zoals bijvoorbeeld Toverland en het Klimaat en adaptiegebied Dorperpeel) binnen het onderzoeksgebied.

Wij waarderen deze formulering.

Daar waar het tracé Toverland en haar omgeving raakt, gaan we ervan uit dat in lijn met eerdere gesprekken, en ook vanwege het bovenregionaal belang zoals dat door de hierbij betrokken overheden aan Toverland wordt toegekend, gezamenlijk tot een voor alle partijen zo toekomstbestendige mogelijke integrale oplossing wordt gekomen.

Bijlage 1: Zienswijze conceptNRD PEH II d.d. 17 december 2025

Memo

Aan Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Programma Energiehoofdstructuur II

Van Kragten B.V.

Betreft Zienswijze concept-NRD PEH II

Datum 17-12-2025

Hierbij treft u onze zienswijze op de Concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (concept-NRD) van het Programma Energiehoofdstructuur II (PEH II) aan. Toverland is gevestigd binnen de gemeente Horst aan de Maas en is de afgelopen 20 jaar uitgegroeid tot een van de top-drie attractieparken van Nederland. De komende jaren is een groei voorzien van 1 naar 3,74 miljoen bezoeken op jaarbasis. Naast fysieke uitbreiding van het attractiepark is daarbij tevens voorzien in verschillende vormen van verblijfsrecreatie zodat Toverland zal uitgroeien tot een Short Stay Destination Resort van internationale allure. Deze uitbreiding vindt deels plaats tussen de Middelpeelweg en het bestaande attractiepark. Dwars door dit gebied loopt op dit moment een deel van de SVB-reserveringszone en bestaande gasleidingen. Wij voeren al lange tijd met het ministerie van Klimaat en Groene Groei, Rijkswaterstaat, de projectorganisaties van de Delta Rhine Corridor Oost en het Waterstofnetwerk Limburg, de provincie Limburg en de gemeente Horst aan de Maas een verkenning uit of de PEH / reserveringsstrook ter plaatse van Toverland kan worden verlegd. Toverland heeft derhalve groot belang bij PEH II.

De provincie Limburg heeft dit alternatief ook inmiddels opgenomen in de ontwerp POVI:

“POVI Paragraaf 9.3.3 Aardgas

Bijzonder aandachtspunt in het bestaande hogedrukaardgasnetwerk in Limburg zijn de aardgasleidingen direct naast Attractiepark Toverland. In de uitbreidingsplannen van Toverland komen deze leidingen in het attractiepark te liggen. In samenwerking met de gemeente Horst aan de Maas en de initiatiefnemers het ministerie van Klimaat en Groene Groei, Gasunie, Hynetwork en Toverland onderzoeken we of deze leidingen verplaatst kunnen worden naar het 'blauwe bocht'-tracé, aan de westzijde van de Middenpeelweg. Op basis van dit onderzoek dient mede bepaald te worden wie van de initiatiefnemers deze verplaatsing gaat betalen. We maken we ons sterk richting de Gasunie dat de werkzaamheden voor deze verplaatsing gelijktijdig plaatsvinden met de aanleg van de CO2-leidingen binnen het Delta Rhine Corridor-project in het 'blauwe bocht'-tracé, waardoor werk-met-werk gemaakt wordt en de hinder voor de omgeving wordt geminimaliseerd. Onze betrokkenheid betekent ook dat we in de rijksprojectprocedure voor deze CO2-leidingen de verantwoordelijke minister verzoeken om voor dit deel ook de verplaatsing van de aardgasleiding planologisch-juridisch te faciliteren”.

De gemeente Horst aan de Maas heeft in de vastgestelde Omgevingsvisie Horst aan de Maas eveneens de gewenste verlegging meegenomen. Deze is weergegeven (stippellijn) op onderstaande uitsnede van de Omgevingsvisie.

Onze zienswijze spitst zich toe op een aantal hoofdthema's:

- Knelpuntenanalyse
- Alternatieven
- Herijking
- IEA
- Uitvoerbaarheid
- Participatie

Knelpuntenanalyse

In de concept NRD geeft u aan dat de volgende stap in het proces het uitvoeren van een knelpuntenanalyse is.

Bij de toelichting op de knelpuntenanalyse (paragraaf 2.3) wordt enkel gesproken over knelpunten in relatie tot energiesystemen en niet in relatie tot milieu en ruimtelijke effecten. Dit is een gebrek.

Voor de locatie van de reserveringsstrook ter plaatse van Toverland is onmiskenbaar sprake van een knelpunt op ruimtelijk en milieugebied. Verwezen wordt naar het in beeld zijnde alternatief. Dit alternatief dient als volwaardig alternatief in de onderzoeksopzet van de NRD meegenomen te worden.

Alternatieven

Alternatieven dienen gelijkwaardig ten opzichte van elkaar te worden beoordeeld. In de concept NRD wordt verwezen naar een 'basisscenario'. Nergens is beschreven wat dit basisscenario inhoudt. Dit terwijl de alternatieven, die evenmin zijn geduid, worden beoordeeld ten opzichte van de basissituatie (Tabel 4.2). Een vergelijking dient plaats te vinden met de referentiesituatie. Deze is niet gedefinieerd in de concept NRD. De basissituatie, welke deze ook blijkt te zijn, kan niet gehanteerd worden als 0-alternatief.

De scenario's die genoemd worden zijn te algemeen. Voor de ruimtelijke varianten wordt enkel beschreven welke varianten worden uitgewerkt. Daarbij is opgenomen dat mogelijk op een later moment nog varianten kunnen worden toegevoegd als dat wenselijk blijkt te zijn. Nu op voorhand niet duidelijk is welke varianten onderzocht worden kan ook niet beoordeeld worden of de beoordelingscriteria volledig zijn.

U geeft aan de studie in twee Fases uit te voeren. De te onderzoeken varianten worden pas duidelijk in Fase 2. Het had voor de hand gelegen voor Fase 2 een nieuwe NRD met varianten en beoordelingscriteria op te stellen.

Wij wijzen u er met klem op dat we ervan uitgaan dat in Fase 2 de reeds in beeld gebrachte alternatieve ligging voor de PEH / Reserveringsstrook ter plaatse van Toverland als volwaardige variant integraal wordt beschouwd en afgewogen.

Zoals in het advies van de Commissie MER met betrekking tot de DRC West is aangegeven “laat ervaring uit andere MER-procedures zien dat onderzoek naar alternatieven en varianten waardevol is voor milieuafwegingen en besluitvorming. Het helpt bij deze keuzes en de (milieu)onderbouwing daarvan. Ook is dergelijk onderzoek relevant voor de participatie. Door ideeën uit participatie volwaardig in het MER te verkennen, komen (on)mogelijkheden en milieueffecten van die ideeën tijdig in beeld”.

Herijking

In 4.3.2 van de concept NRD is beschreven dat er mogelijk een herijking van bestaande reserveringen kan plaatsvinden omdat in de toekomst mogelijk te weinig ruimte is voor alle buisleidingen. De herijking is te eenzijdig benaderd. In 2.1 van de NRD wordt vermeld dat in het PEH II ruimtelijk beleid wordt geformuleerd om bepaalde ontwikkelingen naar de meest geschikte locaties te sturen (locatiesturing). In de verdere NRD wordt uitsluitend ingegaan op, ten opzichte van eerder beleid, ‘toe te voegen’ ontwikkelingen.

Bij een herijking dient ook gekeken te worden naar de vraag of eerder vastgelegde reserveringszones in stand moeten worden gehouden of verlegd dienen te worden of dat de ruimteclaim heroverwogen dient te worden. Ook hierbij verwijzen wij naar het besproken alternatief ter plaatse van Toverland waarbij de reserveringszone vanuit noordelijke richting in ieder geval tot aan de rotonde bij Helenaveenseweg parallel aan de westzijde van de Middelpeelweg blijft lopen en pas na de rotonde richting het oosten afbuigt parallel aan de Helenaveenseweg (zie ook afbeelding uit de Omgevingsvisie Horst aan de Maas).

IEA (Integrale Effect Analyse)

Wij onderschrijven de keuze voor een IEA omdat hierbij ook de uitvoerbaarheid en de brede welvaart worden beoordeeld. De toekomstplannen van Toverland, zoals bestendigd in de omgevingsvisie van de gemeente Horst aan de Maas en het vastgestelde Bestemmingsplan met verbrede reikwijdte voor Toverland. De economische effecten voor Toverland dienen hierbij te worden afgewogen. Door Toverland is een studie gedaan waarbij de economische effecten bij bestendiging van de reserveringsstrook / PEH zijn vergeleken met de effecten bij de voorgestelde alternatieve ligging. Daaruit blijkt dat bestendiging leidt tot aanzienlijke nadelige economische effecten.

U geeft bij tabel 4.1 aan dat u bij de beoordeling van effecten van de energieinfrastructuur gaat kijken naar de effecten op onder meer de functie recreatie. Als onderdeel van deze beoordeling gaan wij ervan uit dat u specifiek voor de locatie Toverland bovengenoemde effectenstudie hierbij zult betrekken en in ieder geval de economische effecten zult beschouwen.

Uitvoerbaarheid

Het thema uitvoerbaarheid gaat in op drie uitvoeringsaspecten:

- Locatie en tijd
- Raakvlakken en koppelkansen tussen verschillende beleidsdomeinen
- Randvoorwaardelijke instrumenten

Ook de uitvoerbaarheid is te eng geformuleerd. In het kader van de uitvoerbaarheid moet eveneens beschouwd worden of eerder vastgelegde reserveringszones in stand moeten worden gehouden of verlegd of dat de ruimteclaim heroverwogen dient te worden. In het kader van de uitvoerbaarheid is het relevant wat de economische effecten zijn voor de verschillende benaderingen voor een van de grootste en snelst groeiende attractieparken van Nederland.

Participatie

Er is een Participatieplan opgesteld ten behoeve van het PEH. Hierin mist ons inziens de positie van partijen met groot belang in de huidige en toekomstige ruimtelijke reserveringen voor energietransport zoals Toverland.

In figuur 2.1 van de concept NRD vraagt u in stap 1 van het participatieplan de vraag 'met welke ruimtelijke aandachtspunten in jouw regio moeten we rekening houden?'. Onze reactie hierop is helder: de instandhouding en doorontwikkeling van Toverland zoals planologisch mogelijk gemaakt in het Bestemmingsplan met verbrede reikwijdte voor Toverland.

Bijlagen

n.v.t.

Bijlage 2: Zienswijze Voornemen en Participatieplan Waterstofnetwerk Limburg d.d. 3 maart 2026

Memo

Aan Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Programma Energiehoofdstructuur II

Van Kragten B.V.

Betreft Zienswijze Voornemen en Participatieplan Waterstofnetwerk Limburg

Datum 3 maart 2026

Hierbij treft u onze zienswijze op het Voornemen en voorstel Participatie Waterstofnetwerk Limburg aan. Toverland is gevestigd binnen de gemeente Horst aan de Maas en is de afgelopen 20 jaar uitgegroeid tot een van de top-drie attractieparken van Nederland. De komende jaren is een groei voorzien van 1 naar 3,74 miljoen bezoeken op jaarbasis. Naast fysieke uitbreiding van het attractiepark is daarbij tevens voorzien in verschillende vorm van verblijfsrecreatie zodat Toverland zal uitgroeien tot een Short Stay Destination Resort van internationale allure. Deze uitbreiding vindt deels plaats tussen de Middenpeelweg en het bestaande attractiepark. Dwars door dit gebied loopt op dit moment een deel van de PEH reserveringszone en bestaande gasleidingen.

Het door u gepubliceerde voornemen 'Waterstofnetwerk Limburg' houdt in dat bestaande aardgasleidingen omgezet worden voor waterstoftransport. Daarnaast worden nieuwe leidingen hiervoor ingezet. Toverland heeft derhalve groot belang bij dit Voornemen.

Onze zienswijze spitst zich toe op een aantal hoofdthema's:

- Koppeling PEH II
- Beperken milieueffecten
- MER in plaats van OER
- Participatie

1. Koppeling PEH II

In het Voornemen haalt u de koppeling van het Voornemen met de plaatsing van nieuwe leidingen aan. De locatie van deze nieuwe leidingen wordt bepaald via een afzonderlijke procedure zijnde de procedure voor de PEH II strook. De locaties van deze leidingen is daarmee nog niet definitief en vastgesteld. Tegen de Concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau van Programma Energiehoofdstructuur II (PEH II) is door Toverland eveneens een zienswijze ingediend. Deze zienswijze treft u aan als bijlage 1.

2. Beperken milieueffecten

U geeft aan de milieueffecten vanwege de ontwikkeling van het waterstofnetwerk zoveel mogelijk te willen beperken. Tegelijkertijd geeft u aan dat bestaande aardgasleiding-tracés (A-665 of A-578) ingezet worden voor het transport van waterstof. U benoemt specifieke locaties waar buiten bestaande leidingen en zelfs buiten de PEH-strook gekeken wordt naar een tracé voor het transport van waterstof. Dit omdat een leiding daar 'ruimtelijk gezien mogelijk beter past'. U spreekt in paragraaf 2.1 van het voornemen over een mogelijke verlegging ten westen van Toverland en sluit af met de zin dat het nu nog onbekend is wat de locatie van deze eventuele verlegging is. Dit laatste is ons inziens niet correct. Partijen zijn het erover eens dat een leiding dwars over het terrein van Toverland ruimtelijk en functioneel gezien niet wenselijk is. Er wordt dan ook al lange tijd met het ministerie van Klimaat en Groene Groei, Rijkswaterstaat, de projectorganisaties van de Delta Rhine Corridor Oost en het Waterstofnetwerk Limburg, de provincie Limburg en de gemeente Horst aan de Maas verkend of de PEH / reserveringsstrook ter plaatse van

Toverland kan worden verlegd. Hiervoor is een concreet tracé in beeld dat inmiddels in diverse beleidsdocumenten is verankerd: De zogenaamde 'Blauwe bocht'.

De provincie Limburg heeft dit alternatief opgenomen in de ontwerp POVI:

“POVI Paragraaf 9.3.3 Aardgas

Bijzonder aandachtspunt in het bestaande hogedrukaardgasnetwerk in Limburg zijn de aardgasleidingen direct naast Attractiepark Toverland. In de uitbreidingsplannen van Toverland komen deze leidingen in het attractiepark te liggen. In samenwerking met de gemeente Horst aan de Maas en de initiatiefnemers het ministerie van Klimaat en Groene Groei, Gasunie, Hynetwork en Toverland onderzoeken we of deze leidingen verplaatst kunnen worden naar het 'blauwe bocht'-tracé, aan de westzijde van de Middenpeelweg. Op basis van dit onderzoek dient mede bepaald te worden wie van de initiatiefnemers deze verplaatsing gaat betalen. We maken we ons sterk richting de Gasunie dat de werkzaamheden voor deze verplaatsing gelijktijdig plaatsvinden met de aanleg van de CO2-leidingen binnen het Delta Rhine Corridor-project in het 'blauwe bocht'-tracé, waardoor werk-met-werk gemaakt wordt en de hinder voor de omgeving wordt geminimaliseerd. Onze betrokkenheid betekent ook dat we in de rijksprojectprocedure voor deze CO2-leidingen de verantwoordelijke minister verzoeken om voor dit deel ook de verplaatsing van de aardgasleiding planologisch-juridisch te faciliteren”.

De gemeente Horst aan de Maas heeft in de vastgestelde Omgevingsvisie Horst aan de Maas eveneens de gewenste verlegging meegenomen. Deze is weergegeven (stippellijn) op onderstaande uitsnede van de Omgevingsvisie.

Er is dus wel degelijk sprake van een concreet alternatief en wij gaan ervan uit dat dit alternatief, zeker gelet op het standpunt dat ook gekeken wordt naar waar een tracé ruimtelijk gezien beter past, het tracé van de zogenoemde Blauwe bocht eveneens wordt onderzocht en afgewogen. We verzoeken u expliciet om een verlegging van de waterstofleiding conform de Blauwe bocht, derhalve om Toverland heen, volwaardig in de NRD, de MER en Integrale Effect Analyse mee te nemen en in de voorkeursbeslissing expliciet af te wegen.

3. MER in plaats van OER

In de paragraaf 'Verkenningfase' geeft u aan dat u een MER op gaat stellen ten behoeve van een voorkeursbeslissing en ten behoeve van een opvolgend formeel besluit.

Niet duidelijk is waarom er niet voor wordt gekozen een OER (Omgevings Effect Rapportage) op te stellen in plaats van een MER.

Middels een OER kunnen immers anders dan bij een MER andere effecten, dan de ook zeer belangrijke milieueffecten worden onderzocht.

De website van het informatiepunt voor de overheid spreekt over: *"Bij een OER kan de reikwijdte van het MER dan verbreed worden naar bijvoorbeeld economische en sociale effecten"*.

Gelet op de belangen van Toverland is het wenselijk om niet uitsluitend te kijken naar de milieueffecten, maar tevens naar in ieder geval de economische effecten.

Om te kunnen komen tot een volledige afweging en voorkeursvariant is een volledige afweging van alle effecten voor Toverland relevant.

4. Participatie

Daar waar het tracé Toverland en haar omgeving raakt, gaan we er vanuit dat in lijn met eerdere gesprekken, en ook vanwege het bovenregionaal belang zoals dat door de hierbij betrokken overheden aan Toverland wordt toegekend, gezamenlijk tot een voor alle partijen zo toekomstbestendige mogelijke integrale oplossing wordt gekomen. In deze procedure dient daar onzes inziens ook rekenschap van te worden gegeven.

Memo

Aan Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Programma Energiehoofdstructuur II

Van Kragten B.V.

Betreft Zienswijze concept-NRD PEH II

Datum 17-12-2025

Hierbij treft u onze zienswijze op de Concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (concept-NRD) van het Programma Energiehoofdstructuur II (PEH II) aan. Toverland is gevestigd binnen de gemeente Horst aan de Maas en is de afgelopen 20 jaar uitgegroeid tot een van de top-drie attractieparken van Nederland. De komende jaren is een groei voorzien van 1 naar 3,74 miljoen bezoeken op jaarbasis. Naast fysieke uitbreiding van het attractiepark is daarbij tevens voorzien in verschillende vormen van verblijfsrecreatie zodat Toverland zal uitgroeien tot een Short Stay Destination Resort van internationale allure. Deze uitbreiding vindt deels plaats tussen de Middelpeelweg en het bestaande attractiepark. Dwars door dit gebied loopt op dit moment een deel van de SVB-reserveringszone en bestaande gasleidingen. Wij voeren al lange tijd met het ministerie van Klimaat en Groene Groei, Rijkswaterstaat, de projectorganisaties van de Delta Rhine Corridor Oost en het Waterstofnetwerk Limburg, de provincie Limburg en de gemeente Horst aan de Maas een verkenning uit of de PEH / reserveringsstrook ter plaatse van Toverland kan worden verlegd. Toverland heeft derhalve groot belang bij PEH II.

De provincie Limburg heeft dit alternatief ook inmiddels opgenomen in de ontwerp POVI:

“POVI Paragraaf 9.3.3 Aardgas

Bijzonder aandachtspunt in het bestaande hogedrukaardgasnetwerk in Limburg zijn de aardgasleidingen direct naast Attractiepark Toverland. In de uitbreidingsplannen van Toverland komen deze leidingen in het attractiepark te liggen. In samenwerking met de gemeente Horst aan de Maas en de initiatiefnemers het ministerie van Klimaat en Groene Groei, Gasunie, Hynetwork en Toverland onderzoeken we of deze leidingen verplaatst kunnen worden naar het 'blauwe bocht'-tracé, aan de westzijde van de Middenpeelweg. Op basis van dit onderzoek dient mede bepaald te worden wie van de initiatiefnemers deze verplaatsing gaat betalen. We maken we ons sterk richting de Gasunie dat de werkzaamheden voor deze verplaatsing gelijktijdig plaatsvinden met de aanleg van de CO₂-leidingen binnen het Delta Rhine Corridor-project in het 'blauwe bocht'-tracé, waardoor werk-met-werk gemaakt wordt en de hinder voor de omgeving wordt geminimaliseerd. Onze betrokkenheid betekent ook dat we in de rijksprojectprocedure voor deze CO₂-leidingen de verantwoordelijke minister verzoeken om voor dit deel ook de verplaatsing van de aardgasleiding planologisch-juridisch te faciliteren”.

De gemeente Horst aan de Maas heeft in de vastgestelde Omgevingsvisie Horst aan de Maas eveneens de gewenste verlegging meegenomen. Deze is weergegeven (stippellijn) op onderstaande uitsnede van de Omgevingsvisie.

Onze zienswijze spitst zich toe op een aantal hoofdthema's:

- Knelpuntenanalyse
- Alternatieven
- Herijking
- IEA
- Uitvoerbaarheid
- Participatie

Knelpuntenanalyse

In de concept NRD geeft u aan dat de volgende stap in het proces het uitvoeren van een knelpuntenanalyse is.

Bij de toelichting op de knelpuntenanalyse (paragraaf 2.3) wordt enkel gesproken over knelpunten in relatie tot energiesystemen en niet in relatie tot milieu en ruimtelijke effecten. Dit is een gebrek.

Voor de locatie van de reserveringsstrook ter plaatse van Toverland is onmiskenbaar sprake van een knelpunt op ruimtelijk en milieugebied. Verwezen wordt naar het in beeld zijnde alternatief. Dit alternatief dient als volwaardig alternatief in de onderzoeksopzet van de NRD meegenomen te worden.

Alternatieven

Alternatieven dienen gelijkwaardig ten opzichte van elkaar te worden beoordeeld. In de concept NRD wordt verwezen naar een 'basisscenario'. Nergens is beschreven wat dit basisscenario inhoudt. Dit terwijl de alternatieven, die evenmin zijn geduid, worden beoordeeld ten opzichte van de basissituatie (Tabel 4.2). Een vergelijking dient plaats te vinden met de referentiesituatie. Deze is niet gedefinieerd in de concept NRD. De basissituatie, welke deze ook blijkt te zijn, kan niet gehanteerd worden als 0-alternatief.

De scenario's die genoemd worden zijn te algemeen. Voor de ruimtelijke varianten wordt enkel beschreven welke varianten worden uitgewerkt. Daarbij is opgenomen dat mogelijk op een later moment nog varianten kunnen worden toegevoegd als dat wenselijk blijkt te zijn. Nu op voorhand niet duidelijk is welke varianten onderzocht worden kan ook niet beoordeeld worden of de beoordelingscriteria volledig zijn.

U geeft aan de studie in twee Fases uit te voeren. De te onderzoeken varianten worden pas duidelijk in Fase 2. Het had voor de hand gelegen voor Fase 2 een nieuwe NRD met varianten en beoordelingscriteria op te stellen.

Wij wijzen u er met klem op dat we ervan uitgaan dat in Fase 2 de reeds in beeld gebrachte alternatieve ligging voor de PEH / Reserveringsstrook ter plaatse van Toverland als volwaardige variant integraal wordt beschouwd en afgewogen.

Zoals in het advies van de Commissie MER met betrekking tot de DRC West is aangegeven “laat ervaring uit andere MER-procedures zien dat onderzoek naar alternatieven en varianten waardevol is voor milieuafwegingen en besluitvorming. Het helpt bij deze keuzes en de (milieu)onderbouwing daarvan. Ook is dergelijk onderzoek relevant voor de participatie. Door ideeën uit participatie volwaardig in het MER te verkennen, komen (on)mogelijkheden en milieueffecten van die ideeën tijdig in beeld”.

Herijking

In 4.3.2 van de concept NRD is beschreven dat er mogelijk een herijking van bestaande reserveringen kan plaatsvinden omdat in de toekomst mogelijk te weinig ruimte is voor alle buisleidingen. De herijking is te eenzijdig benaderd. In 2.1 van de NRD wordt vermeld dat in het PEH II ruimtelijk beleid wordt geformuleerd om bepaalde ontwikkelingen naar de meest geschikte locaties te sturen (locatiesturing). In de verdere NRD wordt uitsluitend ingegaan op, ten opzichte van eerder beleid, ‘toe te voegen’ ontwikkelingen.

Bij een herijking dient ook gekeken te worden naar de vraag of eerder vastgelegde reserveringszones in stand moeten worden gehouden of verlegd dienen te worden of dat de ruimteclaim heroverwogen dient te worden. Ook hierbij verwijzen wij naar het besproken alternatief ter plaatse van Toverland waarbij de reserveringszone vanuit noordelijke richting in ieder geval tot aan de rotonde bij Helenaveenseweg parallel aan de westzijde van de Middelpeelweg blijft lopen en pas na de rotonde richting het oosten afbuigt parallel aan de Helenaveenseweg (zie ook afbeelding uit de Omgevingsvisie Horst aan de Maas).

IEA (Integrale Effect Analyse)

Wij onderschrijven de keuze voor een IEA omdat hierbij ook de uitvoerbaarheid en de brede welvaart worden beoordeeld. De toekomstplannen van Toverland, zoals bestendigd in de omgevingsvisie van de gemeente Horst aan de Maas en het vastgestelde Bestemmingsplan met verbrede reikwijdte voor Toverland. De economische effecten voor Toverland dienen hierbij te worden afgewogen. Door Toverland is een studie gedaan waarbij de economische effecten bij bestendiging van de reserveringsstrook / PEH zijn vergeleken met de effecten bij de voorgestelde alternatieve ligging. Daaruit blijkt dat bestendiging leidt tot aanzienlijke nadelige economische effecten.

U geeft bij tabel 4.1 aan dat u bij de beoordeling van effecten van de energieinfrastructuur gaat kijken naar de effecten op onder meer de functie recreatie. Als onderdeel van deze beoordeling gaan wij ervan uit dat u specifiek voor de locatie Toverland bovengenoemde effectenstudie hierbij zult betrekken en in ieder geval de economische effecten zult beschouwen.

Uitvoerbaarheid

Het thema uitvoerbaarheid gaat in op drie uitvoeringsaspecten:

- Locatie en tijd
- Raakvlakken en koppelkansen tussen verschillende beleidsdomeinen
- Randvoorwaardelijke instrumenten

Ook de uitvoerbaarheid is te eng geformuleerd. In het kader van de uitvoerbaarheid moet eveneens beschouwd worden of eerder vastgelegde reserveringszones in stand moeten worden gehouden of verlegd of dat de ruimteclaim heroverwogen dient te worden. In het kader van de uitvoerbaarheid is het relevant wat de economische effecten zijn voor de verschillende benaderingen voor een van de grootste en snelst groeiende attractieparken van Nederland.

Participatie

Er is een Participatieplan opgesteld ten behoeve van het PEH. Hierin mist ons inziens de positie van partijen met groot belang in de huidige en toekomstige ruimtelijke reserveringen voor energietransport zoals Toverland.

In figuur 2.1 van de concept NRD vraagt u in stap 1 van het participatieplan de vraag 'met welke ruimtelijke aandachtspunten in jouw regio moeten we rekening houden?'. Onze reactie hierop is helder: de instandhouding en doorontwikkeling van Toverland zoals planologisch mogelijk gemaakt in het Bestemmingsplan met verbrede reikwijdte voor Toverland.

Bijlagen

n.v.t.

Verzonden: 4/29/2026 10:54:07 AM

Onderwerp:

Project: Delta Rhine Corridor Oost - V&P

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Limburglaan

Huisnummer: 25

Postcode: 6229 GA

Woonplaats: Maastricht

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: Waterleiding Maatschappij Limburg

Uw zienswijze/reactie:

In de ter inzage liggende kennisgeving voornemen en participatie DRC Oost wordt een ieder geïnformeerd over het voornemen van Gasunie/Min.EZK om één nieuwe ondergrondse CO2 leiding aan te leggen plus de bijbehorende technische installaties op het traject Venlo- Boxtel.

De leiding zal zoveel mogelijk worden aangelegd in de daarvoor reeds gereserveerde PEH strook.

Het onderzoekstracé is gedeeltelijk gelegen in de boringsvrije zone Venloschol. Deze zone is bedoeld om diep gelegen grondwatervoorraden te beschermen.

In de boringsvrije zone gelden provinciale regels voor o.a. grondroeringen. Deze regels zijn terug te vinden in de provinciale omgevingsverordening.

Het onderzoekstracé loopt ook voor een deel parallel aan een grote transportleiding drinkwater van WML (Belfeld-Reuver). Ook kruist het tracé op een groot aantal plekken een andere transport- dan wel hoofdleiding.

WML verzoekt u daarover vroegtijdig met WML in contact te treden zodat we onze belangen vroegtijdig in beeld kunnen brengen. Zo hebben we vragen over het ruimtebeslag van de nieuwe leiding irt de bestaande leidingen van WML en de mogelijke externe effecten van de CO2 leiding op de drinkwaterleiding. Ook vragen we bv bij de realisatie/uitvoering aandacht voor het gegeven dat onze transportleidingen (in bepaalde periodes van het jaar) niet buiten gebruik kunnen worden gesteld. Ook bij een mogelijke noodzakelijke verlegging van leidingen is voldoende voorbereidings- en uitvoeringstijd voor WML essentieel.

In het onderdeel participatie heeft u een tabel opgenomen met belanghebbende partijen. Ik neem aan, dat we in deze tabel tot de professionele organisaties behoren, die zijn aangeduid als "gebruikers langs de corridor".

WML verzoekt u ons te blijven informeren over de vervolgstappen in de procedure en op de hoogte te houden over de informatiebijeenkomsten.

Heeft u behoefte aan een toelichtend gesprek bij WML, dan behoort dat uiteraard tot de mogelijkheden.

Verzonden: 4/29/2026 3:13:41 PM
Onderwerp:
Project: Delta Rhine Corridor Oost - V&P
Achternaam: [REDACTED]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [REDACTED]
Straat: Schoolstraat
Huisnummer: 119
Postcode: 5951 CV
Woonplaats: Belfeld
Land: Nederland
Telefoonnummer: [REDACTED]
E-mailadres: [REDACTED]
Als: Maatschappelijke organisatie
(Mede) namens:
Organisatie: Natuur en Milieufederatie Limburg

Uw zienswijze/reactie:

Zie bijlage.

108962263_11505724_Reactie_op_Voornemen_en_Voorstel_voor_Participatie_-_Delta_Rhine_Corridor_Oost.pdf

Bureau Energieprojecten
 Inspraakpunt DRC Oost – Voornemen
 en Participatieplan
 Postbus 11
 9200 AC Drachten

Natuur en Milieufederatie Limburg
 Kapellerpoort 1, Roermond
 info@nmflimburg.nl

Datum 20 april 2026

Onderwerp Reactie op het Voornemen en voorstel voor Participatie voor de Delta Rhine Corridor Oost

Geachte heer/mevrouw,

Namens de Natuur en Milieufederatie Limburg maken wij graag gebruik van de mogelijkheid om te reageren op het Voornemen en voorstel voor Participatie (VenP) voor de Delta Rhine Corridor Oost (DRC Oost).

Wij waarderen dat het ministerie inzet op een vroegtijdige participatie en transparantie in dit complexe infrastructuurproject. Tegelijkertijd constateren wij dat er op essentiële onderdelen nog grote onduidelijkheden bestaan en dat de participatie in de praktijk tekortschiet. Hieronder lichten wij onze belangrijkste aandachtspunten toe.

1. Nut en noodzaak van CO₂-transport en -opslag

Het voorstel positioneert CO₂-afvang en -opslag (CCS) als onderdeel van de energietransitie. Een fundamentele onderbouwing ontbreekt echter grotendeels. Belangrijke vragen blijven onbeantwoord:

- Is CCS bedoeld als tijdelijke overgangsmaatregel of als structureel onderdeel van het energiesysteem?
- Welke concrete afbouwstrategie wordt gehanteerd richting 2040–2050?
- Hoe wordt voorkomen dat CCS leidt tot langdurige afhankelijkheid van fossiele industrie (lock-in)?
- Zijn alternatieven zoals elektrificatie, energiebesparing en biobased oplossingen volwaardig en gelijkwaardig onderzocht?

Wij benadrukken dat CCS hooguit een beperkte rol kan spelen voor restemissies. Zonder heldere randvoorwaarden bestaat het risico dat deze infrastructuur een systeemkeuze wordt die de transitie naar een duurzame economie vertraagt.

2. Risico's en verantwoordelijkheden bij CO₂-opslag

De opslag van CO₂ onder de Noordzee wordt in het voorstel gepresenteerd als gegeven, terwijl een integrale risicoafweging ontbreekt. Wij vragen expliciet aandacht voor:

- Langetermijnsrisico's zoals lekkage en bodemintegriteit
- Monitoring en handhaving over een periode van 50–100 jaar
- Aansprakelijkheid op de lange termijn
- Cumulatieve effecten van meerdere opslagprojecten

Zonder heldere governance en aansprakelijkheidsstructuur is dit maatschappelijk moeilijk verdedigbaar.

3. Ruimtelijke impact en gebruik van de PEH-strook

Hoewel wordt gesteld dat zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van bestaande buisleidingenstroken (PEH), wordt de impact waarschijnlijk door velen onderschat. In de digitale bijeenkomst die Gasunie en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat op 16 april organiseerden, bleek uit de toelichting o.a. het volgende:

- Een werkstrook van circa 30 meter tijdens aanleg
- Een permanente belemmeringenstrook tot circa 70 meter breed
- Beperkingen voor bebouwing en diepwortelende beplanting
- Mogelijke toekomstige uitbreiding met extra leidingen

Deze stroken zijn vaak géén 'lege ruimte', maar waardevolle landschappen, landbouwgronden en ecologische structuren. De cumulatieve ruimtelijke impact kan aanzienlijk zijn en verdient een grondige onderbouwing.

4. Cumulatie en toekomstige uitbreidingen

Uit het voorstel blijkt dat ruimte wordt gereserveerd voor aanvullende leidingen in de toekomst. Dit impliceert dat het gebied mogelijk meerdere keren opnieuw wordt opengemaakt. Dit heeft aanzienlijke gevolgen:

- herhaalde verstoring van bodem en hydrologie
- terugkerende schade aan natuur en biodiversiteit
- langdurige belasting van landbouwgronden
- herhaaldelijke overlast voor omwonenden

Wij achten dit onwenselijk en inefficiënt. Indien nu al voorzienbaar is dat meerdere leidingen nodig zijn, ligt het voor de hand om deze – waar mogelijk – in één keer te realiseren. Dit voorkomt herhaalde ingrepen en beperkt de totale impact op landschap en leefomgeving. Daarbij is het essentieel dat vooraf duidelijkheid wordt gegeven over de maximale invulling van de corridor en dat alle toekomstige infrastructuurbehoeften integraal worden meegenomen.

5. Natuur en biodiversiteit

De effecten op natuur en biodiversiteit blijven in dit stadium te algemeen. Het principe 'vermijden – beperken – compenseren' zou vanaf de start leidend moeten zijn. Effecten op Natura 2000-gebieden, beschermde soorten, hydrologie en bodem moeten vroegtijdig worden onderzocht en versnippering van landschap moet actief worden voorkomen. Natuurbelangen dienen niet pas in een later MER-traject volwaardig te worden meegewogen, maar vanaf het begin richtinggevend te zijn.

6. Alternatieven en tracékeuzes

De sterke focus op de PEH-strook lijkt de ruimte voor alternatieven te beperken. Wij hebben hierover de volgende vragen:

- Worden tracéalternatieven buiten de PEH-strook serieus onderzocht?
- In hoeverre is optimalisatie binnen het tracé nog mogelijk?
- Hoe wordt lokale kennis daadwerkelijk benut in het ontwerpproces?

Een open afweging van alternatieven is essentieel voor zorgvuldige besluitvorming.

7. Participatie en informatievoorziening

Wij maken ons zorgen over de wijze waarop participatie momenteel wordt vormgegeven. De gemeente Venlo en ook de gemeente Beesel waren namelijk niet op de hoogte van het voornemen van DRC Oost, evenals bewoners in het buitengebied, die direct langs het beoogde tracé wonen. Goede participatie begint bij tijdige, actieve en gerichte informatievoorziening richting alle betrokkenen, in het bijzonder direct omwonenden en lokale overheden.

Tijdens de online informatiebijeenkomst viel bovendien op dat er geen sprake was van een open en transparante dialoog. Deelnemers konden namelijk niet zien wie er nog meer aanwezig waren en ook niet

welke vragen door anderen werden gesteld. Dit heeft meerdere nadelen: er ontstaat geen inzicht in zorgen en vragen die breder leven in het gebied; deelnemers kunnen niet op elkaar reageren of elkaar aanvullen en het is onduidelijk welke vragen wel of niet worden meegenomen en waarom.

Wij pleiten ervoor om in het vervolg te kiezen voor meer open vormen van participatie, waarin interactie tussen deelnemers mogelijk is, vragen en antwoorden voor iedereen inzichtelijk zijn en transparant wordt gemaakt hoe input wordt verwerkt.

8. Beheer, veiligheid en lange termijn

Hierover hebben wij de volgende vragen:

- Wie is verantwoordelijk voor beheer, onderhoud en veiligheid?
- Hoe wordt omgegaan met lekkages, calamiteiten en veroudering van leidingen?
- Wat gebeurt er met de buizen aan het einde van de levensduur?

9. Relatie met bredere gebiedsopgaven

Het project staat niet op zichzelf. Wij missen een integrale benadering in relatie tot:

- Natuurherstel
- Waterbeheer
- Landbouwtransitie
- Klimaatadaptatie

Wij roepen op om actief te zoeken naar koppelkansen om te voorkomen dat deze infrastructuur andere maatschappelijke opgaven belemmert.

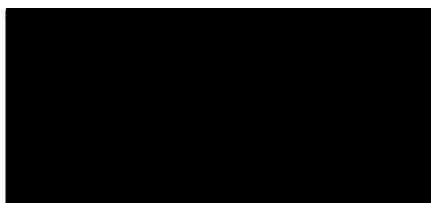
Afsluiting

Wij verzoeken u bovenstaande punten expliciet te betrekken bij de verdere uitwerking van het project en deze zorgvuldig te beantwoorden in de Nota van Antwoord. Wij zijn vanzelfsprekend bereid om onze reactie nader toe te lichten.

We blijven graag betrokken bij de verdere uitwerking en denken constructief mee over oplossingen die zowel de klimaatopgave als de bescherming van Limburgse natuur en landschap dienen.

Met vriendelijke groet,

Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg,

Verzonden: 4/30/2026 9:03:09 PM
Onderwerp:
Project: Delta Rhine Corridor Oost - V&P
Achternaam: [REDACTED]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [REDACTED]
Straat: [REDACTED]
Huisnummer: [REDACTED]
Postcode: [REDACTED]
Woonplaats: [REDACTED]
Land: Nederland
Telefoonnummer: [REDACTED]
E-mailadres: [REDACTED]
Als: Adviesbureau
(Mede) namens:
Organisatie: Flow vastgoed

Uw zienswijze/reactie:

Hallo, zou u mij een goede link van het webinar kunnen toesturen, want de link <https://m.youtube.com/watch?v=YiRYapRhkwU> werkt niet, want er zit geen geluid bij?

Verzonden: 5/1/2026 10:49:54 AM

Onderwerp:

Project: Delta Rhine Corridor Oost - V&P

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Maatschappelijke organisatie

(Mede) namens:

Organisatie: Stichting Werkgroep Behoud de Peel

Uw zienswijze/reactie:

Het traject doorkruist het Grauwveen, onderdeel van het Vogel- en Habitatrichtlijngebied en Natura2000-gebied Deurnsche Peel & Mariapeel. Aantasting van dit gebied dient uitgesloten te worden. Het leggen van een leidingstrook op die plek is strijdig met de Habitatrichtlijn. Reden daarvoor is dat bij het aanbrengen van de leidingstrook de ondergrond zodanig wordt geroerd dat daardoor lekkages in de veenlaag ontstaan naar de zandige ondergrond. Hierdoor zullen de doelsoorten H7110A* - Actieve hoogvenen en H7120 - Herstellende hoogvenen, welke voortvloeien uit de Habitatrichtlijn, niet meer realiseerbaar zijn. Europese regelgeving verzet zich tegen een dergelijke aantasting en ook zou dit strijdig zijn met het uitgangspunt dat beschermde natuurgebieden waar mogelijk worden vermeden. Het Grauwveen is vanwege de intrinsieke (natuurlijke) kwaliteit en vanwege internationale verplichtingen, zoals de aanwijzing als Natura2000-gebied, een locatie welke vermeden dient te worden.

Anders dan bij vele andere Natura2000-gebieden vormt het aanleggen van ondergrondse HS-verbindingen + buisleidingen een fundamentele bedreiging voor de hoogveenregeneratie. Bovendien is ter plaatse sprake van een zettingsgevoelige

bodem. Alternatieven en mogelijke tracékeuzes zijn nog onvoldoende onderzocht.

Verzonden: 5/4/2026 3:13:48 PM
Onderwerp:
Project: Delta Rhine Corridor Oost - V&P
Achternaam: [REDACTED]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [REDACTED]
Straat: Postbus 10.001
Huisnummer: 56
Postcode: 5280 DA
Woonplaats: Boxtel
Land: Nederland
Telefoonnummer:
E-mailadres: [REDACTED]
Als: Overheid
(Mede) namens:
Organisatie: Waterschap De Dommel

Uw zienswijze/reactie:

Beste Lezer,

Hierbij ontvangt u onze reactie op het voornemen en voorstel voor Participatie Delta Rhine Corridor Oost. Ten aanzien van de participatie hebben wij geen specifieke aandachtspunten. Tot nu toe loopt de informatie en afstemming op een goede manier.

Ten aanzien van het voornemen zouden wij graag een aantal specifieke aandachtspunten willen aangeven zodat deze betrokken worden bij de verdere uitwerking van dit plan. In een eerder ambtelijk overleg zijn de meeste ook al besproken. Het leek ons goed om ze ook nog op deze manier aan te leveren.

De nieuw aan te leggen buisleiding kruist, naast een aantal reguliere watergangen, een aantal beken en watergangen die een natuurfunctie hebben. In sommige gevallen moeten hier nog inrichtingsmaatregelen worden uitgevoerd door het waterschap. De nieuwe leiding mag de toekomstige inrichting niet belemmeren en geen negatief effect hebben op de al ingerichte natuur. Rondom deze watergangen ligt op grond van de legger en de waterschapsverordening een profiel van vrije ruimte met regels die het natuurlijke karakter moeten borgen. Het betreft de watergangen (west naar oost): Heerenbeekloop, Knuistenkoepelloop, Grote Waterloop, Dommel (bij Son) en de Beeksche Waterloop.

De nieuwe buisleiding kruist bij de Buundersdreef in Sint-Oedenrode een bestaande rioolleiding van het waterschap.

De nieuw buisleiding kruist een aantal natuurgebieden die (grond)waterafhankelijk zijn. Het betreft de natte natuurplek De Scheeken en het Dommeldal. Negatieve effecten op het grondwater moeten hier worden uitgesloten. Bij eventuele bemalingen die nodig zijn voor de aanleg moet het water zo veel mogelijk in het gebied worden teruggebracht om verdroging tegen te gaan. Het Dommeldal is tevens een waterbergingsgebied.

Graag blijven wij gedurende de looptijd van dit project in gesprek over, in ieder geval, deze specifieke locaties. Zodat jullie plannen goed worden ingepast en in overeenstemming zijn met de waterdoelen of opgaven ter plaatse.

Met vriendelijke groet,

[Redacted signature]

[Redacted signature]

Waterschap De Dommel

Verzonden: 5/4/2026 5:14:11 PM

Onderwerp:

Project: Delta Rhine Corridor Oost - V&P

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Postbus

Huisnummer: 310

Postcode: 6800 AS

Woonplaats: Arnhem

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Semi overheid

(Mede) namens:

Organisatie: TenneT TSO B.V.

Uw zienswijze/reactie:

Inspraakreactie namens TenneT TSO B.V. op de VenP Delta Rhine Corridor Oost.

109008062_11519074_BSP0039642-1_en_bijlage_1.pdf

Postbus 718, 6800 AS Arnhem, Nederland

DATUM

4 mei 2026

Bureau Energieprojecten
T.a.v. Inspraakpunt DRC Oost –
Voornemen en Participatieplan
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN

UW REFERENTIE
ONZE REFERENTIE
BEHANDELD DOOR
TELEFOON DIRECT
E-MAIL
AANTAL BIJLAGEN

BSP039642-1

1

BETREFT INSPIRAAKREACTIE DELTA RHINE CORRIDOR OOST

Geachte mevrouw, heer,

Wij hebben kennis genomen van het Voornemen en voorstel voor Participatie Delta Rhine Corridor Oost. Evenals dat wij eerder al kennis hadden genomen van Delta Rhine Corridor West.

Het wordt door ons gewaardeerd dat u al rekening heeft gehouden met TenneT als participant welke u op verschillende locaties tegen zult komen in uw project.

Over TenneT

Bij de Energiewet 2026 (de 'E-wet') is TenneT aangewezen als distributiesysteembeheerder van het landelijk hoogspanningsnet, welke aangeduid is als vitale infrastructuur. Zij is daarmee verantwoordelijk voor een ongestoorde werking van dit net om daarmee de levering van elektriciteit zo goed mogelijk te kunnen garanderen.

In dat kader is het optimaal beheren, onderhouden en veiligstellen van nieuw te realiseren en gerealiseerde assets ten behoeve van een ongestoorde ligging en aanwezigheid daarvan gedurende de gehele levensfase een zeer belangrijke kerntaak van TenneT. Uitgangspunt daarbij is dat deze vitale infrastructuur een gepaste bescherming verkrijgt en behoudt in ruimtelijke plannen en besluiten die worden op- en vastgesteld voor zowel de onder- als bovengrond. Dit alles met als doel deze infrastructuur niet te verstoren en deze op een effectieve en efficiënte manier in stand te kunnen houden en beheren.

Ruimtelijke borging

Uitgangspunt is dat deze vitale hoogspanningsinfrastructuur een gepaste bescherming verkrijgt en behoudt in ruimtelijke plannen en besluiten die worden op- en vastgesteld voor zowel de onder- als bovengrond. De aanwezigheid van hoogspanningsinfrastructuur kan beperkingen opleveren voor het gebruik van de gronden. Bovendien is het van belang dat hoogspanningsverbindingen te allen tijde bereikbaar zijn en blijven voor onderhoud, storingen en/of calamiteiten, ten behoeve van de leveringszekerheid en het zo efficiënt mogelijk gebruik kunnen maken van onze assets. Het bovenstaande brengt met zich mee dat TenneT u verzoekt om op een passende wijze rekening te (blijven) houden met de aanwezigheid van deze infrastructuur opdat er geen aantasting plaats kan vinden van het doelmatig en veilig functioneren van onze hoogspanningsinfrastructuur.

Toekomstige ontwikkelingen, waaronder netuitbreidingen en -wijzigingen voor Nederland welke bijdragen aan de Energietransitie staan opgenomen in het investeringsplan (IP) 2026, dit is in te zien via: [Investeringsplan 2026 Net op land](#). Dit investeringsplan is in april 2026 definitief geworden. Dit plan betreft de periode 2026-2040 en zal iedere twee jaar worden herzien, waarin steeds 15 jaar vooruit wordt gekeken. Wij zouden het heel erg waarderen als uw project onze projecten in de toekomst zou kunnen raken hier op voorhand afstemming over opneemt.

Zoals u zelf al aangeeft in het VenP zijn er meerdere projecten in de buurt van DRC Oost, waaronder in ieder geval ook Opwaardering 380 kV hoogspanningsverbinding Maasbracht-Boxmeer-Dodewaard, maar ook dat een van de mogelijke routes van 380 kV netuitbreiding Maasbracht-Eindhoven ook door een aantal gemeente loopt.

Wij blijven/komen graag in gesprek over de voortgang van uw project in relatie tot ons bestaande en toekomstige hoogspanningsnetwerk. Ook stellen wij het op prijs dat deze een plek krijgt in de NRD en het beoordelingskader voor het plan-MER, opdat de (toekomstige) leveringszekerheid en veiligheid van het hoogspanningsnet onderdeel uitmaakt van de afweging en te verrichten onderzoeken.

Regelgeving

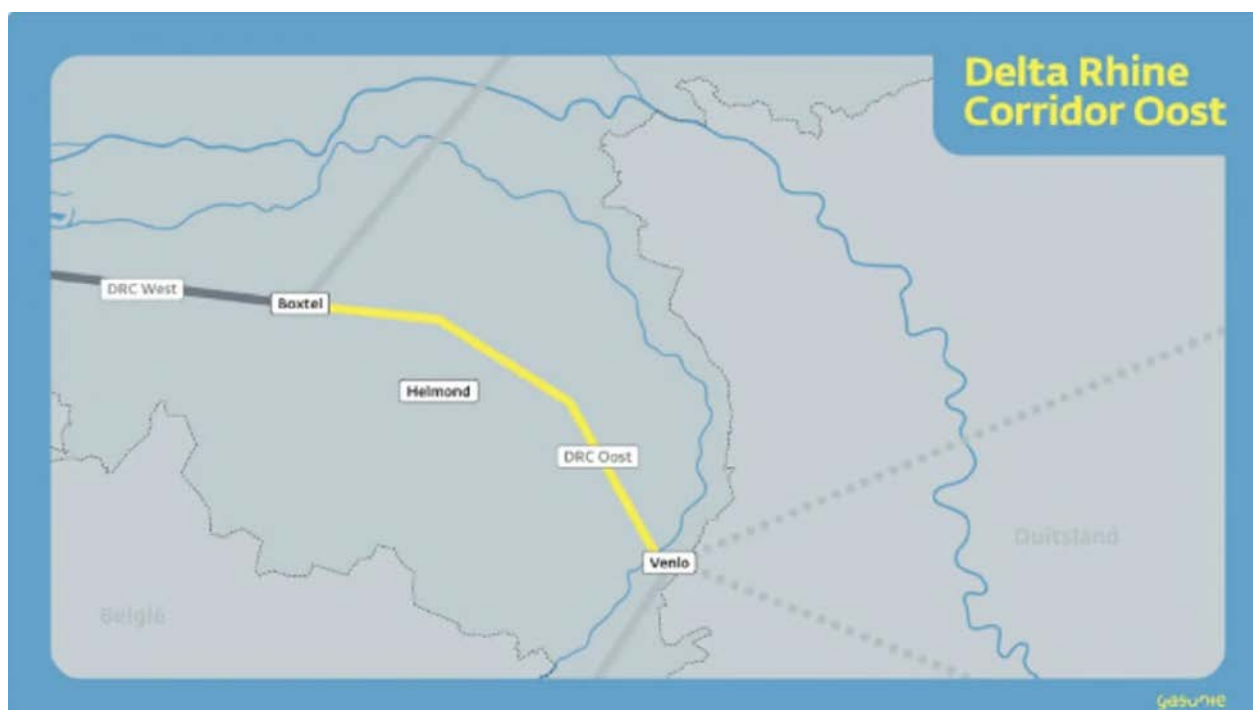
Bij de aanleg van waterstof- en CO2-leidingen nabij hoogspanningsinfrastructuur is elektromagnetische compatibiliteit (EMC) een randvoorwaarde. Hiervoor geldt onder andere:

- De EMC-richtlijn 2014/30/EU stelt eisen aan zowel apparatuur als vaste installaties en infrastructuren die storingen kunnen veroorzaken of ondervinden;
- NEN 3654:2023 (aangevuld met NTA 8908) biedt technische kaders om wederzijdse beïnvloeding tussen leidingen en hoogspanningssystemen te voorkomen, waaronder inductieve, capacatieve en thermische effecten;
- NEN 7171-1 en NPR 7171-2 geven richting aan de ordening van ondergrondse netten en de rolverdeling tussen betrokken partijen.

Vanuit de toenemende ruimtelijke druk en complexiteit van de ondergrond verzoeken wij dat een EMC beïnvloedingsstudie in overeenstemming met vigerende normen wordt uitgevoerd en de resultaten hiervan tijdig met ons worden afgestemd.

Bestaande assets TenneT

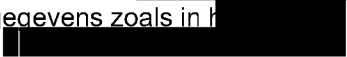
TenneT heeft in het gebied waar u de DRC Oost heeft geprojecteerd verschillende bestaande assets. Dat zijn zowel boven- als ondergrondse hoogspanningsverbindingen, maar ook hoogspanningsstations. U treft in bijlage 1 een overzicht van het hoogspanningsnet ter hoogte van de diverse tracésecties van DRC Oost, als aangeduid op onderstaande afbeelding. Op deze manier heeft u inzichtelijk waar afstemming met TenneT noodzakelijk is.

Verbeelding uit uw VenP DRC Oost

Tot slot

Wij verzoeken u vooral om tijdig met ons n de verbinding te blijven, zodat er goede afstemming kan blijven plaatsvinden.

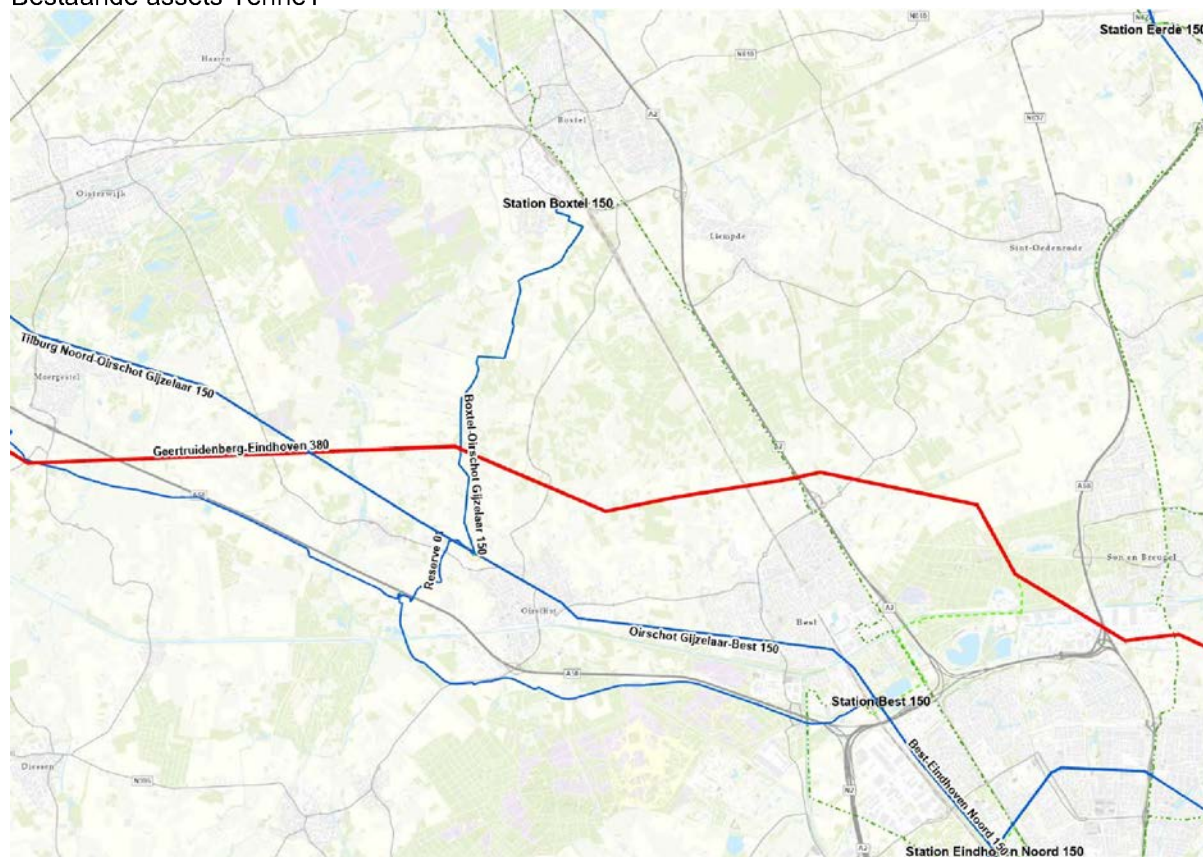
Mocht u naar aanleiding van dit schrijven vragen hebben of nadere informatie wensen dan
graag. Dat kan via de hierboven genoemde contactgegevens of via de contactgegevens zoals in h
briefhoofd vermeld staan.

Met vriendelijke groeten,
TenneT TSO B.V.

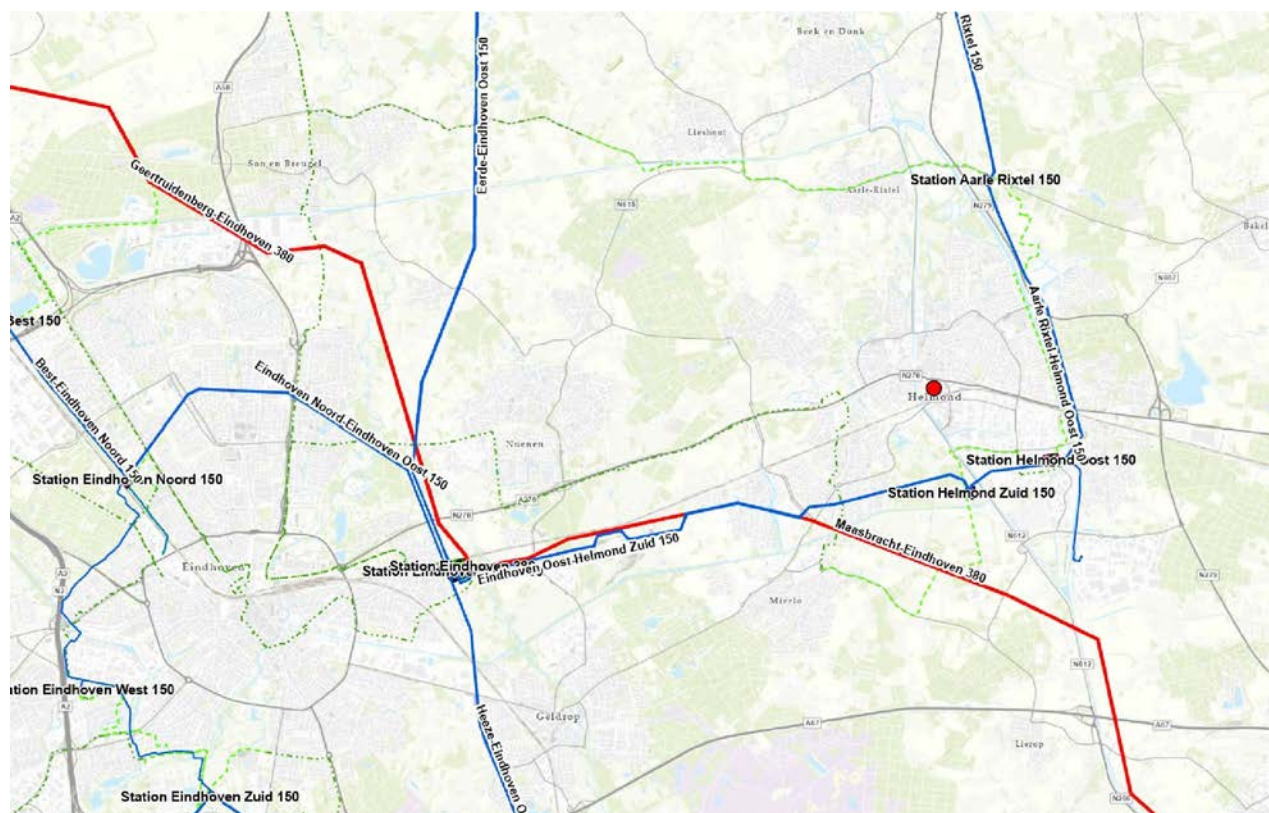

Limburg | Noord Brabant

Bijlage 1 – behorende bij brief BSP0039642-1

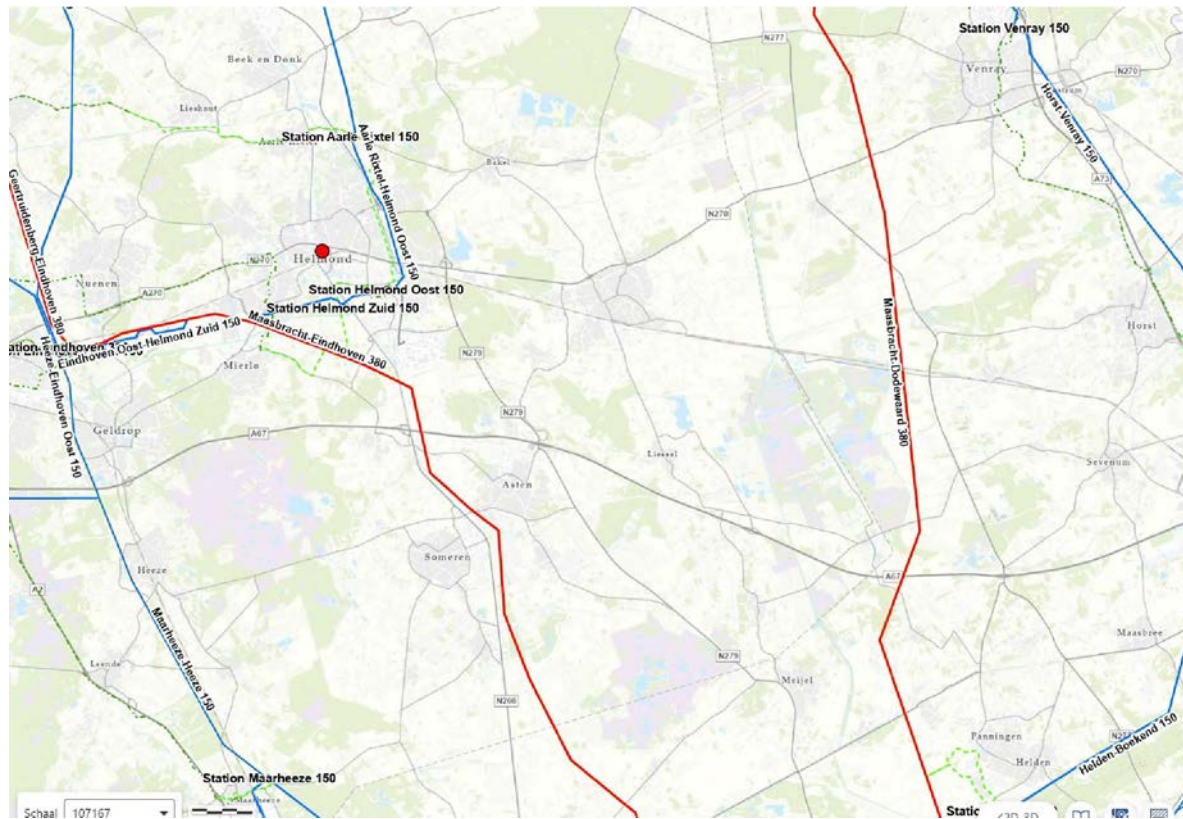
Bestaande assets TenneT

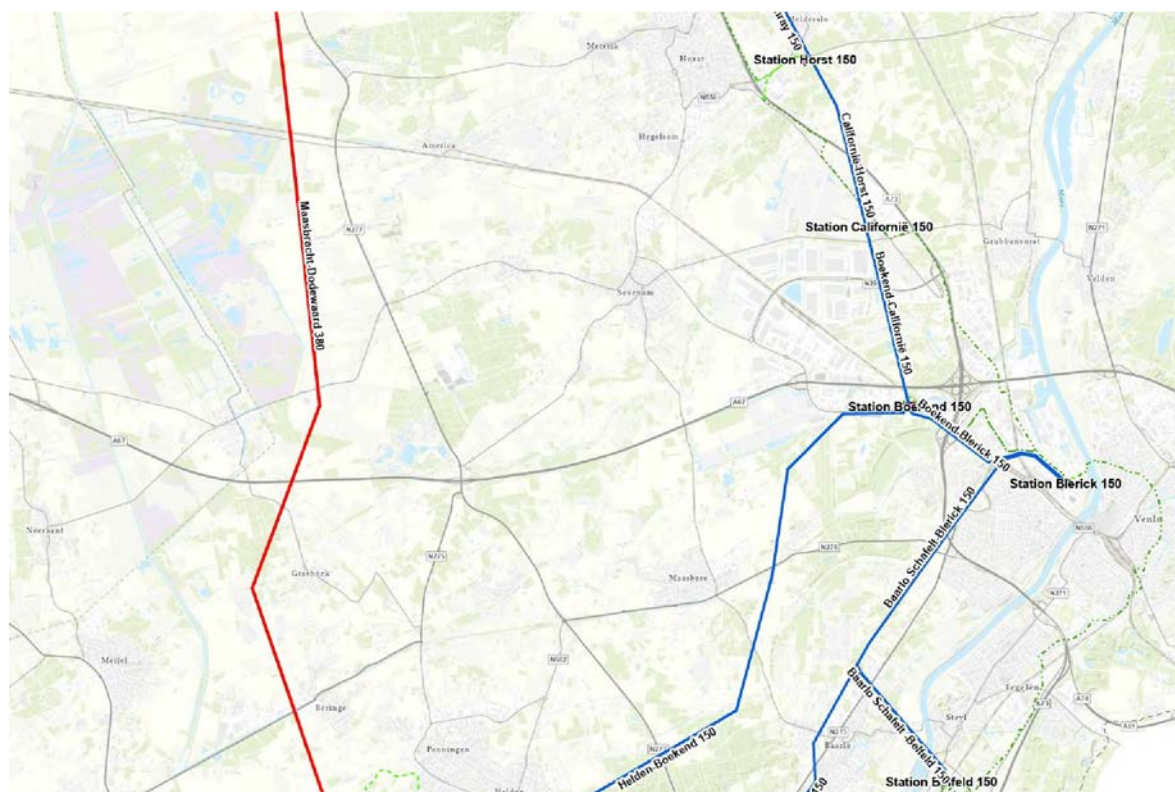

Boxtel

Helmond

Venlo

Verzonden: 5/4/2026 6:34:20 PM

Onderwerp:

Project: Delta Rhine Corridor Oost - V&P

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Dorpsraad Belfeld

(Mede) namens:

Organisatie: Stichting Wijkoverleg Dorpsraad Belfeld

Uw zienswijze/reactie:

Geachte heer/mevrouw,

Namens de Dorpsraad Belfeld maken wij gebruik van de mogelijkheid om te reageren op het Voornemen en voorstel voor Participatie (VenP) voor de Delta Rhine Corridor Oost.

De plannen voor deze corridor hebben directe impact op het buitengebied van Belfeld en daarmee op onze leefomgeving, het landschap en de agrarische gronden. Dit gebied wordt intensief gebruikt door bewoners, agrariërs en recreanten en vertegenwoordigt een belangrijke landschappelijke, ecologische en sociale waarde voor ons dorp. De voorgenomen leidingstroken raken niet alleen agrarische percelen, maar tasten ook waardevolle landschapselementen aan en hebben naar verwachting gevolgen voor bestaande groen- en bosstructuren, waaronder in de omgeving van EuroParcs Maasduinen en de Maria Hoeve. Vanuit deze betrokkenheid willen wij een aantal aandachtspunten en vragen meegeven.

Allereerst constateren wij dat er onder inwoners, grondeigenaren en lokale partijen tot op heden nog zeer beperkte bekendheid is met dit project. Wij vinden het van groot belang dat omwonenden en ook de gemeente tijdig, actief en transparant worden geïnformeerd en betrokken. Goede participatie begint wat ons betreft bij open communicatie, zichtbaarheid in het gebied en ruimte voor echte dialoog.

Daarnaast maken wij ons zorgen over de ruimtelijke impact van de voorgenomen leidingstroken. Het buitengebied van Belfeld is geen 'lege ruimte', maar een waardevol gebied met natuur, landbouw en recreatieve functies. De breedte van werk- en belemmeringenstroken en de kans op toekomstige uitbreidingen roepen vragen op over de structurele aantasting van dit gebied en de gebruiksmogelijkheden op de lange termijn.

Specifiek vragen wij aandacht voor de gevolgen voor agrarische ondernemers. De aanleg en aanwezigheid van leidingstroken brengen aanzienlijke beperkingen met zich mee voor het gebruik van landbouwgrond, zowel tijdelijk als structureel. Binnen belemmeringenstroken gelden beperkingen ten aanzien van bebouwing, diepwortelende beplanting en bodemingrepen zoals diepploegen, drainage of het graven van sloten. Ook dienen grondeigenaren en gebruikers toegang te verlenen voor inspectie en onderhoud.

Tijdens de aanlegfase is bovendien sprake van tijdelijke onttrekking van landbouwgrond aan gebruik, mogelijke schade aan gewassen en risico op bodemverdichting door zwaar materieel. Op langere termijn kan dit leiden tot beperkingen in de bedrijfsvoering, noodzakelijke aanpassingen in de perceelinrichting en mogelijke waardedaling van gronden.

Ook vragen wij aandacht voor de cumulatieve effecten op langere termijn. Indien meerdere leidingen worden voorzien, pleiten wij ervoor om de aanleg zoveel mogelijk in één keer te realiseren, om herhaalde verstoring van bodem, landschap en leefomgeving te voorkomen.

Daarnaast leven er bij ons vragen over de veiligheid en het beheer van deze infrastructuur op de lange termijn. Het gaat hier om ingrepen met een zeer lange levensduur, waarbij voor omwonenden onduidelijk is hoe risico's, onderhoud en eventuele calamiteiten worden beheerst en wie hiervoor verantwoordelijk is. Dit vraagt om heldere communicatie en transparantie.

Verder vinden wij het belangrijk dat alternatieven en tracékeuzes zorgvuldig en transparant worden afgewogen, waarbij ook lokale kennis en inzichten uit het gebied daadwerkelijk worden benut.

Tot slot willen wij benadrukken dat dit project niet op zichzelf staat. In ons buitengebied spelen ook opgaven rond natuur, water, landbouw en leefbaarheid. Wij vragen om een integrale benadering, waarbij deze belangen in samenhang worden meegenomen en negatieve effecten zoveel mogelijk worden voorkomen.

Wij verzoeken u bovengenoemde punten nadrukkelijk te betrekken bij de verdere uitwerking van de plannen en de beantwoording in de Nota van Antwoord.

Wij blijven als Dorpsraad Belfeld graag betrokken bij de verdere ontwikkelingen en zien uit naar een zorgvuldig en transparant vervolgproces.

109010428_11519245_2026_05_03_Reactie_Dorpsraad_Belfeld_ –
_Voornemen_en_participatieplan_DRC_Oost.docx

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt DRC Oost - Voornemen
en Participatieplan
Postbus 11
9200 AC Drachten

Belfeld, 4 mei 2026

Onderwerp: Reactie Dorpsraad Belfeld – Voornemen en participatieplan DRC Oost

Geachte heer/mevrouw,

Namens de Dorpsraad Belfeld maken wij gebruik van de mogelijkheid om te reageren op het Voornemen en voorstel voor Participatie (VenP) voor de Delta Rhine Corridor Oost.

De plannen voor deze corridor hebben directe impact op het buitengebied van Belfeld en daarmee op onze leefomgeving, het landschap en de agrarische gronden. Dit gebied wordt intensief gebruikt door bewoners, agrariërs en recreanten en vertegenwoordigt een belangrijke landschappelijke, ecologische en sociale waarde voor ons dorp. De voorgenomen leidingstroken raken niet alleen agrarische percelen, maar tasten ook waardevolle landschapselementen aan en hebben naar verwachting gevolgen voor bestaande groen- en bosstructuren, waaronder in de omgeving van EuroParcs Maasduinen en de Maria Hoeve. Vanuit deze betrokkenheid willen wij een aantal aandachtspunten en vragen meegeven.

Allereerst constateren wij dat er onder inwoners, grondeigenaren en lokale partijen tot op heden nog zeer beperkte bekendheid is met dit project. Wij vinden het van groot belang dat omwonenden en ook de gemeente tijdig, actief en transparant worden geïnformeerd en betrokken. Goede participatie begint wat ons betreft bij open communicatie, zichtbaarheid in het gebied en ruimte voor echte dialoog.

Daarnaast maken wij ons zorgen over de ruimtelijke impact van de voorgenomen leidingstroken. Het buitengebied van Belfeld is geen 'lege ruimte', maar een waardevol gebied met natuur, landbouw en recreatieve functies. De breedte van werk- en belemmeringstroken en de kans op toekomstige uitbreidingen roepen vragen op over de structurele aantasting van dit gebied en de gebruiksmogelijkheden op de lange termijn.

Specifiek vragen wij aandacht voor de gevolgen voor agrarische ondernemers. De aanleg en aanwezigheid van leidingstroken brengen aanzienlijke beperkingen met zich mee voor het gebruik van landbouwgrond, zowel tijdelijk als structureel. Binnen belemmeringstroken gelden beperkingen ten aanzien van bebouwing, diepwortelende beplanting en bodemingrepen zoals diepploegen, drainage of het graven van sloten. Ook dienen grondeigenaren en gebruikers toegang te verlenen voor inspectie en onderhoud.

Tijdens de aanlegfase is bovendien sprake van tijdelijke onttrekking van landbouwgrond aan gebruik, mogelijke schade aan gewassen en risico op bodemverdichting door zwaar materieel. Op langere termijn kan dit leiden tot beperkingen in de bedrijfsvoering, noodzakelijke aanpassingen in de perceelinrichting en mogelijke waardedaling van gronden.

Ook vragen wij aandacht voor de cumulatieve effecten op langere termijn. Indien meerdere leidingen worden voorzien, pleiten wij ervoor om de aanleg zoveel mogelijk in één keer te realiseren, om herhaalde verstoring van bodem, landschap en leefomgeving te voorkomen.

Daarnaast leven er bij ons vragen over de veiligheid en het beheer van deze infrastructuur op de lange termijn. Het gaat hier om ingrepen met een zeer lange levensduur, waarbij voor omwonenden onduidelijk is hoe risico's, onderhoud en eventuele calamiteiten worden beheerst en wie hiervoor verantwoordelijk is. Dit vraagt om heldere communicatie en transparantie.

Verder vinden wij het belangrijk dat alternatieven en tracékeuzes zorgvuldig en transparant worden afgewogen, waarbij ook lokale kennis en inzichten uit het gebied daadwerkelijk worden benut.

Tot slot willen wij benadrukken dat dit project niet op zichzelf staat. In ons buitengebied spelen ook opgaven rond natuur, water, landbouw en leefbaarheid. Wij vragen om een integrale benadering, waarbij deze belangen in samenhang worden meegenomen en negatieve effecten zoveel mogelijk worden voorkomen.

Wij verzoeken u bovengenoemde punten nadrukkelijk te betrekken bij de verdere uitwerking van de plannen en de beantwoording in de Nota van Antwoord.

Wij blijven als Dorpsraad Belfeld graag betrokken bij de verdere ontwikkelingen en zien uit naar een zorgvuldig en transparant vervolgproces.

Met vriendelijke groet,

Aan het

Tel:

[Belfeld.nl](https://belfeld.nl)

Verzonden: 5/5/2026 1:15:00 PM
Onderwerp:
Project: Delta Rhine Corridor Oost - V&P
Achternaam: [REDACTED]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [REDACTED]
Straat: Donderdonk
Huisnummer: 4
Postcode: 5492 VJ
Woonplaats: Sint-Oedenrode
Land: Nederland
Telefoonnummer: [REDACTED]
E-mailadres: [REDACTED]
Als: Bedrijf
(Mede) namens:
Organisatie: Van den Berk Boomkwekerijen

Uw zienswijze/reactie:

Bijgaand geven wij, Van den Berk Boomkwekerijen, een reactie op het Voornemen en Participatieplan (9maart 2026) – Delta Rhine Corridor Oost. Opdrachtgever: Gasunie. Referentie: 150179/26-003.676

109017858_11520388_D1_DRC-oost_Reactie_op_VenP_05-5-2026.pdf

DRC-Oost

Reactie op VenP

Datum: 05-05-2026

Versie: Def. 1

Van den Berk Boomkwekerijen
Donderdonk 4
5492VJ, Sint-Oedenrode

Datum 05-05-2026

Onderwerp: Reactie op VenP DRC-Oost

Geachte heer/ mevrouw,

Hierbij geven wij, Van den Berk Boomkwekerijen, een reactie op het Voornemen en Participatieplan (9maart 2026) – Delta Rhine Corridor Oost. *Opdrachtgever: Gasunie. Referentie: 150179/26-003.676*

“De DRC Oost betreft het voornemen om een buisleiding voor het transport van CO₂ inclusief bijbehorende infrastructuur aan te leggen van Boxtel tot aan de Duitse grens in de omgeving van Venlo. De CO₂-buisleiding wordt zoveel mogelijk aangelegd in de gereserveerde strook uit het Programma Energiehoofdstructuur (PEH)” (*Bron: p.10 (Witteveen+Bos, 2026)*)

Van den Berk Boomkwekerijen is met een gedeelte van haar hoofdlocatie (Donderdonk 4, Sint-Oedenrode) gelegen in en/of direct aangrenzend aan de PEH-strook. Daarnaast liggen ook omliggende percelen, zowel in eigendom als in pacht, deels binnen het ingetekende tracé.

Binnen het project DRC-Oost zijn wij daarom betrokken als: ‘Lokale bewoners en bedrijven’ en ‘Grondeigenaren en grondgebruiker’.

Wij hebben diverse informatiebijeenkomsten bijgewoond, waaronder de online informatiebijeenkomst van het Ministerie van Klimaat en Groene Groei & Gasunie op 16 april 2026. Op 8 april 2026 zijn wij door de heer [REDACTED] van de gemeente Meierijstad geattendeerd op de ontwikkelingen rondom DRC-Oost. Via hem zijn wij in contact gebracht met [REDACTED] dit wordt door ons zeer

gewaardeerd. Op 22 april 2026 volgde een prettig overleg tussen Gasunie en de firma's Genson en Van den Berk Boomkwekerijen. De tijdens deze bijeenkomst verkregen informatie en inzichten liggen mede ten grondslag aan onze reactie.

Van den Berk Boomkwekerijen begrijpt het maatschappelijk belang van de aanleg van de DRC-Oost. Tegelijkertijd staan wij kritisch tegenover dit voornemen, gezien de aanzienlijke impact op onze bedrijfsvoering, zowel tijdens de uitvoeringsfase als op de lange termijn.

Wij zijn gespecialiseerd in de teelt van middelgrote en grote bomen, struiken en coniferen. Dit is een kapitaalintensieve teelt met een minimale cyclus van zes jaar. Dit maakt dat continuïteit en toekomstbestendigheid van essentieel belang zijn. De plannen met betrekking tot ruimtebeslag, verstoring van percelen en onzekerheden over de toekomst, brengen deze continuïteit in gevaar.

Mede doordat dit project zich in een vroeg stadium bevindt, is de beschikbare informatie op dit moment nog beperkt. Hierdoor blijven essentiële vragen onbeantwoord. Het betreft onder andere duidelijkheid over communicatie, planning en doorlooptijd, uitvoering, effecten op de bodem, compensatieregelingen en de borging van de bedrijfscontinuïteit.

Van den Berk hecht er daarom groot belang aan om nauw betrokken te blijven bij de verdere planvorming en uitwerking. Er dienen heldere, bindende afspraken te worden gemaakt. Randvoorwaarden mogen vóór, tijdens en na het proces niet worden gewijzigd, zoals wij in eerdere projecten hebben ervaren.

Wij zijn bereid om in goed overleg mee te denken, zodat zowel de belangen van Gasunie als die van Van den Berk Boomkwekerijen zorgvuldig worden gewogen en vertaald naar uitvoerbare en werkbare oplossingen voor beide partijen.

Wij zien uw reactie met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

[Redacted signature]

| Van den Berk Boomkwekerijen

[Redacted phone number]

[Redacted email address]

www.vdberk.nl

Donderdonk 4, 5492VJ Sint-Oedenrode (NL)

Verwijzingen

Gasunie. (2026). *Delta Rhine Corridor Oost*. Opgehaald van Projectenkaart :

<https://experience.arcgis.com/experience/668c90bb21804d309b93df15c74f40f7>

Witteveen+Bos. (2026, maart 9). *RVO.nl*. Opgehaald van drc-oost:

https://www.rvo.nl/sites/default/files/2026-03/Voornemen-en-voorstel-voor-participatie-9-maart-2026-Delta-Rhine-Corridor-Oost_0.pdf

Verzonden: 5/5/2026 2:32:20 PM

Onderwerp:

Project: Delta Rhine Corridor Oost - V&P

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Adviesbureau

(Mede) namens: Samenwerkingsverband Gebroeders Van Gennip B.V.

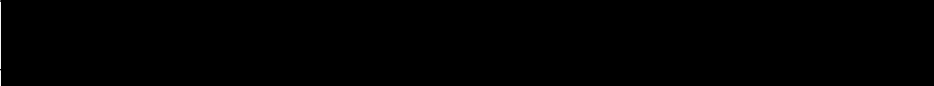
Organisatie: Geling Advies B.V.

Uw zienswijze/reactie:

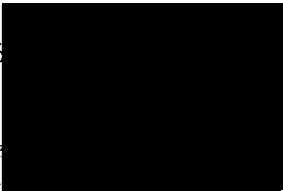
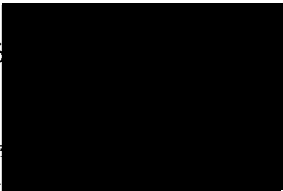
Mijn cliënte is bezig met een herstructurering van haar bedrijfsvoering in het gebied gelegen aan de Rijtvenweg in Sint-Oedenrode. Het voorziene traject loopt onder haar gronden door. Dit betekent dat zij beperkt wordt in haar mogelijkheden om dit gebied te herontwikkelen. Als het tracé relatief beperkt aangepast wordt zodat dit aan de randen van de percelen komt is dit niet van invloed op de ontwikkelingsmogelijkheden van cliënte. In de bijlage is een schets toegevoegd met de door cliënte gevraagde aanpassing van het tracé. Cliënte wil graag meedenken voor de verdere invulling van het tracé in de omgeving van haar bedrijfslocaties. Een voorstel is bijgevoegd als bijlage.

109018610_11520569_Voorstel_leiding.pdf

Volmacht indienen zienswijze Delta Rhine Corridor Oost

Naam: Bedrijf: Samenlevingsverband Gels. van Gennip BV

Geeft volmacht aan Geling Advies BV, KvK nr. 17220016 voor het indienen van een reactie op
Het Voornemen voor de Deltha Rhine Corridor Oost - V&P

Datum: 05-05-2026 Handtekening:

Verzonden: 5/6/2026 7:16:16 PM

Onderwerp:

Project: Delta Rhine Corridor Oost - V&P

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Limburglaan

Huisnummer: 10

Postcode: 6229 GA

Woonplaats: Maastricht

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Overheid

(Mede) namens:

Organisatie: Provincie Limburg

Uw zienswijze/reactie:

Onze provinciale inspraakreactie is bijgevoegd.

109038344_11523589_Reactie_Provincie_Limburg_Kennisgeving_Voornemen_en_voorstel_voor_P
articipatie_DRC_Oost.pdf

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt DRC Oost - Voornemen en Participatieplan
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN

Cluster	PP	Behandeld	
Uw kenmerk		Telefoon	
Ons kenmerk	DOC-00909627	Maastricht	5 mei 2026
Bijlage(n)		Verzonden	06 MEI 2026

Onderwerp

Reactie 'Kennisgeving Voornemen en voorstel voor Participatie DRC Oost'

Geachte heer, mevrouw,

Op 26 maart jongstleden heeft u de 'Kennisgeving Voornemen en voorstel voor Participatie DRC Oost' gepubliceerd in de Staatscourant. Middels deze brief maken wij graag gebruik van de mogelijkheid om onze inspraakreactie hierop te delen.

Algemene aandachtspunten

De aanleg en de inpassing van de DRC Oost zal impact hebben en maken op Limburg. In een eerdere fase van de DRC, met de toen nog brede scope, heeft Provincie Limburg haar 'leidende principes' voor provinciale betrokkenheid kenbaar gemaakt. In het licht van de nieuwe ontwikkelingen brengen we onderstaande aandachtspunten onder uw aandacht. Wij gebruiken deze als meetlat om de planvorming en uitwerking verder nauwlettend te volgen en te beoordelen. Deze aandachtspunten kennen veelal een grondslag in onze Omgevingsvisie Limburg, specifiek attenderen we u op paragraaf 9.3.6 Delta Rhine Corridor. Graag vinden we deze aandachtspunten herkenbaar terug in de volgende stappen van dit project en ten minste in de Nota Reikwijdte en Detailniveau (NRD).

1. De totale opgave van de aanleg en uitbreiding van energie-infrastructuur (van nationaal belang) moet zo min mogelijk overlast voor de omwonenden opleveren. Benut koppelkansen tussen projecten en maak helder hoe projecten – binnen en buiten de PEH-strook – met elkaar samenhangen.
2. Het Programma Energie Hoofdstructuur (PEH) heeft een brede strook gereserveerd waarin ruimte blijft voor toekomstige buisleidingen. Het is cruciaal deze strook ook na aanleg van de DRC goed ingetekend te houden bij alle overheidslagen.

Ook adviseren we u om tussentijdse ongewenste ontwikkelingen binnen deze strook in samenwerking met Rijkswaterstaat te voorkomen. Tevens achten wij het van belang dat middels het MER in beeld wordt gebracht of er geen toekomstige knelpunten ontstaan na aanleg van de DRC, die wijselijk nu reeds ondervangen of "opgelost" kunnen worden door een andere ligging of anderszins oplossingsrichting. Daarnaast dient de DRC ook te worden gezien in het licht van de noodzakelijke modal shift van het vervoer van gevaarlijke stoffen van de weg, spoor en water naar veiligere buizen. Voor al onze steden en kernen gelegen aan deze transportassen geeft dat direct en concrete meerwaarde.

3. Binnen de PEH-leidingstrook, waarbinnen de DRC grotendeels wordt gerealiseerd, blijft ruimte beschikbaar voor toekomstige buisleidingen. De omgevingsveiligheid van de individuele en gezamenlijke buisleidingen en eventueel op termijn kabels mag nooit een probleem vormen. De beste beschikbare technieken en optimale regie en transparantie over risico's en oplossingen moeten voorop staan. Het Rijk dient hier de regie op te pakken en deze verantwoordelijkheid niet alleen bij de initiatiefnemers te laten. Ook afstemming met Duitsland is hiervoor nodig.
4. Zonder Chemelot géén project van nationaal belang. De verbindingen tussen Rotterdam en het Duitse achterland zijn voor Rotterdam en Duitsland cruciaal, maar het Kabinet heeft het project bestempeld als "nationaal belang" omdat ook Chemelot, als één van de vijf grote industrieclusters in Nederland, middels een CO₂-buisleiding een duurzame en competitieve toekomst tegemoet kan gaan. Daarnaast draagt aansluiting van de Clauscentrale op de CO₂-infrastructuur bij aan toekomstperspectief en het behoud van een cruciale energiecentrale voor een toekomstbestendig energiesysteem. Middels de aansluiting van Chemelot en de Clauscentrale op de DRC kan in Limburg in potentie 3 miljoen ton CO₂ per jaar worden afgevoerd. Wij roepen het Rijk, o.a. via onze propositie Energie en het Limburgs Bod voor een duurzaam Chemelot, dan ook op om ervoor te zorgen dat de aansluiting op de Clauscentrale en Chemelot er daadwerkelijk komt. Wij verzoeken u om in de planning en de aanleg van de DRC Oost hier reeds de juiste voorbereidingen voor te treffen.
5. Ten aanzien van de internationale en euregionale aspecten achten we van belang dat het Rijk goed overleg pleegt met NRW over de geplande grensoverschrijdende verbinding en zorgt dat de doortrekking ook gewaarborgd wordt. Daarnaast doen wij het pleidooi om de initiatieven in Nederland, België en Duitsland als het gaat om CO₂-afvang en transport op elkaar af te stemmen, bijvoorbeeld als het gaat om het project Ruhbensen en de Belgische en Nederlandse internationale havens. We roepen om op zorg te dragen voor geïntegreerd CO₂-netwerk. Tevens achten wij het relevant om te bezien of (de CO₂-infrastructuur richting) Chemelot als knooppunt hierin een rol kan vervullen.
6. We roepen op om maximaal in te zetten op mogelijke koppelkansen voor landschap, natuur, bodem, water en stikstof. Door een goed en gedragen inpassingsontwerp te maken kan het landschap en de natuur ook profiteren van de komst van de DRC.

7. Pas de opgedane kennis en adviezen die zijn verkregen in de procedure voor de DRC West, met name in het licht van het advies van de commissie MER (d.d. december 2025) ook toe op de (NRD en MER van) DRC Oost. We verzoeken om met name oog te hebben voor de brede besluitvormingsketen en andere Rijksbesluiten die samenhangen met de DRC, de afbakening, de te nemen besluiten, de doorkijk naar het gebruik van de DRC, de tracé-optimalisaties en -varianten, de toekomstvastheid en uitbreidbaarheid van de PEH-strook en de voorkeursbeslissing.
8. De realisatie van de DRC heeft impact op Limburg. Wij nemen aan dat als onderdeel van dit project er budget gereserveerd is om te komen tot oplossingen voor onoverkomelijke knelpunten. We adviseren u om samenhang te zoeken met de gebiedsinvesteringen van uw ministerie die beschikbaar worden gesteld om de leefomgevingskwaliteit te verhogen in regio's waar veel 380 kV-projecten samen komen.

Aandachtspunten met betrekking tot de inpassing

9. Maak "Safe-by-Design" het uitgangspunt om de omgeving veiliger te maken, zowel door bronaanpak als conceptueel kader. Door het toepassen van Safe-by-Design wordt beoogd om alle betrokken partijen bij de totstandkoming van de DRC hun verantwoordelijkheid te laten nemen om risico's te voorkomen. Omdat een incident nooit volledig kan worden uitgesloten, is het wenselijk dat op voorhand ook expliciet stil wordt gestaan bij de noodzakelijke maatregelen voor de beheersing en bestrijding daarvan. Betrek in primaire fase lokale expertise; op zijn minst van de Veiligheidsregio's en de Omgevingsdiensten.
10. We verzoeken om de in de vorige procedure aangedragen knelpunten die zijn aangegeven in de Geoviewer in deze nieuwe procedure te betrekken.
11. Het veiligheidskader van CO₂ is nog in ontwikkeling. Ontwerp, richtlijnen, normen en procedures voor een veilige aanleg, exploitatie en onderhoud zijn hiervan afhankelijk. Onduidelijk is wat de consequenties hiervan zijn voor het onderzoek naar omgevingsveiligheid in het toekomstige projectbesluit. Zodra de richting van dit kader bekend is zouden we hierover graag een nadere toelichting ontvangen.
12. Daar waar het tracé in de nabijheid van Toverland gesitueerd is verzoeken we om, vanwege het regionaal belang van Toverland en in lijn met de bestuurlijke gesprekken, gezamenlijk tot een voor alle partijen zo toekomstbestendige mogelijke integrale oplossing te komen. In deze procedure dient daar ons inziens ook al rekenschap aan te worden gegeven.
13. Voor de grensovergang wordt gekozen voor het gebied rondom Tegelen. We vragen u om in de NRD duidelijkheid te geven over de bovengrondse fysieke verschijningsvorm van deze grensovergang.

Aandachtspunten met betrekking tot landschap en ecologische waarden

14. Wij missen in het voorliggende 'voornemen en participatie DRC' wat onze provinciale rol is binnen de Delta Rhine Corridor ten aanzien van de Omgevingswet natuurwetgeving Bevoegdheden.

In onze optiek zijn wij tenminste mede bevoegd gezag aangaande dit project. We adviseren in het vervolg van de procedure hier duidelijkheid over te verschaffen. Hoofdpunt is dat onze adviseringen zwaarwegend dienen te zijn binnen benodigde toestemmingen en vergunning.

15. Het is niet duidelijk in hoeverre er ten behoeve van de ecologische waarden kan worden afgeweken van het tracé en waar in het proces dit dient te worden ingebracht. In het kader van de Omgevingswets omgevingsvergunningen en een veilige en gezonde fysieke leefomgeving dient in beginsel een complete alternatieve afweging geborgd te zijn. Graag denken we hierin vroegtijdig mee.
16. Gelijkstroomkabels en buisleidingen voor ammoniak maken geen onderdeel meer uit van de DRC Oost, zoals bevestigd onder 1.2.2. Actuele scope. Tevens maken de waterstofleiding en CO₂-leiding onderdeel uit van twee aparte projecten. Voorzetting van bundeling zou vertraging veroorzaken voor de andere modaliteiten. Wij begrijpen dat vertraging onwenselijk is, maar wij vragen ook aandacht voor de impact op natuur en ecologie door de aanleg op te splitsen in separate trajecten. Dit betekent dat hetzelfde stuk grond meerdere keren aangetast moet worden, en ook dat er meerdere keren in dezelfde natuurgebieden gewerkt moet worden. Dit vraagt in de toekomstige natuurtoetsing om een specifieke aanpak die cumulatie van deze projecten dient mee te nemen in de effectbeoordeling. Wij verzoeken u om dit mee te nemen in toekomstige natuurtoetsen en de aanvullende effecten die dit kan op natuur ook mee te nemen in een NRD en/of MER aangezien versnelling op deze manier ten kosten gaat van Natuurbelangen.
17. In onze optiek horen er bij hoofdstuk 2.5 nog meer relevante zaken te staan die ook aansluiten bij doelen van het Rijk. We denken hierbij aan de instandhouding van de Natura-2000 doelstellingen, de Gebiedsgerichte aanpakken in kader van Limburgse aanpak stikstof, NOVEX-gebieden, de Soortenbescherming, doorboringen van de ondergrond en het behouden en herstel van de gunstige staat van instandhouding van de natuur in zijn algemeenheid. Kansen voor deze doelen zijn aanwezig door de natuur- en landschap compensaties die dit project met zich meebrengt.
18. Het doorsnijden van Natura 2000-gebieden en Natuurnetwerk Limburg vraagt goede gebiedsgerichte inpassingsontwerpen. Het is goed en verstandig dat het private Consortium hier al over in gesprek is in de regio. Dit zal gezien de raakvlakken met andere dossiers binnen de Provincie Limburg een nauwkeurige en integrale blik vragen.

We verzoeken u bovenstaande aandachtspunten mee te nemen in de concept NRD, zodat daarmee borging ontstaat in het verdere traject.

Afsluitend

Graag blijven we actief betrokken bij de verdere ontwikkeling van de DRC Oost en danken u voor de constructieve samenwerking tot op heden. We vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Mocht u verdere vragen en/of opmerkingen hebben dan kunt u contact opnemen met

[redacted] of [redacted] of [redacted]
([redacted] of [redacted]

Gedeputeerde Staten van Limburg

[redacted]

[redacted]

Verzonden: 5/7/2026 8:51:27 AM

Onderwerp:

Project: Delta Rhine Corridor Oost - V&P

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie: Flow vastgoed bv

Uw zienswijze/reactie:

Zienswijze DRC Oost

Van: Bewoner [REDACTED]

Betreft: Reactie op Voornemen en Participatieplan DRC Oost

Geachte heer/mevrouw,

Namens de bewoner [REDACTED] uit [REDACTED], dien ik hierbij een zienswijze in op het Voornemen en Participatieplan voor DRC Oost. De bewoner van [REDACTED] maakt zich zorgen over de gevolgen van het voorgestelde tracé voor hun directe leefomgeving.

1. Onzeker tracé Het is nog onduidelijk hoe dicht de leiding bij woningen aan [REDACTED] komt te liggen. Ik verzoek om een duidelijke kaart met ligging leidingen en veiligheidsmarges op perceelniveau en inzicht in alternatieven.
2. Veiligheid De risico's van CO₂ transport voor omwonenden zijn onvoldoende toegelicht. Ik vraag om een gebiedsspecifieke risicoanalyse en uitleg over noodprocedures en aansprakelijkheid.
3. Effect op leefomgeving Ik wil duidelijkheid over mogelijke beperkingen voor bouwplannen, waardedaling van woningen en gevolgen voor omliggende landbouwgrond.
4. Overlast tijdens aanleg [REDACTED] is smal en kwetsbaar. Ik verzoek om een concreet plan voor bereikbaarheid, schadeafhandeling en communicatie tijdens werkzaamheden.
5. Betere participatie Veel bewoners voelen zich nog onvoldoende betrokken. Ik vraag om een fysieke afspraak en tijdige updates over vervolgstappen.

Ik verzoek u deze punten mee te nemen in de verdere uitwerking van het project.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

Verzonden: 5/7/2026 12:00:25 PM
Onderwerp:
Project: Delta Rhine Corridor Oost - V&P
Achternaam: [REDACTED]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [REDACTED]
Straat: Markt
Huisnummer: 1
Postcode: 5751 BE
Woonplaats: Deurne
Land: Nederland
Telefoonnummer:
E-mailadres: [REDACTED]
Als: Overheid
(Mede) namens:
Organisatie: Gemeente Deurne

Uw zienswijze/reactie:

Bijgevoegd de zienswijze van het college van B&W gemeente Deurne.

109043528_11524793_Bijlage_2_Reactie_naar_ministerie_7_mei_2026.pdf

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt DRC Oost- Voornemen en Participatieplan
Postbus 111
9200 AC Drachten

Deurne, 7 mei 2026

Kenmerk: (bij evt. correspondentie s.v.p. dit nummer vermelden)

Betreft: Reactie op Voornemen en voorstel participatie Delta Rhine Corridor Oost

Bijlage(n): -

Geachte minister van Veldhoven,

Op vrijdag 27 maart 2026 heeft uw ministerie het Voornemen en voorstel participatie Delta Rhine Corridor Oost ter inzage gelegd. Met deze brief maakt de gemeente Deurne gebruik van de mogelijkheid om in deze vroege fase van de verkenning haar aandachtspunten mee te geven.

Één buisleiding

Voor het tracé van de Delta Rhine Corridor wordt aangesloten bij de strook die is gereserveerd in de Structuurvisie Buisleidingen 2012–2035 (SVB-strook). In een eerder stadium werd uitgegaan van een brede en integrale scope, bestaande uit zes buisleidingen voor waterstof, koolstofdioxide (CO₂), propeen, LPG, ammoniak en aardgas, evenals drie gelijkstroomverbindingen.

In de huidige uitwerking van de Delta Rhine Corridor Oost is deze brede scope echter teruggebracht tot uitsluitend één buisleiding voor CO₂-transport. Hoewel deze beperking mogelijk te verklaren is vanuit beleidsmatige en procesmatige overwegingen, betekent dit een wezenlijke versmalling ten opzichte van het oorspronkelijke voornemen. Daarmee verdwijnen andere modaliteiten, die eerder expliciet onderdeel uitmaakten van de verkenning, zonder inhoudelijke onderbouwing uit beeld. Dit roept vragen op over de integraliteit van de afweging en de mate waarin toekomstige ruimtelijke en infrastructurele behoeften nog worden meegewogen.

Relatie met veiligheid en leefomgeving

Voor Deurne is deze keuze relevant vanwege de samenloop met bestaande bovengrondse infrastructuur, waaronder het vervoer van gevaarlijke stoffen per spoor door of langs woonkernen. Dit vervoer vindt plaats binnen het kader van het Basisnet Spoor, waarbij in de praktijk de intensiteit van transporten in Brabant onder druk staat en de energietransitie naar verwachting tot verdere groei van goederenstromen zal leiden.

In dit licht achten wij het van belang dat in de verdere verkenning expliciet inzichtelijk wordt gemaakt wat de consequenties zijn van de gekozen scope voor veiligheid, leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit, en hoe deze zich verhouden tot het voortgezet gebruik van bestaande bovengrondse vervoersmodaliteiten voor gevaarlijke stoffen.

Oproep tot zorgvuldige onderbouwing

De gemeente Deurne vraagt met deze reactie nadrukkelijk om een heropening van reeds gemaakte beleidskeuzes en de andere stoffen door buisleidingen toch weer mee te nemen in de scope. Dit temeer omdat transport door buisleiding een veilig alternatief is voor het transport over het spoor en het spoor ook mede gebruikt wordt voor het vervoer van personen. Daarnaast vragen wij om in het vervolgonderzoek, waaronder de Notitie Reikwijdte en Detailniveau en het milieueffectrapport, expliciet aandacht te besteden aan de onderbouwing en toekomstvastheid van de gekozen projectscope. Daarbij achten wij het van belang dat ook de cumulatieve effecten op veiligheid en leefomgeving volwaardig worden meegenomen.

Wij vertrouwen erop dat onze aandachtspunten worden betrokken bij de verdere uitwerking van het project en blijven graag in gesprek over de lokale en regionale inpassing van deze nationale infrastructuur.

Vragen

Mocht u vragen hebben naar aanleiding van deze brief kunt u contact opnemen met de

[REDACTED]

Met vriendelijke groet,
namens burgemeester en wethouders van Deurne

Verzonden: 5/11/2026 6:16:15 PM

Onderwerp:

Project: Delta Rhine Corridor Oost - V&P

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Emilie-Preyer-Platz

Huisnummer: 1

Postcode: 40479

Woonplaats: Düsseldorf

Land: Duitsland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Politiek

(Mede) namens:

Organisatie: Ministerium für Umwelt, Naturschutz und Verkehr des Landes Nordrhein-Westfalen

Uw zienswijze/reactie:

Zie bijlage

109091379_11532688_STN_DRC_East_06-05-2026.pdf

**Ministerium für Umwelt,
Naturschutz und Verkehr
des Landes Nordrhein-Westfalen**

Ministerium für Umwelt, Naturschutz und Verkehr NRW - 40190 Düsseldorf

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt DRC Oost fase VenP
Postbus 111
9200 AC Drachten
Niederlande

06.05.2026

Seite 1 von 3

Aktenzeichen

61.04.03-000023

bei Antwort bitte angeben

- ausschließlich **per E-Mail** an [REDACTED] -

Telefon: [REDACTED]

Telefax: [REDACTED]

Umsatzsteuer

ID-Nr.: DE 306 505 705

**Delta Rhine Corridor East (DRC East, Delta-Rhein-Korridor Ost) –
grenzüberschreitende strategische Umweltprüfung**

**Stellungnahme des Ministeriums für Umwelt, Naturschutz und
Verkehr des Landes Nordrhein-Westfalen**

Sehr geehrte Damen und Herren, sehr geehrter [REDACTED],

das Ministerium für Umwelt, Naturschutz und Verkehr des Landes Nordrhein-Westfalen bedankt sich für die Gelegenheit zur Stellungnahme in diesem Verfahren.

Bestandteil der Stellungnahme sind auch die Hinweise der in der Grenzregion zu den Niederlanden zuständigen nachgeordneten Behörden (Bezirksregierung Köln und Bezirksregierung Düsseldorf).

Das Ministerium für Klima und grünes Wachstum und das Unternehmen Gasunie planen die Errichtung einer unterirdischen Rohrleitung zum Transport von CO₂ in den Niederlanden (zwischen Boxtel und Venlo, Provinzen Limburg/Nord-Brabant). Die Rohrleitung soll auch an deutsche Rohrleitungen anschlussfähig sein und eine Verbindung zum Delta Rhine Corridor schaffen. Die Fertigstellung ist 2033 geplant.

1. Rohrfernleitungsanlagen anderer Betreiber

Es ist darauf hinzuweisen, dass in Venlo zwei Rohrfernleitungsanlagen gemäß der deutschen Rohrfernleitungsverordnung verlaufen.

Dienstgebäude und
Lieferanschrift:
Emilie-Preyer-Platz 1
40479 Düsseldorf
Telefon 0211 4566-0
Telefax 0211 4566-388
poststelle@munv.nrw.de
www.umwelt.nrw.de

Öffentliche Verkehrsmittel:
Rheinbahn Linien U78 und U79
oder Buslinie 722 (Messe)
Haltestelle Nordstraße

Die Kontaktdaten lauten:

- (RRP) N.V. Rotterdam-Rijn Pijpleiding Maatschappij, NL-3196 KC Rotterdam, Butanweg 215
- (RMR) Rhein-Main-Rohrleitungstransportgesellschaft mbH, Godorfer Hauptstr. 186, 50997 Köln

Für die RMR-Leitung ist die Bezirksregierung Köln die zuständige Genehmigungsbehörde. Betreiber und Zulassungsbehörde sind im Verfahren zu beteiligen.

Wir bitten um Berücksichtigung der vorgenannten Hinweise und um weitere Beteiligung im Verfahren.

2. Raumverträglichkeitsprüfung für DRC auf deutscher Seite

In NRW plant Open Grid Europe (OGE) quasi die Weiterführung des DRC von der deutsch-niederländischen Grenze bei Venlo bis Gelsenkirchen bzw. in den Raum Köln / Wesseling. Die Planung für den DRC in NRW betrifft ausschließlich die Errichtung einer Kohlendioxidleitung. Im Unterschied zur Raumordnung in den Niederlanden werden in den Raumordnungsplänen in NRW keine Gebiete für Rohr- oder andere Fernleitungen zeichnerisch festgelegt. Die raumordnerische Abstimmung raumbedeutsamer Leitungsvorhaben mit überörtlicher Bedeutung erfolgt in NRW im Rahmen einer Raumverträglichkeitsprüfung nach § 15 Raumordnungsgesetz (ROG) i.V.m. § 32 Landesplanungsgesetz (LPIG) NRW und § 40 der Durchführungsverordnung zum LPIG NRW.

Dementsprechend ist für das Vorhaben Delta-Rhine-Corridor in NRW die Durchführung einer Raumverträglichkeitsprüfung (inklusive Beteiligungsverfahren) geplant. Das Vorhaben betrifft voraussichtlich die Planungsregionen der Regionalplanungsbehörden bei den Bezirksregierungen Düsseldorf, Köln und dem Regionalverband Ruhr. Der Abschnitt bis zur Grenze bei Venlo liegt in der Zuständigkeit der Regionalplanungsbehörde Düsseldorf (Bezirksregierung Düsseldorf, Dezernat 32 – Regionalentwicklung. Das Verfahren startet voraussichtlich im Spätsommer 2026 und ist binnen sechs Monaten abzuschließen. Im Rahmen dieses Verfahrens wird ein raumverträglicher Korridor bis

**Ministerium für Umwelt,
Naturschutz und Verkehr
des Landes Nordrhein-Westfalen**

zur deutsch-niederländischen Grenze abgestimmt. Dieser ist als sonstiges Erfordernis der Raumordnung nach § 3 Absatz 1 Nr. 4 ROG bei anderen raumbedeutsamen Planungen sowie im anschließenden Genehmigungsverfahren für die konkrete Trasse zu berücksichtigen. Daher bitte ich auch im Hinblick auf die Abstimmung der Vorhaben beiderseits der Grenze um weitere Beteiligung der Regionalplanungsbehörde Düsseldorf (Bezirksregierung Düsseldorf, Dezernat 32 – Regionalentwicklung) im Verfahren.

Seite 3 von 3

Mit freundlichen Grüßen
gez. [REDACTED]

**Ministerie van Milieu,
Natuurbescherming en Verkeer
van de deelstaat Noordrijn-Westfalen**

Ministerie van Milieu, Natuurbescherming en Verkeer van Noordrijn-Westfalen - 40190 Düsseldorf, Duitsland

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt DRC Oost fase VenP
Postbus 111
9200 AC Drachten
Nederland

06-05-2026
Bladzijde 1 van 3
Dossiernummer
61.04.03-000023
bij uw antwoord te vermelden

Telefoon: [redacted]
Telefax: + [redacted] 3

Omzetbelasting
ID-nr.: DE 306 505 705

- uitsluitend *per e-mail* te versturen aan: [redacted]

**Delta Rhine Corridor OOST (DRC Oost, Delta-Rijn-Corridor-Oost) –
grensoverschrijdende strategische milieubeoordeling
Stellingname van het Ministerie van Milieu, Natuurbescherming en
Verkeer van de deelstaat Noordrijn-Westfalen**

Geachte dames en heren, geachte [redacted]

het Ministerie van Milieu, Natuurbescherming en Verkeer van de deelstaat Noordrijn-Westfalen spreekt zijn dank uit voor de gelegenheid zijn standpunt in deze procedure toe te lichten.

Onderdeel van deze stellingname zijn ook de opmerkingen van de bevoegde bestuurlijke instanties uit de Nederlandse grensregio (Bezirksregierung Köln en Bezirksregierung Düsseldorf).

Het Ministerie van Milieu en groene Groei en het bedrijf Gasunie plannen de bouw van een ondergrondse buisleiding voor het transport van CO₂ in Nederland (tussen Boxtel en Venlo, provincies Limburg en Noord-Brabant). De buisleiding moet ook aansluiten op Duitse buisleidingen en een verbinding met de Delta Rhine Corridor tot stand brengen. De voltooiing is voor het jaar 2033 gepland.

Kantoorgebouw en
bezorgadres:
Emilie-Preyer-Platz 1 40479 Düsseldorf, Duitsland
Telefoon: +49 (0)211 4566-0
Telefax: +49 (0)211 4566-388 poststelle@munv.nrw.de www.umwelt.nrw.de

Openbaar vervoer:
Rheinbahn lijn U78 en lijn U79 of buslijn 722 (Messe) halte Nordstraße

1. Buisleidingsinstallaties van andere exploitanten

Er moet op worden gewezen dat volgens de Duitse verordening van buisleidingen twee buisleidingsinstallaties door Venlo verlopen.

De contactgegevens zijn als volgt:

- (RRP) N.V. Rotterdam-Rijn Pijpleiding Maatschappij, NL-3196 KC Rotterdam, Butanweg 215
- (RMR) Rhein-Main-Rohrleitungstransportgesellschaft mbH, Godorfer Hauptstr. 186, 50997 Köln, Duitsland

De Bezirksregierung Köln is de bevoegde vergunningverlenende instantie voor de RMR. De exploitant en de vergunningverlenende instantie moeten in het proces worden betrokken.

Wij verzoeken u rekening te houden met de bovengenoemde opmerkingen en om verdere deelneming aan het proces.

2. Milieueffectbeoordeling voor DRC aan Duitse zijde

In Noordrijn-Westfalen plant Open Grid Europe (OGE) het voortzetten van de DRC vanaf de Duits-Nederlandse grens bij Venlo tot Gelsenkirchen, respectievelijk in de regio Köln/Wesseling. De planning van de DRC in Noordrijn-Westfalen betreft uitsluitend de bouw van een kooldioxideleiding. In tegenstelling tot de ruimtelijke ordening in Nederland worden er in de plannen voor de ruimtelijke ordening in Noordrijn-Westfalen geen gebieden vastgelegd voor buis- of andere leidingen. De ruimtelijke coördinatie van ruimtelijke ingrijpende leidingprojecten van interlokaal belang vindt in Noordrijn-Westfalen plaats in het kader van de milieueffectbeoordeling volgens paragraaf 15 van de Duitse Wet voor Ruimtelijke Ordening (ROG) i.v.m. paragraaf 32 van de Wet voor Ruimtelijke Ordening (LPIG) van de deelstaat Noordrijn-Westfalen en paragraaf 40 van Uitvoeringsverordening van de LPIG van Noordrijn-Westfalen.

Dienovereenkomstig is voor het Delta-Rijn-Corridor-plan de uitvoering van een milieueffectbeoordeling (inclusief participatieprocedure) in Noordrijn-Westfalen gepland. Het plan heeft naar alle waarschijnlijkheid invloed op de planningsregio's van de regionale planningsinstanties van de Bezirksregierungen Düsseldorf en Köln en het Regionalverband Ruhr. De sector tot aan de grens bij Venlo valt onder de bevoegdheid van de regionale planningsinstantie Düsseldorf (Bezirksregierung Düsseldorf, Dezernat 32 - Regionalentwicklung). De procedure gaat waarschijnlijk in de nazomer van 2026 van start en wordt binnen zes maanden afgerond. In het kader van deze procedure

**Ministerie van Milieu,
Natuurbescherming en Verkeer
van de deelstaat Noordrijn-Westfalen**

Bladzijde 3 van 3

worden afspraken gemaakt over een ruimtelijk compatibele corridor tot aan de Duits-Nederlandse grens. Dit is een verdere noodzakelijke voorwaarde van de ruimtelijke ordening volgens paragraaf 3, lid 1, nr. 4 van de Duitse Wet voor Ruimtelijke Ordening (ROG), waarmee rekening moet worden gehouden bij andere ruimtelijke ordeningsplannen evenals bij de daaropvolgende procedure voor het verkrijgen van de vergunning voor het concrete traject. Om die reden verzoek ik u met het oog op de onderlinge afstemming van het plan aan beide zijden van de grens om verdere deelneming van de regionale planningsinstantie Düsseldorf (Bezirksregierung Düsseldorf, Dezernat 32 - Regionalentwicklung) in het proces.

Met vriendelijke groeten,
getekend [REDACTED]

Verzonden: 6/8/2026 11:25:28 PM
Onderwerp:
Project: Delta Rhine Corridor Oost - V&P
Achternaam: [REDACTED]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [REDACTED]
Straat: [REDACTED]
Huisnummer: [REDACTED]
Postcode: [REDACTED]
Woonplaats: [REDACTED]
Land: Nederland
Telefoonnummer:
E-mailadres: [REDACTED]
Als: Buurt en/of bewonersorganisatie
(Mede) namens:
Organisatie: Wandelnet

Uw zienswijze/reactie:

Zie bijlage

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Cc: [REDACTED]
Onderwerp: FW: DRC oost gedetailleerde kaart
Datum: donderdag 21 mei 2026 12:08:56
Bijlagen: [image001.png](#)

Hallo [REDACTED]

Zoals deze week ook in het projectteam DRC Oost besproken, hierbij een ingesloten reactie op het VenP van Wandelnet.

Met de suggestie de mail als formele reactie op te nemen.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]

E: [REDACTED]
M: [REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: dinsdag 19 mei 2026 20:26
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RE: DRC oost gedetailleerde kaart
 Dag [REDACTED],

Eindelijk was ik gisteravond in staat de Webinar over de DRC te bekijken én te beluisteren. Uit de informatie is duidelijk dat voor een formele reactie de stichting Wandelnet te laat is, maar dat gedurende de gehele planfase informatie van belanghebbenden welkom is. Graag wil ik u dan ook informatie toesturen waar de DRC samengaat met bestaande LANGE-AFSTAND-WANDELPADEN (LAW's) en STREEKPADEN van Wandelnet en NIVON in Limburg of waar de DRC de paden zou kunnen gaan kruisen. Ik wil u vragen om zoveel mogelijk met deze wandelstructuur rekening te houden. Lange afstand-wandelpaden en streekpaden van Wandelnet en NIVON zijn gecertificeerde lange afstandswandelingen, die voldoen aan afgesproken kwaliteitseisen en gemarkeerd worden in vele Europese landen met een gedeponeerd merk: rood- wit voor LAW's en geel-rood voor Streekpaden. In de nieuwe Omgevingswet vallen '*routenetwerken voor wandelen*' voor het eerst onder de definitie van 'Infrastructuur'. Routenetwerken voor wandelen zijn gemarkeerde wandelroutes die met elkaar verbonden zijn en samenhangen. Lange-Afstand-Wandelpaden (LAW) en Streekpaden horen tot de *routenetwerken voor wandelen*.

INFORMATIE VAN WANDELNET /NIVON in LIMBURG:

- Lange-Afstands-Wandeling Pieterpad: Het Pieterpad loopt vlak langs het oosten van de corridor op de hoogte van V6.9 – V 7.2 en langs het westen van de corridor V7.5 – V 8.3. Het Pieterpad steekt de autoweg A74 over bij V7.5.
- Streekpad Maas-Niederrheinpad: het Maas-Niederrheinpad kruist de DRC op V184.7 / V184.8.
- Hertogenpad: In de nabije toekomst zal de nieuwe naam van dit pad komen te heten "Het Dwars door Brabantpad". Het pad volgt het Peelkanaal richting Griendtsveen en kruist hier het spoor en de DRC bij 158.7.

Ik hoop dat deze informatie duidelijk genoeg is. Wat de gevolgen van de DRC voor de LAW's en Streekpaden in Noord-Brabant betreft zal de Provinciaal Belangenbehartiger voor Wandelnet in Noord-Brabant u berichten.

Mocht u meer informatie nodig hebben, dan hoor ik dit graag.

Met vriendelijke groet,

Provinciaal Belangenbehartiger Limburg

Stichting Wandelnet

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
M [Redacted]

Van: [Redacted]

Verzonden: maandag 11 mei 2026 16:10

Aan: [Redacted]

CC: Alg. Postbus DRC <DRC@gasunie.nl>

Onderwerp: RE: DRC oost gedetailleerde kaart

Beste [Redacted],

Dank voor uw bericht. Fijn dat u vroegtijdig contact zoekt met de Gasunie.

Het webinar terugkijken mét geluid is inmiddels mogelijk. De fout is aangepast.

Op de site van de Gasunie: [Delta Rhine Corridor Oost](#) > [Gasunie](#) is meer info over het project te vinden.

Daar is ook een link te vinden naar de projectenkaart, waarop je in detail kunt zien waar de gereserveerde strook ligt voor de buisleiding.

Mocht dat nog vragen oproepen dan hoor ik het graag.

Met vriendelijke groet,

[Redacted]
[Redacted]

E: [Redacted]

M: [Redacted]

Goedemiddag [Redacted],

Mijn naam is [Redacted]. Voor de stichting Wandelnet ben ik de Provinciale Belangenbehartiger Limburg en in deze hoedanigheid houd ik me bezig met de plannen van de DRC-Oost, aangevuld met de doortrek naar Chemelot.

Helaas kon ik niet aansluiten bij de onlangs gehouden Webinar. Terugkijken kan wel, maar helaas is deze opname zonder geluid. Geen goede optie dus.

Van collega's van Wandelnet uit Noord-Brabant heb ik begrepen dat afgesproken is om in kaart te brengen waar de geplande DRC het wandelnetwerk en LAW's en Streekpaden kruist.

Ik ben op zoek naar gedetailleerde kaart waar de corridor gepland staat.

Kunt u mij deze gedetailleerde kaart doen toekomen?

Met vriendelijke groet,

[Redacted]

Provinciaal Belangenbehartiger Limburg

Stichting Wandelnet

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

M [REDACTED]

This communication is intended only for use by the addressee. It may contain confidential or privileged information. If you receive this communication unintentionally, please let us know by replying immediately. N.V. Nederlandse Gasunie does not guarantee that the information sent with this email is correct and does not accept any liability for damages related thereto.

This communication is intended only for use by the addressee. It may contain confidential or privileged information. If you receive this communication unintentionally, please let us know by replying immediately. N.V. Nederlandse Gasunie does not guarantee that the information sent with this email is correct and does not accept any liability for damages related thereto.
